

REAKTOR-9

~~Ma~~ 2012

Juuni

15 AASTAT ESTCONI!

RAAMATUARVUSTUS: ISEENDA LAPS

TÕLKEJUTT: MARSI ODÜSSEIA

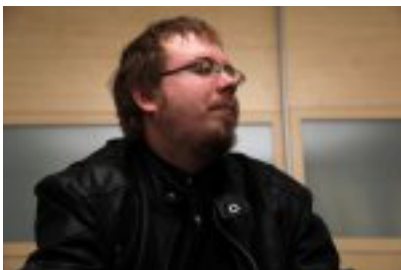

Toimetajaveerg

Suur suvi käes, aga ega seepärast saa tuumahiiu tegemiste juures rihma lõdvemaks lasta - hoopis vastuoksa. Suvi on ulmesõbrale just see kõige magusam ja kiirem aeg. Rohkem on aega ulmet lugeda, häid ulmekoomikseid sirvida ning ulmefilme vaadata. Samuti leiab juulis aset üks ulmesõprade kogu aasta oodatuim-armastatuim sündmus ehk Estcon.

Muudest uudistest ilmub käesolevas numbris taas Kauri Lepiku koomiksinurk, Jüri Kallas pajatab Estcon'i ajaloost ning kirsiks tordil saab lugeda Weinbaumi tõlkelugu "Marsi odüsseia".

Kirgastavat lugemist!

Joel Jans
Ulmeajakirja "Reaktor" peatoimetaja

Sisukord

Toimetajaveerg	2
Estcon 15 aastane	3
Raamatuarvustus: Iseenda laps	4
Võrgumäng: Die2Nite	5
Metsiku Lääne õudusunenägu	8
Juunikuu ulmkonnakroonika	9
Teene võlgu	13
Aidanaine	17
Piiririkkumine	22
Elevant Pillega Elephandias	33
Ajamasinaga reisimas	34
Juhtum kosmoselaevas	35
Galaktikasõjad	36
Marsi odüsseia	37

Ulmeajakirja "Reaktor" toimetus:

Peatoimetaja: Joel Jans
Toimetaja: Agur Tänav
Keeletoimetaja: Ove Hillep
Kunstitoimetaja: Anne-Mai Ilumäe
Kaanepilt: Diana Ostrat

Arvamused ja kaastööd toimetus@ulmeajakiri.ee

Estcon 15 aastane

Jüri Kallas

13.–15. juulini toimuv Estcon 2012 on järjekorras viieteistkümnnes ning eks mu kirjatükk püüab siis pisut luua eelnevat juubelimeeleolu.

Kui ajakirja Reaktor toimetuse palus mul pisut meenutada möödunud Estcone, siis tundus see alguses ülilihtne: istu ja muudkui kirjuta. Tegelikult aga sedavõrd lihtne polnud...

1997. aasta kevad-suvel toimus ulmelisti sf2001 kokkusaamine ning seda peetakse üldiselt hilisemate Estconide peaprooviks. Listirahva kokkutulekust ma rääkida ei oska, sest mul ei õnnestunud seal osaleda. Küll olen ma käinud aga kõigil Estconidel.

Kõige esimene Estcon toimus 25.–26. juulini 1998 ning sellel osales 24 inimest. Juba järgmine aasta osales Estconil 33 inimest. Etteruttavalt ütlen, et igal aastal toimub väike hüpe osavõtjate arvus. Algusaastatel tundus poolsada osalejat justkui maagiline piir – kui see ületatakse, küll meil alles siis on suur üritus. Tegelikult ületas aga kõik ootused ning juba kolmandal ehk 2000. aasta Estconil oli 49 osalejat. Seni viimane, Estcon 2011 tõi kokku juba ligi 90 osalejat. Küsimus on nüüd ainult selles, et kas 100 osalejat tuleb täis sel aastal või järgmisel.

Arvasin muide, et neid inimesi, kes on osalenud kõigil Estconidel, et neid on omajagu, aga umbes kuu aega tagasi oli Veiko Belialsiga juttu tulevase Estconi kavast ning siis selgus, et Veiko ja mina ja rohkem ei tulnudki meelde kõigil Estconidel käinuid. Tahaks uskuda, et me Veikoga pole ainukesed, aga eks viisteist aastat ole ka pikk aeg...

Viisteist aastat on pikk aeg ning selle jooksul on korduvalt vahetunud toimumiskoht, on toimunud muutused korraldajateringis ning on muutunud Estcon ise. Alates 2002. aastast on Estcon näiteks kolmepäevane ning kui algusaegadel oli Estcon pigem selline maalilises looduskohas toimuv väheformaalsem kirjanduskonverents, siis aja jooksul on üritus kirjumaks muutunud. Lisaks kirjandusteemalistele ettekannetele vaadatakse ka filme ning mängitakse rolli- ja lauamänge.

Esimesed Estconid toimusid Aegviidu kandis, sest sinna sai mugavalt nii auto, bussi kui ka rongiga. Kui ajapikku jäid need Aegviidu-kandi turismitalud meie üritusele kitsaks, omanikud läksid ahneks ning riik oskas samuti rongiliiklust niimoodi arendada, et meil oli sell-

est vähe abi. Aegviidu Estconide eripäraks olid transiitrongid, mis üsna lähedalt mööda vurasid ning seetõttu esines ettekannetes sunnitud pause, kuniks rong mööda sai ja publiku kõrvakuulmine taastus.

Hiljem kolis Estcon Järvamaale ning veel hiljem Põlva kanti. Põhjuseks just ürituse pidev suurenemine, sest Eestimaa suved on heitlikud ja toimumiskohas peaks olema vähemasti üks suur saal, kus kogu rahvas halva ilmaga ettekandeid kuulama mahuks.

Uuema aja Estcon meenutab pigem ühe inimgrupi suvepäevi, kus kultuurselt lõõgastutakse ning samal ajal kuulatakse/vaadatakse ettekandeid, mängitakse ja lobisetakse niisama...

Estconi peamine võlu ongi vaba suhtlus. Ei, kava on oluline, aga paljud on öelnud, et kui isegi mingit kava poleks, tuleks nad ikkagi kohale. Mõeldaks, terve nädalalõpp on sul võimalus veeta inimestega, kellega sul on kattuvad huvid ning kellega vesteldes ei pea sa eriti pelgama, et kas nad saavad aru, millest sa räägid. Pealegi on alati kohal ports ulmekirjanikke, -tõlkijaid, -toimetajaid ja -kirjastajaid ning nood ei hoia kusagil omaette, vaid suhtlevad täitsa vabalt.

Estcon sellepoolet erinebki muu maailma con'idest, et meie üritus toimus metsade keskel, mitte mõnes noobilis hotellis.

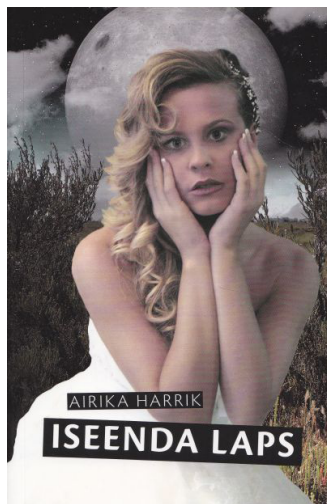
Tegelikult võib see kirjatükk olla ka kümneid kordi pikem, aga kohalolnu emotsiooni see ikka edasi ei anna. Lihtsam on tulla üks kord kohale ja katsetada, et kas hakkab meeldima, või mitte... paljudele on meeldinud.

Käesolevat kirjatükki kirjutades tekkis mul aga hoopis üks üsna oluline mõte. Nagu eespool öeldud, on viisteist aastat pikk aeg ning paljud asjad kipuvad juba ununema ning mul tekkis ajuti ka küsimus, et kas mul on õigust panna kirja mõnd lähedat juhtumit, kui ma pole asjaosaliste käest luba küsinud. Võiks öelda, et aeg on ammu küps, et koguda kokku ja raiuda raamatuks Estconil käinute muljed ja jätta ajaloo tarbeks üks jälg Eesti elu sellest tahust.

Estconist saab lugeda ka ULME.EE lehelt.

Raamatuarvustus: Iseenda laps

Triinu Meres

Esimest korda lugesin selle raamatu olemasolu kohta Sirbist. Siis sattusin tuttava juures peale vanale Õhtulehele, kus oli autoriga tehtud isegi pikk intervjuu ja kõrval ilutses toimetaja kommentaar teosele.

Selle tulemusena teadsin raamatust ette järgnevat: autor on verinoor koolipiiga vanuses 15-16 (no eks ta saab järjest vanemaks), raamatus

leiavad aset ajarännud ning üldiselt hinnatakse teost möödunud (2011) aasta noortekate hulgas väga heaks, üllatavalt küpseks ning värskeks.

Autori osas mõningast kadedust tundes (nii noor ja nii kiidetud!) võtsin raamatu lugemise käsile mõttega: „Unusta ära, et kirjanik on 16! Kui raamat on hea, siis pole oluline, kui vana ta on, ja kui see on halb, siis pole see ikkagi oluline.“

Selgus aga, et seesugune unustamine ei ole võimalik. Lugemise ajal karjus tekst mulle kogu aeg näkku seda, et ta on loodud verinoore inimese, täpsemalt verinoore tüdruku, poolt.

Esiteks on kogu ulmeline lahendus raamatus tuntavalt 14-aastase loomelend – lendavad, rääkivad ja muusikat mängivad andmebaas-surfilaudad, õhust asjade võtmine, tahte abil oma välimuse muutmine, kummituste neoonvärvides juuksed... kõik see meenutab hirmsasti MTV-d ja teismelise „oleks minu olemine...“ maailmakorraldust. Tolles meie omaga muidu üldiselt üsna sarnases maailmas ringi rahmeldavad väljamõeldud liigid on ka üsna omapärased – mingit muud loogikat neis ega nende eksistentsis ei ole kui „selline värk oleks lahe mu arust.“

Samas, ja see olgu kohe ära öeldud, on säärasel süüdimatult kokkuplätserdatud maailmal omajagu muretuid ja süüdimatuid võlusi – lõpuks ei ole mingeid kuu peal elavaid ja siis maale kolinud hunte või eestimaist omaliiki e. mõõkhambulisi madusid (wtf?!) mõtet hoolega füüsiliselt ja bioloogiliselt loogilisteks kirjeldadagi. „Nii see lihtsalt on“ ja „maagia“ ongi hoopis sobivad selgitused. Ja kuna autor pole loogilise sobitamise üldse pead vaevanud vaid kirjutanud nagu torust tuleb, ei teki ka lugejal kummalisel kombel „oot, see ikka ei ole võimalik!“ tunnet vaid ta võtab asju sama muretult iseenesestmõistetaval moel.

Autori nooruse juurde tagasi – see mõirgab lugejale tekstist näkku ka igal hetkel, kui tegevusse sekkub mõni

täiskasvanu. Neid oli tehniliselt võttes üsna mitu ning ka leheruumi ja dialoogilauseid said täisealised tegelased päris tõhusalt. Nende „täiskasvanute“ seisukohti ja kõnekeelt lugedes tahtnuks aga käed püsti visata ja ulgudes mööda tuba edasi tagasi tormata, sest nii lapsikuid inimesi ei ole ometi olemas! Nojah, ega olegi. Aga kuidas peakski 16-aastane neid siis nägema kui mitte omaenda tasandilt? Ta ei saa sinna midagi parata, et kirjanduslik anne on, aga elukogemust ikkagi napib! Sest kirjanduslik anne autoril vaieldamatult olemas on. Raamatut lugedes ei torganud hoolimata üsna suvaliselt kokkuklopsitud maailmakorras silma pooltki nii rämedaid loogikavigu paikapandud reeglite raames või tegelaste senist käitumist-kirjeldust arvestades, kui ühe teise Eesti naisulmekirjaniku hiljutises teoses, mille jätan siinkohal nimetamata, aga mida samuti lugema juhtusin.

Sündmustik oli üsna haarav, teismelise peategelanna emotsioonid tõepoolest usutavad (küllap ta on ositi autori pealt maha viksitud) ning eraldi kiituslõigu võiks pühendada raamatus esinenud seksuaalmoraalile. Kui te tahate teada, kuidas viieteistkümneme-aastane neiu üldiselt seksi suhtub, siis võite antud raamatu kätte võtta ja läbi töötada ja saategi teada. („Sentimentaalsusevabalt“ on üks üsna täpne vastus nt.)

Muidugi esineb selles raamatus klassikalisi noortekirjanduse klišeesisid – noorte tüdrukute raamat ilma vägistamiskatse, romantilises plaanis kuumaks kulumineeruva peoõhtu, tobeda koolidirektori ja oi-kui-nutikate-ja-vapraste päeva päästvate teismelisteta olekski natuke liiga hea, et tõsi olla (kuigi selliseidki on, lihtsalt vähe). Ulmekirjanduse klišeesisid esineb teoses oluliselt vähem. Oletatavasti ei ole autor nii palju ulmet lugenudki, et sealt vägevasti üle võtta (?).

Ajarännusõlm on küll päris klassikaliselt ägedal moel lahendatud – ühtaegu efektne ja samas kaunis loogiline. Kuid potentsiaalselt eepilised tegelased, vennad Saatus ja Surm, kannavad hoopis koomiliste kõrvaltegelaste funktsiooni nagu neeger Hollywoodi filmis, „kurjad“ kuuhundid tunduvad ülekasvanud ja napakate multikakutsudena ning see, kuidas kogu Valvurite organisatsioon paari päeva jooksul laiali paiskub ja töövõimetuks osutub, meenutab kõige enam Ladina-Ameerika sebiooperite süžeeke. Põhisüžee, millele pealkiri „Iseenda laps“ vägeva vihe annab, on rõõmustavalt originaalne – jah, muidugi, sarnast motiivi ikka leiab siit-sealt, aga sellises teismesoustis minu teada kohe üldse mitte. Samuti on päris ootamatult ning andekalt lahendatud kuuhuntide diversiooniakt. Säärast segadust pole mina seni kusagilt lugenud ega ka filmist näinud.

Mõnevõrra pahandas mind üks autori süüta tekkinud pettumus. Õhtulehes väideti nimelt, et Airika Harrik oli oma noorusest ja kogemuse puudusest hoolimata üheksakümnendate algust ning kuuekümnendaid aastaid väga usutavalt kirjeldanud. Ega ikka ei olnud küll, vigu torkas silma massiliselt. Tegelikult pole nooruke Airika muidugi selles süüdi, et Õhtulehes tsiteeritud isik ei mäleta Nõukogude ajast mõhkugi ja mu ootused ajastutruuduse osas kõrgeks ajas. Kuid noormees minevikust näiteks käitus ja mõtles tuntavalt nagu mõni tänapäeva teismeline (muuhulgas polnud tal kunagi rahapuudust ja ta sai oma tüdrukule Dünamo spordipoest sünnpäevaks isegi uisud osta, lõputust kohvikutes kostitamistest rääkimata). Ning kas tõesti aastal 1967 käisid noored meelelahutuseks Kaubamajas riideid selga proovimas, kavatsuseta midagi osta, ja siis, uiu ajel, ikka ostsid ÜLIKONNA? Nagu tõesti?! Täitsa juhuslikult oli ülikonna jagu raha taskus?

Aga – tõesti, kui mitte loota, et „noor autor on erakordse tundlikkusega tabanud erinevate ajastute hõngu“, pole aegade kirjeldustel väga vigagi. Mõned detailid on päris nutikalt paika saadud.

Kokku: loetavaks teeb raamatu tema põhiliini uudsus, üsna talutavalt kirjeldatud armulugu, tubli kogus sisepikitud huumorit, ent eelkõige too rabavalt valgustav sissevaade tänapäeva teismelise mõttemaailma: varjamatult tuim on suhtumine täiskasvanud kontingenti ja seksi kui ideesse, samas on üsna kirglik suhe muusikasse, riietesse ning armumisse.

Selles soustis on isegi pentsikult käituvad täiskasvanud tegelased, kliše-episoodid ja tõsisasi, et Sõõrikukohvikut ei olnud Nõmmel Nõukogude ajal üldse olemas ja selle asemel olid umbes samas kohas alkoholipood ja leivapood, täiesti talutavad.

Ilmne on, et teose nõrgimad osad on need, mis on kusagilt mujalt üle võetud ja jõuga raamatusse sisse surutud, parimad osad aga need, kus autor on vabalt ja murelt omaenda mõttel lennata lasknud. Ja see originaalse mõtlemise värksus on Airika Harriku kirjutamistuleviku osas väga lootustandev asjaolu.

Antud teose näol ei ole muidugi tegu särava kirjanduselamusega selle sõna tõelises mõttes, ent nii noore autori esimese teose kohta on ikkagi päris ving. Eksootika ja kummaliste elamuste armastajatele või siis leebe loomuga noortele tüdrukutele võib soovitada küll.

Võrgumäng: Die2Nite

Ove Hillep

Pärast George A. Romero filmi „Elavate surnute öö“ („*Night of the Living Dead*“) esilinastust 1968. aastal, on zombid ehk taaselustatud laibad (ilmselt ei pea ma hakkama lugejatele defineerima läänelikku arusaama sellistest elukatest) püsivalt populaarsust kogunud, saades lausa omanimelise filmižanri – zombihorror. Seega ei ole imestada, et elavad surnud julgelt üle 100 mängu läbi ka arvutiekraanidele on jõudnud. Huvitav on kõigi nende zombi-teemaliste meelelahutusvormide juures asjaolu, et tugeva enamuse tegevus leiab aset vahetult pärast nn. zombi-apokalüpsist. Seekord mitte...

Die2Nite näol on tegemist internetipõhise mänguga, mida saab ilma igasugust sodi allalaadimata rahulikult oma veebilehitsejas toksida. Sealjuures on tegijad olnud mõistlikud ega ole lisanud mingeid mõttetuid „jaga mõnes suhtlusportaalis ja saad endale SELLE“ esemeid, vaid on hoidnud mängu sellisest jamast vabad. Loomulikult ei saa ka nemad servereid oma rahakoti peal ülal hoida ning seepärast on mängimise eest maksvatel mängijatel mõningad privileegid. Paljude teiste *browseri*-põhiste mängudega olen ma avastanud, et need tüütavad lõppeks kohutavalt ära – tegevused muutuvad suhteliselt motoorseks ning üheülbaliseks ning lõpuks ei viitsi lihtsalt enam sisse logida, kuna mängul ei ole sulle enam miskit uut pakkuda. Sedasi on juhtunud mul Utopia Online, Imperia Online, Runescape, Kuningriigi ning seni kõigi Facebooki mängude puhul. Die2Nite pakub vaheldust just peamiselt tänu sellele, et ükski eraldiseisev mäng ei veni väga pikale. Kõige kauem, mis seda järjest mängitud on, läheneb vist kuule, minu puhul natuke alla kahe nädala. Lõpuks surevad kõik... täiesti kindlalt. Mängu eesmärgiks ei olegi mitte võit vaid ellujäämine!

Die2Nite ei ole päris igapäevane zombimäng, kus sa kirve, mootorsae ja/või püstolkuulipildujaga lõbusalt vilet lastes kõndivaid laipu tükeldad ning blonde tütarlapsi päästad. Ellujäämise nimel tuleb selles mängus kõvasti rabeleda ning koostööd teha. Mängu tegevus toimub ehk sadakond aastat (keegi täpselt ei tea) pärast tsivilisatsiooni kokkuvarisemist kõrbeks muutunud tühermaal. Üksikutel asundustel, mis selles karmis olustikus peavad hakkama saama, puudub igasugune omavaheline side ning keskmine eluiga on lühem kui Aafrikas mitmeaastase põua ajal.

Iga mäng algab sellega, et mängija leiab end koos 39 teise saatusekaaslasega ühest sellisest keset tühermaad paiknevast linnast. Selles pisikeses neljakümne suvaliselt valitud (mängu eest maksvad tegelased saavad

ise valida) kodanikuga asunduses peavad mängijad nii hästi-halvasti, kui nad suudavad, hakkama saama. Ressursid on piiratud ning enamus elanike võhma kuulub tühermaalt sobilike ehitusmaterjalide ning muu kola otsimiseks, mida saaks linna kaitseks rakendada. Nimelt on linna ümbruses kolavatel zombidel ebameeldiv komme keskööl (meie aja järgi) kahtlasel kombel organiseeruda ning suure mõriseva lihamassina linna kaitserajatisi rünnata. Igal järgneval ööl suudavad nad leida uusi sõpru (kaasa arvatud surmasaanud linna-kodanikud), mistõttu tuleb olemasolevaid zombitõrjevahendeid pidevalt täiustada. Pakutav arsenal linna kaitsevõime parandamiseks on üprisli ulatuslik alustades tavapärasest okastraataiast ning lõpetades keerlevate hiiglaslike saeketastega, mis iga kutsumata külalise kotletimaterjaliks tükeldavad. Kokku on mängus ligi 150 erinevat ehitist. Lisaks annavad linna kaitsele lisa ka kodanike enda elamud, mida mängu käigus arendada saab. Iga mängija alustab oma isikliku (milline luksus) magamiskotiga, mille ümber saab mõninga pühendamisega telgi, hüti või lõpuks isegi tuumavarjendi ehitada.

Iga päev saab mängija 6 tegevuspunkti (AP), mille eest saab mängija kas tühermaal kolada, ehitustel kaasa aidata või omaenda kodu arendada (viimasele vaadatakse mängu algul pisut viltu, kuna see ei aita linna kaitsmisele väga palju kaasa ning linna püsijäämine peaks iga kodaniku silmis olema siiski esmane). Loomulikult ei ole päevased tegevused piiratud vaid 6 APga – lisapunkte saab vett juues, süües või erinevaid narkootilisi või alkohoolseid aineid tarbides. Nagu ikka, kaasnevad viimastega ka riskid sõltuvusse jääda või järgmisel hommikul karmi pohmaka käes kannatada. APd täituvad igal keskööl peale rünnakut.

Keset laiuvat kõrbe on linn väheste eranditega ainuke

paik, kust võib eluks nõnda vajalikku vett leida. Sellist hoolimata tuleb igapäevaselt paljudel kodanikel linnast välja ohte trotsima minna, et leida tühermaa tolmust vajalikke ehitusmaterjale, relvi, toitu ning sadu muid kasulikke või mitte nii kasulikke esemeid, mis postapokalüptilises zombidest piiratud linnas ära võivad kuluda. Üle linna piirava kõrbe on laiali pilutatud paljud edevamaid asju peitvaid kohti, mille hulka võivad kuuluda mahajäetud laohooned, lasteaiad, alkoholipoed, autopargid jne. Tihtipeale on need rajatised tolmkuiva kõrbeliiva alla maetud, mistõttu tuleb mängijail oma hinnalisi tegevuspunkte ehitiste väljakaevamisele kulutada.

Tühermaal leiduvatel ehitistel on veel üks hea omadus – selle juures öö veetes (mis loomulikult on üpris ohtlik), võib mängija hommikul enda eest tolmust leida joonise, mille järgi saab linnas rajada tihtipeale üprisli kasulikke ehitisi. Väljas ööbimiseks tuleb aga ellujäämissoovi korral teha tõsiselt ettevalmistusi ning otsida endale sobiv urgus, kust näljased zombid mängijat kätte ei saaks. Üks väga tõhus meetod, mida kogenud kolakütid noorematele õpetavad, on väikese madala süvendi kaevamine, sinna sisse pugemine ning endale paksu madrati pealetõmbamine, läbi mille norskamine kuulda ei oleks.

Väga geniaalselt ja lihtsalt on mängus lahendatud seljakoti süsteem. Kõrvale on jäätud nii paljudest mängudest (sh. Diablo) tuttav variant, kus mängija üritab paaniliselt paigutada oma varustust nõnda, et see võimalikult vähe ruumi võtaks. Selle asemel on kasutusele võetud lihtne 4-kohaline paun (selja- või matkakott mahutab rohkem), kus sa saad kanda ükskõik mida. Ainukeseks piiranguks on rasked esemed, mida saab tegelane korraga vaid üht kaasa tassida. Kahe pesumasina vedamine mitmeid kilomeetreid läbi muutumatu tühermaa oleks lihtsalt mõeldamatu, hoolimata sellest, et tegu on suurepäraste telgidekoratsioonidega.

Ümber linna laiuvast kõrbes ei paku üksikud ringikolavad zombid mängijale erilist ohtu. Nad on piisavalt aeglased ning ringikolav tegelane saab neist lihtsalt mööda põigata. Asi läheb keerulisemaks, kui sektoris juhtub koolnuid rohkem olema. Siis on mängijal võimalik kas võidelda või proovida põgeneda. Zombide tapmiseks pakub mäng üprisli eriskummalist arsenalit – nimelt on huvitav fakt, et kõrbes ringikolavad laibad kardavad meelelt vett, hakates sellega kokkupuutudes sinist suitsu välja ajama ning vajuvad niske lätsatuse saatel kuivale liivale. Sellest sõltuvalt on mängus mitmeid veel baseeruvaid relvi (veepüstolid, veepommid jne), mille kasutamise üks halb omadus on linna veevarude kiire kahandamine. Ülejäänud relvad ei ole vähem kummalised: patareipüstolid, ta-

serid, muruniiduk, roostes kett, kruvikeeraja ning sealhulgas ka C4-ga varustatud mobiiltelefon. Ka käsitsi saab zombide vastu, kuid sellisel juhul on võimalus, et mõni koolnu tegelasele hambad kätte-jalga-kaela lööb ning teda nakatab. Ka põgenemisel on see oht olemas, mistõttu on tihtipeale kõige mõistlikum lihtsalt mõneks põösaks maskeeruda ning abi oodata.

Paljud tühermaalt leitud asjad on kas osaliselt purunenud või puuduvate juppidega. Seega on mängus ka päris palju mässamist uhkemate vidinate jaoks materjalide kokkuajamisega. Seni kõige vahvaks leluks on olnud ostukäru, mille esitelg tuleb teibi ja paari metallvardaga ära parandada. Pärast väikest remonti on aga ilgelt uhke hobo moodi mööda kõrbe kimada ning kärusse leitud risu kuhjata. Teisalt oli ka väga vahva vahetult enne linna hävingut leiduvatest juppidest suur diiselmootor kokku monteerida ning seda põhimõtte pärast mööda tühermaad kaasa vinnata.

Kuna igal öösel muutuvad zombide rünnakud linnale järjest raevukamaks, jõuab lõpuks pärale olukord, kui päeva jooksul ei suudeta püstitada piisavalt kaitserajatisi, et järgmisel ööl rünnak edukalt tagasi lüüa. Selleks ajaks on ilmselt linnakodanikke algsest 40-st jäänud alles vaid käputäis, kuna surm on siiski mängu oluline osa. Heal juhul leiavad need allesjäänud, et linna edasine kaitsmine on mõttetu ning üritavad veel näpata paari päeva, enne kui nad tolmkuivas kõrbes janusse surevad. Seega, nagu mängu juhtlause ütleb: „*It's just a game, everyone dies.*“ Pärast oma õnnetut (või õnnelikku) lõppu on mängijal aga võimalus alustada oma uut karjääri järgmises linnas või võtta mängust pisike puhkus.

Kuigi Die2Nite on rollimängule niivõrd lähedal, kui vähegi olla saab, ei ole ometigi mängus ühtegi oskust, mida tegelane arendada saab. Selle asemel saab ta vastavalt oma ellujäämisajale punkte ning sõltuvalt oma lühikese elu jooksul teostatud tegevusest autasusid, mis annavad mängija isiksusest ning kogemusest üpriski hea ülevaate. Näiteks on võimalik tühermaalt leitud kahtlasevõitu lihatüki söömisel saada kannibali tiitel. Samuti lubab teatud kogus punkte asuda elama *hard-core* linnadesse.

Linnasisese suhtlemise hõlbustamiseks on igal linnal omaette väike foorum, kus tavaliselt toimub suurem seletamine, kuid oma kaaskodanike telgiustele saab samuti sildikesi riputada. Ka on võimalikud mängijatevahelised koalitsioonid, mille tulemusena saavad kõik sinnakuuluvad mängijad samas linnas oma uut elu alustada.

Nagu lugeja võib aru saada, on mängus tohutu rõhk asetatud mängijatevahelisele koostööle ning tegevuste koordineerimisele. Sellegipoolest on võimalik teisi

mängijad rünnata, nende äraolekul nende telk tühjaks varastada ning lõputul hulgal teisi sigadusi korraldada (sh. väravate avamine just enne rünnakut). Tavaliselt saab sellistele mängijatele osaks teiste kodanike hukkamõist, mille tõttu võidakse kas linnast välja visata või võllase olemasolul pisut kurvem saatus. Väljaviskamine avab mängijale hulga unikaalsete tegevuste arsenalit, mida tavaolukorras teha ei saa ning mis lihtsustab tema ellujäämist vaenulikul tühermaal. Sellegipoolest ei kaasne reeglina linnast väljaviskamisega pikk ja õnnelik elu.

Pärast paljude teiste veebimängude katsetamist, on Die2Nite ainuke, mida olen pidanud vääriliseks pikemalt pidama jääda. Seda just silmale meeldiva kujunduse, mõnusa teema ning peamiselt lühikese kestvuse tõttu. Kuna ükski linn ei jää pikalt püsima (isiklik rekord 11 päeva), on võimalik iga hetk mängimises paus pidada ning tegeleda segamatult asjadega, mis parasjagu rohkem tähelepanu nõuavad. Kuigi tuleb tunnistada, et ei võta pikalt, kui igatsus taas kord veepüstoliga zombisid taga ajada hinge hakkab närima ning järjekordne linn taas kord uue kodaniku saab.

"SEVEN MINUTES. THAT'S HOW LONG IT TAKES FOR ONE OF THESE ZOMBIES TO DEVOUR YOU AND LEAVE NOTHING BEHIND BUT BONES... NINE IF YOU WRIGGLE."

Metsiku Lääne õudusunenägu

Kauri Lepik

Maailma kõige kuulsam ja ühtlasi kõige koledam Lõunaosariikide sõdur, kes visalt keeldub oma hallist mustrist loobumast ja kes seetõttu pidevalt mingitesse konfliktidesse satub, on muidugi Jonah Hex. Hex tegelikult ei sündinud koledana: oma võika, moonutatud, kohati justkui Harvey Two-Face'i Bätmännist meenutava irvitava näopoole tekitas hõõguvpunane tomahook, mis talle sinna alusetult alatu käitumise eest vajutati. Tekkinud Jonah Hex'i nägu – vasak pool normaalne, parem pool kõrbenud liha ja huultega, irves hambad läbi põse ja kinnisulanud huultejäänuste paistmas, surnud silma valge kalapilk jõllitamas vastast – võtab junni jahedaks kõvemalgi vastasel. Eriti kui Hexist ees käib tema maine – halastamatu palgamõrvar, täpsemast täpsema käega pearahakütt, kes eelistab oma saagi kohale toimetada surnult ja kes saadud raha tavaliselt sealsamas šerifi kontori kõrval saloonis laiaks lööb.

Hex tõi oma kurjakuulutava lõusta maailma palge ette USA westernikoomiksis *All-Star Western* nr. 10, mis ilmus veebruaris 1972. 5 aastat ilmus ta selle ajakirja veergudel, kuni 1977. aastal omaette sarja sai. Sarja jätkus 92 numbrit võrra. 1985. aastal hakkas ilmuma 18 numbriline minisari, kus Hex oli omadega juba tulevikku jõudnud. 1990-ndatel ilmus 3 minisarja, kus stsenaaristiks oli tuntud Texase horrorkirjanik Joe R. Lansdale: *Two-Gun Mojo*, *Riders of the Worm* and *Such* ja *Shadows West*. Neist on *trade paperback*'ina välja antud ainult esimene ja tuleb tunnistada, et tegu on ühe vägevama Hexi seiklusega üldse.

2006. aastal käivitas DC Comics Jonah Hex'i "kolmanda" tulemise, mis jõudis enne peatamist 2011. aastal 70. numbrit ehk siis 11 köite *trade paperback*'ini. Lisaks on välja antud omalaadne "best of" köide "klassikalise" Hexi "parematest paladest" ja Hexi filmi esilinastumisega samaaegselt ilmuma sätitud originaalne graafiline romaan. Seoses ümberkorraldustega DC

Comicsi hiigelkirjastuses on Hexi seikluste ilmumine sellisel kujul vähemalt praegu peatatud. Või no mitte otseselt - Hexi viimane inkarnatsioon tegutseb (DC Comicsi bosside pehmetl oeldes veidra, tavainimese jaoks täiesti arusaamatu ümberkorralduse käigus) 1880-ndatel Gotham Citys, kahtlemata satub ta kokku Bätmänni esivanematega. Kuid Metsiku Lääne võikaim ja jubedaim pearahakütt sellisel kujul on küll läinud sinna kust tagasi ei tulda. Äärmiselt kahju, kuid olgu siinkohal saldo poole peale kantud vähemalt seni ilmunud lood, mis kõik kokku on samuti üsna tubli tükk. Hollywood poleks Hollywood kui ta koomiksimaailmas ühe *cool*'ima antikangelase menu peale oma võikaid kombitsaid välja ei sirutaks. Nagu tavaliselt, proovitakse sealjuures kõigile meeldida ja rikutakse selle käigus ära asjad, mis just nimelt tollest tegelasest tegid selle, kes ta oli. Mina pole toda 2010. aastal linastunud ja üle maailma totaalselt läbikukkunud käk-

ki loomulikult näinud ja luban, et ei vaata kunagi ka. Miks? Mulle on koomiksitest jäänud ülimõnus mulje, karm ja räigelt vägivaldne maailm ja jõhker-küünilised *unhappy ending*'ud liiga tähtsad, et seda kõike mingi üldrahvaliku käkiga ära rikkuda. Lisaks muidugi pisuke asjaolu et olgu Josh Brolini muude näitlemistega nagu on, selles suhtes ma seisukohta ei võta, kuid Jonah Hex ta küll pole. Hexiks oleks sobinud ainult noored Clint Eastwood, Paul Newman või Robert Redford. Jonah Hexi seikluste näol on tegu karmi revisionistliku westerniga koomiksikuues. Sünge ja kõle, lausa ugri-doomilikult depressiivne ja masendav maailm pole ehk päris selline *western noir* nagu näiteks "Scalped" (millest ehk siinsamas veergudel kunagi edaspidi

juttu tuleb), kuid võrdlemisi vastik paik sellest hoolimata. Tuleb ära märkida, et “klassikaline” 70-ndate Hex ja Hex Vol. III nullindatel on täiesti üleloomuliku elemendita, või noh, seda on aga tõesti mikroskoopiliselt. Mida aga ei saa öelda Joe R. Lansdale’i minisarjade kohta. “Two-Gun Mojo’s” näiteks tuleb Hexil ringi pista zombide ja ringirändava nõidtohtriga ning tulevahetusse asuda zombistunud Wild Bill Hickok’i enesega. Uusimates, sellel sajandil ilmunud Hexi seiklustes – mis kasutavad üldjoontes osaliselt samu tegelasi ja järgivad sama joont, mis klassikaline Hexki – puudub üleloomulik element täiesti, selle asemel on aga ajastule ja revisionistlikule žanrile omaselt vaikselt sisse imbuma hakanud igasugu seksuaalperverssusi, pedofiiliat ja kannibalismi, ultraräigest vägivallast rääkimata. Uue Hexi iseloomustuseks võib veel öelda, et praktiliselt iga number on joonistatud eri kunstniku poolt, võimaldades niiviisi näha ja tutvuda päris suure arvu eri pliiatsijoonistuse stiilidega. Tõsi küll, mõned kunstnikud käivad läbi tihedamini kui teised, näiteks Jordi Benet’i selget, puhast ja detailset joont näeb (nägi tegelikult) üle numbri.

Ameerika westernite ja muidu metsiku lääne teema huvilistele on Hexi köited enam kui tänuväärne materjal. Kuigi see periood kestis tegelikult imelühikest aega ja kinolinal, raamatutes ja koomiksites on iga kunagi reaalselt lennanud kuul või nool võimendatud ja ületatud juba sadu tuhandeid kordi ning püstolikangelased, saluunilibud, šerifid ja pangaröövlid on saanud täiesti teenimatu ja suuresti liialdatud maine jne. on see kõik tegelikult tähtsusetu, kuna sellest on ikka ja jälle ülilahe lugeda-vaadata. Jonah Hexi seiklused ei ole Metsiku Lääne teemalises loomingus just need kõige viletsamad. Julgen soovitada.

Maikuu baasiarvustus

Mai oli BAASis hea kuu. Kirjutati pikalt ja kirjutati väga erinevatest tekstidest ja kirjutati huvitavalt. Ma ise kirjutasin väga pikalt. Võibolla isegi liiga.

Äramärkimist vääriksid paljud, aga piirdugem siiski isiklikult mulle kõige huvitavamatega.

Alati on väga hariv lugeda, kuidas Ats Miller murrab hambaid talle üldse mitte meeldiva kirjandusega ning kuna seekord sattusid ta toidulauale minugi poolt loetud teosed/autorid, siis oli väga lõbus ja valgustav neid arvustusi lugeda:

Aliette de Bodardi «The Jaguar House, in Shadow»

ja Richard K. Morgani «The Steel Remains»

Kuna mulle oli silma jäänud ja mind ennast konkreetselt huvitas teos, siis pakkus huvitavat lugemist Pronto arvustus Brandon Sandersoni romaanile «The Alloy of Law»

Aga auhinnaline esikolmik joonistus seekord selgelt välja. Paraja pikkusega, põhjalikult ja argumenteeritult lahti kirjutatud seisukohad, näidete kinnitatud ja vaimukalt kirja pandud. Pärast pikka ja rasket vaagimistööd leidsin, et auhinnalised pjedestaalikohad jagavad omavahel ära Silver Sära retsensioon Karl Ristikivi romaanile «Hingede öö» ning Lauri Lukase arvustus John Scalzi romaanile «The Last Colony»

BAASi kuu arvustuse tiitli pälvib maikuu kirjanduskriitika eest aga Joel Jans retsensiooniga Frank Herberti romaanile

«The Heretics of Dune» Liblikatiibadena häbemokkadel laperdava käe vastu lihtsalt ei saa. Palju õnne ja tarmukust juunikuu arvustuse määramisel!

Ahjaa. Pärast ligi kolmeaastast pausi ilmus just mais uus arvustus Andri Riidi sulest. Tore on!

Raul

Registreerimine Estconile alanud

Registreerimine aasta olulisimale ulmesündmusele - Estconile - on avatud. Toimub see 13.-15. juulil Saarijärvel: kava, lisaprogramm, oludekirjeldus ja registreerumine on leitavad <http://ulme.ee/Estcon/> Estcon-2012 lehel

Estcon on Eesti ulmefännide iga-aastane kokkutulek, mis toimub reeglina juulikuu eelviimasel nädalavahetusel looduskaunis kohas. Erinevalt muu maailma conventionitest toimub Estcon välitingimustes ning sellest tulenevalt pole ettekanded sedavõrd akadeemilised, programm niivõrd tihe ja suurt rõhku pannakse ka kultuursele lõõgastusele. Estconil osalejatel on suurepärane võimalus kohutada eesti ulmekirjanikega: Veiko Belials, Meelis Friedenthal, Indrek Hargla, Leo Kunnas, Siim Veski-meis, Maniakkide Tänav ja teised.

Pikemalt saab Estconist lugeda Jüri Kallase kirjutatud artiklist.

NB! Veel saab hääletada ka ulmeauhinna Stalker poolt, kõigi hääletanute vahel loositakse välja mitmesuguseid vahvaid auhindu.

Ulmikute kogunemine Tartus

Hoolimata vaiksest reedest oli kohale ilmunud üllatavalt palju ulmesõpru. Sai arutatud Estconi üle, räägitud ulmest, trollimisest ning vanadest ja uutest raamatutest ning aurupungist. Tuntumatest ulmekirjanikest viibisid kohal Veiko Belials ja Maniakkide Tänav. Samuti austas enda kohalviibimisega seltskonda ulmeühingu president Zurgutt.

Ulmikute kogunemine Tallinnas

Seekordne kogunemine oli erakordne, kuna jagati kingitusi ja sai torti. Kingitusi ja torti jagas Annika Ennok oma sünnipäeva puhul ning kingitusteks olid loomulikult raamatud (minagi sain ühe). Sai räägitud estconist ja võrreldi, kes, kui palju ja mida oli lugenud ning uuriti ka kas kellegil on mõnda teost laenata, et ikka saaks mõned raamatud lisaks, millega laiendada võrdlemist. Kohale tulnuid oli siiski suhteliselt vähe.

Suri ulmeklassik Ray Bradbury

Kogu ulmemaailma tabas sel kuul kurb uudis. Los Angeleses suri 92. eluaastal ameerika ulmekirjanik Ray Bradbury.

Legendaarse ameeriklase surmast teatas ajakirjandusele tema tütar Alexandra, vahendab BBC News. Kirjastuse HarperCollins teatel lahkus Ray Bradbury siitilmast pärast kauakestvat haigust.

Pikal kirjanikuteel, mis sai alguse 1940. aastatel, jõudis Bradbury kirjutada kümmekond romaani, ligi 600 jutustust, samuti näidendeid ning tele- ja filmistsenaariume. Tema kuulsamad teosed on "Fahrenheit 451", "Marsi kroonikad" ja "Võilillevein". "Ta mõjutas paljusid kunstnikke, kirjanikke, õpetajaid, teadlasi," ütles autori tütrepoeg Danny Karapetian. "Nende lugusid on alati liigutav ja lohutav kuulda."

Pikemalt saab Bradbury kohta lugeda Õhtulehest <http://www.oh tuleht.ee/479954>

Juunikuu kirjastuste uudised

Maniakkide Tänav, J. J. Metsavana, Jaagup Mahkra

Saladuslik tsaar

Maale läheneb hiigelasteroid Tooni, mis ähvardab lõpetada inimkonna eksistentsi. Maailma riikide valitsused otsustavad planeedi maha jätta ja minna otsima ellujäämisvõimalusi mujalt päikesesüsteemist ning kauge-
malt galaktikast. Kuid ressursside puudusel ei ole võimalik võtta kaasa kõiki maalasi. Mis saab neist kes lähevad tee? Mis saab neist kes jäävad maha?

Kolm eesti ulmeautorit vaatavad läbi käesoleva jutusarja tulevikku ning toovad teieni nii humoorikaid kui ka kurbi lugusid lähi- ja kaugtulevikust. See on nägemus maailmast mida ühendab kogu inimkonda vapustav kaktaklõm.

Maailmast, kus ohu eest pagejad jätavad endast maha rahuingli kes lõpetaks sõjad.

Maailmast kus taevane kaitsja on käegakatsutav reaalsus.

See on tehisisintelligentsiga ründesatelliitide kompleks.

Kellele sõber, kellele vaenlane:

Ippolit.

Ursula K. Le Guin

Meremaa jutud

Sari: Orpheuse Raamatukogu

Ulmekirjanduse suurmeistri Ursula K. Le Guini klassikaline Meremaa-tetraloogia ilmus eesti keeles aastail 1994-1996 ning nüüd on kõigil sarja fännidel võimalik lugeda lühiproosakogu "Meremaa jutud". Lisaks juttudele on kogumikus Le Guini kirjutatud pikem ülevaade Meremaa ajaloost, mütoloogiast, etnoloogiast, keelest, kultuurist ja sotsiaalsetest suhetest, mis pakuvad Meremaa-sõpradele kindlasti palju avastamisrõõmu.

Kogumiku viies lühiromaanis, jutustuses ja lühijutus vaadeldakse Meremaa erinevaid ajastuid ja teemasid: näeme Roke Völurite Kooli sündi, kohtume uuesti Raudkull Gedi ning tema esimese õpetaja, Gonti saare völeri Ogion Vaikijaga ja saame kõigele lisaks teada, millised arengud leiavad Meremaal aset pärast romaani "Tehanu" sündmusi. Kui sarja varasemaist osadest teame, et völukunst ja Völurite Kool on naistele keelatud, siis käesolev kogumik lahkab just naissoo ja völukunsti probleeme, millele osaliselt viidatakse juba "Tehanus", ning pakub lugejale küllaltki ootamatuid saladusi ja avastusi.

Celine Kiernan
Mürgitroon

Wynter Moorehawke'i, kaitsjaemandat ja meeste ametis selliseisusse tõusnud tüdrukut, ootavad ees elu süngeimad päevad, kui ta kodumaale tagasi tuleb. Tema lapsepõlve rahuarmastavas ja multikultuurses kuningriigis käärivad rahutused; võllad ja puurid on taas ristteedel, Shearingi vaim ehmub tüdrukut nähes ning tema armsad kassid on tapetud. Kuningas on nõuks võtnud pühkida ajaloost kõik jäljed kroonprints Alberonist ning panna tema asemel troonile oma sohipoeg Razi.

Kuningriigis valitsevad jõud seavad Razi ja salapärase Christopher Garroni elu aina suuremasse ohtu ning noormehed kavatsevad põgeneda. Kas Wynter peaks nendega kampa lööma, riskides tapmise, piinamise või vangistusega?

Haarav lugu intriigidest, poliitikast, seiklustest ja romantikast, mis leiab aset elava fantaasiaga ümber kujundatud keskaegses Euroopas.

Tõlkinud Eve Laur

Teene võlgu

Toomas Krips

Yamada võttis taskust veidike õlise lapi ja puhastas kiukuva heli saatel sellega oma silmi. Vihma oli sadanud juba kaheksateistkümnendat päeva ja Yamada silmalaud polnud Kahenädalasest Sōjast saati kuigi hästi niiskust talunud ning umbes nädal aega tagasi oli ta nad ühel Shinjuku kandis elava mehaanikul lasknud nad eemaldada. Tarou-kun oli hea poiss, ütles, et tee seda tema heaks viienda järgu kingitusena - mõni teine oleks silmalaugude eemaldamist vähemalt teise järgu kingituseks pidanud, aga mitte Tarou-kun. Ütles, et oma vana õpetaja heaks alati. Viienda järgu kingitus oleks vanas rahas vast ainult kümme tuhat jeeni teinud - niivõrd keeruka operatsiooni eest oli see kommiraha.

Yamada koduni oli praegu vahest kümme kilomeetrit, aga ta polnud kindel, kas tal pärast tänast sinna veel asja on. Sellest oleks iseenesest kahju. Uue urka, kus elada, leiab ta loomulikult lihtsalt, pärast sõda oli Tokyo rahvastikutihedus langenud ju viiele inimesele ruutkilomeetri kohta, aga teist sellist kohta, mis oleks olnud nii hästi peidetud ja mille seinad inimvere lõhna nii hästi ära peidaks, saab olema raske leida. Aga polnud parata. See kuramuse lits Hikaru-kun oli ennast ahelatest kuidagi välja rabelenud ja oli kurat teab kuhu kadudes tema korterini viiva selge vereraja jätnud. Osaliselt oli see ka Yamada süü, ta oli alati mõtelnud, et peab Hikaru-kuni kaela pärast joomist kinni siduma, aga polnud kunagi viitsinud ja nüüd ongi pahandus käes. Tuumatõugud leiavad selle vereraja järgi tema korteri nagu naksti üles.

Seda ta Hikaru-kunile ei kingi. Ta otsib selle kuradi nolgi üles ja oi, too maksab selle põgenemise eest veel kõvasti, vähemalt kolm esimese järgu teenet jääb see nooruk Yamadale võlgu. Yamada lutsis oma kroomitud kihvaproteese ja mingi hetk võttis tema nina läbi vihma Hikaru-kuni vere lõhna üles. Haa. Ega tuumatõugud pole ainsad, kes inimvere lõhna tunda võisid, Yamadal oli peale selle veel nii-öelda koduväljaku eelis - tema tundis Hikaru-kuni vere lõhna palju paremini, kui mingi suvaline tõuk ja kui ta kiirustab, leiab ta poisi kindlasti enne tõuke üles - kui veab.

Yamadal oli hea meel, et ta oli taibanud õigel ajal oma vere pseudokoega asendada. Pseudokoe lõhna tõugud ei tundnud, maitstes see neile aga palju paremini kui veri. Probleem oli muidugi selles, et puhas pseudokude vere funktsioone ei täitnud - mingi osa oli alati vaja inimverega asendada. Enne Kahenädalast Sōda sai seda doonorite käest ja verepankadest, nüüd pidi seda aga ise hankima.

Kell oli umbes neli hommikul. See osa taevast, mida pilvelõhkujate vahelt näha oli, oli hakanud aeglasemalt heledamaks muutuma. Yamada liikus aeglase sörgiga umbes viis kvartalit Hikaru-kuni vere lõhna suunas, kuni nägi ühest teise korruse aknast valgust paistmas. Yamada peatus. Ta pühkis õlise lapiga uuesti oma silmi, aga fakt on fakt - teise korruse aknast paistis valgust. Elektrivalgust.

Mida kuradit? Kes kurat julgeb oma elupaika nii avalikult reklaamida? Ja mis veel veidram - kuidas ta seda teeb.

Yamada oli elanud üle Kahenädalase Sōja, tuumatõukude tuleku ja palju muud, selleks, et teada - kummalised asjad on ohtlikud. Ta kõndis tagasi eelmise ristteeni ja liikus mööda paralleelset tänavat edasi. Lõhn oli seal küll nõrgem, aga küll ta selle uuesti üles võtab, sest tegelikult oli see juba päris tugev - Hikaru-kun on kusagil lähedal.

Yamada oli eksinud. Vaatamata tema teadmistele Hikaru-kuni verest oli üks tuumatõuk temast ette jõudnud, aga mitte palju. Tuumatõugu kehal olevad poorid olid tumedad, mis viitas sellele, et ta oli kogu oma uimagasi juba väljutanud. Hikaru-kun oli teadvusetu, aga veel hingas. Tõuk oli oma hallika kehaga end Hikaru-kuni kõhu külge kinnitanud ja imes vaikides verd, ise niiviisi avalikult einestamisest vähimatki häbitunnet tundmata.

Yamada võttis vöölt väikese kirve ja saatis selle sisseprogrammeeritud käeliigutusega tõugu suunas. Kirves läbis umbes kolmandik tõuku, ent seljanärv sai läbi statud ja olend lõpetas oma võika toitumise. Yamada kõndis tõugu juurde, võttis sodise kirve tõugu seest välja, tõmbas taskust mikrokiutaskuräti ja asus kirvest selle sisse hoolikalt puhastama, kui esmalt tema silmi ja siis veidi aja pärast tema kõrvu midagi juhtus.

Esmalt pani ta tähele, et tõugu silma oli löödud umbes käepikkune teraspuss, mis ilmselt seletas seda, miks too oli niivõrd kombetult tänaval oma saaki järeanud. Noahoop oli eluka aju etiketisüsteemi hävitanud - mõistus oli neil küll harilikult inimese omast tunduvalt madalam, ent tõukude loomise aegu ei saadud lubada ebaviisaka peaaegu-inimsarnase mõistuse loomist. See tähendaks, et nonde loojad ei austanuks ühtki inimest, kellega tõugud kokku oleksid võinud puutuda, umbes sama, mis jätta oma lapsed kasvatamata - häbi missugune.

Olgu nonde kommetega kuidas on, aga häirivam oli

hoopis teine aspekt - kust oli Hikaru-kun selle pussi võtnud? Yamadal sellist terariista ei olnud ja relvi ei olnud just jalaga segada. Keegi oli Hikaru-kunile selle andnud.

Umbes siis sai Yamada aru, et ta kuuleb jooksusamme ja põiktänavast väljus hingeldav ja näost leemendav Tarou-kun. Umbes kolm sekundit käisid noormehe näost läbi umbes kümme erinevat emotsiooni, et seejärel neutraalseks kergeks naeratuseks muutuda.

“Yamada-sensei,” ütles Tarou-kun hääletooni-ga, millest oli peaaegu võimatu viha välja lugeda.

“Tarou-kun,” oli Yamada leebem. “Meeldiv kohata.” “Tõepoolest meeldiv. Mis Hikaruga juhtus?” küsis Tarou-kun, ja nüüd oli tema emotsioonid mõnevõrra vähem peidetud. Yamada pani honorifikumi puudumist tähele, ent leidis targema sellele mitte tähelepanu osutada.

“Hikaru-kun on elus. Kas te tundsite üksteist?”

“Me olime .. lähedased sõbrad,” vastas Tarou-kun. “Ma saan aru, et sa hoidsid teda vangis?”

“Ta oli minu külaline ja tema enda heaolu pärast ei lasknud ma tal lahkuda. Kahetsusväärset otsustas ta seda teha, mind paneb imestama, kuidas ta sellega üksinda hakkama sai. Paraku pole nüüd minu kodus enam võimalik elada ja mul on tunne, et ta on mulle vähemalt kaks esimese järgu teenet võlgu. Ma ei saa teda enne minna lasta, kui need teened on sisse nõutud.”

“Või nii,” ütles Tarou-kun ning jätkas “Teate, vaatame tõele näkku. Silmalaugude eemaldamine on tegelikult vähemalt teise järgu teene.”

“Võimalik,” ütles Yamada. “Paraku küsisid sa selle eest viienda järgu teenet. Kas sa kavatsed murda seda, mida sa küsisid?”

“Ei,” vastas Tarou-kun “Ent võib-olla eksisteerib võimalus, et te mõtlete Hikaru ja enda omavaheliste võlgade peale ja leiate, et Hikaru võlgneb teile tunduvalt vähem kui kaks esimese järgu teenet.”

“See võimalus eksisteerib, ent ma kardan, et ma pean selle põgenemisjuhtumi eest kaks esimese järgu teenet nõudma. Ajad on rasked ja ilma koduta on väga keeruline elada.” Yamada proovis siinkohal väga, et ta tajus, kuidas tema naeratus oli nähtavalt laiem, kui korrektne oleks.

“Te hoidsite teda vangis. Ma vabandan väga, et külalise kinnisidumist ei saa mingil tingimusel heaks kohtlemiseks pidada. Te jõite tema verd. Te kasutasite tema ressursse ega pakkunud vastu mingisugust tasu. Ma leian, et Hikarule sündis teie juures viibimisest pigem kahju kui kasu ja et hoopis teie olete temale teene võlgu, ja vähemalt teise järgu oma.”

“Nagu juba mainitud, ei uskunud ma, et Hikaru-kun suutnuks üksinda tänavale hakkama saada. Kõidikutest viibimine ja väikene verekaotus on eelistatum surnud olemisele.”

“Hikaru oleks võinud leida alternatiivseid elupai-ku ja teisi abilisi ellujäämisel,” vastas Tarou-kun.

“Sinu juures, Tarou-kun?” ei suutnud Yamada sarkasmi vältida. “Sa jätsid ta relvaga viieks minutiks üksinda ja juba ta korjas tõugu üles. Millegipärast ma ei usu, et sa suudaksid tema heaolu või eluspüsimist tagada. Ent ma olen lahke ja nõustun, et ehk võlgneb Hikaru-kun mulle vaid ühe esimese ja ühe teise järgu teene.”

Tarou-kun vaatas Yamadale silma ja ei ütelnud umbes kuus sekundit midagi. Siis tõstis Tarou-kun revolvri ja tulistas. Yamada tundis oma põsel midagi sooja. Säärane otsene ja häbematu rünnak tekitas viha. Yamada tõstis kirve, et vastuseks Tarou-kuni kolp sisse lüüa, ent märkas siis silmanurgast oma õlal mingisugust rohelist lõga. Minitõuk. Raiped olid sageli hääletud ja haakisid ennast su külge nii, et tähele ei pannudki. Langev vihm pesi kiiresti Yamada õlalt lõga.

“Ühe teise järgu teene,” ütles Tarou-kun.

“Ühe teise järgu teene,” nõustus Yamada, vinnas Hikaru-kuni õlale ja hakkas astuma, pani aga siis tähele, et Tarou-kun tal sabas lõrtsus.

“Kuhu sa lähed, Tarou-kun?” päris Yamada.

“Vaatama, ega sul veel abi vaja pole,” vastas noormees.

Yamada ei teadnud, kuhu minna, ja kuna nüüd ei olnud tal niivõrd kindlat sihti kui Hikaru-kun, siis tajus ta, kuidas tema jalad teda tolele elektritulega tänavale viisid. Taevas oli juba heledam, aga elektrikuma paistis selgelt läbi vihma, ehk küll too valguse pisut hägusemaks muutis.

Tarou-kun vaatas teda kahtleva pilguga, kui Yamada, Hikaru-kun õlal, elektritule all asuvast uksest sisse astus, ent püsis siiski temast umbes kahe meetri raadiuses.

Trepikojas sees oli pime ja tolmu ja ninna tungis üsnagi tugevat rooste lõhna. See oli häiriv - ümbruses võis olla veel ohtlikke elemente, ent rooste lõhn maskeeris nende oma. Teisalt ei tundnud potentsiaalsed vaenlased siis jällegi Yamada ja Hikaru-kunist tulenevat verelõhna, nii et mingis mõttes võis sellest ka kasu olla.

Yamada ronis trepist teisel korrusele, vaatas ringi, kuulatas, aga peale enda, Hikaru ja Tarou-kuni hingamise ning väljas sadava vihma ei kuulnud ta midagi. Mõelnud pisut, asetas ta Hikaru keha maha,

ning vajutas sellesuunalise korteri, mille aknast valgust oli tulnud, ukselingi alla.

Uks oli lukustamata ja link liikus vähimagi kriuksumiseta alla. Uks avanes hääletult, nagu oleks selle hinged hiljaaegu õlitatud. Nüüd oli Tarou-kun üsnagi Yamada selja taga - pais-tis, et uudishimu oli temastki võitu saamas.

Korter oli väga suur - neli tuba ning koridor neid ühendamas. Koridori ääristasid mitu raamaturiiulit, milles paiknevaid teoseid kat-tis paks tolmukiht. Yamada kõndis edasi ja siis tabasid ta kõrvad vee tilkumist. Väljas sadav vihm oli seda varem maskeerinud, ent nüüd oli selle erinevust kuulda - see tuli esimesest toast vasakult.

Yamada piilus sisse, Tarou-kun tema järel. Laest tilkus põrandale sinna kondenseerunud vett küllaltki suurde loiku, millest osa oli tuba pooleksjagava sirmi taga ja osa selle ees. Sirmi taga põles mingi valgus ja sirmil võis näha kellegi või millegi liikuvat varju. Yamada tundis õlal Tarou-kuni koputust, kes osutas oma nina poole. Tõepoolest, õhus oli lisaks roostehaisule veel nüüd mingi kummaline lõhn, millega Yamada oli juba ära harjunud, ent nüüd oli seda õhus tavalisest tunduvalt rohkem - pseudokoe lõhn. Seda oli palju ja igatahes ei olnud see enam selle algupärase omaniku kehas.

Yamada haaras hetkega kirve ja viskas selle sirmist läbi, liikuva objekti varju pihta, millele järgnes kohe Tarou-kuni kuul. Olevus sirmi taga kukkus pikali ja oli näha tole rabelemist. Tarou-kun ja Yamada söötsid koos vaatama, mis imeloomaga tegu oli.

Põrandal maas lebas inimene, kelles Yamada tun-dis järsku ära oma vana tuttava - Yuki-sani, kes oli temaga samal ajal pseudokoe paigaldada lasknud. Valgusallikas oli nüüd kadunud, see-eest oli roost-elõhn nüüd eriti tugev ja õnneks taipas Yamada pi-isavalt kiiresti selle suunda, nii et ta jõudis laest lan-geva olevuse enda pealt Tarou-kuni otsa lükata.

Olevus nägi välja nagu ristsugutis sajajalgsest, ämbli-kust, transformerist ja vanaeidest. Tal oli umbes kak-steist kehast väljuvat koiba, millega ta Tarou-kuni põrandale üritas naelutada, samal ajal kui too püs-toliga vanamoori tabada üritas - nimetagem teda nii, sest tõenäoliselt oli olend siiski modifitseeritud inimene, kuigi tema inimloomusest oli jäänud alles vaid tema pikad salkus valged juuksed ja kortsuline nägu - kõik muu oli metalne, masineeritud ja putu-kalik. Vanaeide kehast rippus välja elektripirn, ning peened niidid, mis Yuki-sani laiba ümber seotud olid.

Tarou-kun sai küll vanaeidele oma püstoliga ühe ko-rra pihta, ent see vihastas vaid eite ja püstol kuk-

Pildi autoriks WadyYeti wadyyeti.deviantart.com

kus, võib-olla tagasilöögist, võib-olla ehmatusest, poisi käest maha. Moor oleks Tarou-kuni ilmselt kohe maha tapnud, kui Yamada mitte ül-eskorjatud püstoliga naise pähe poleks tulistanud.

Tundus, et kuigi eideke oli oma tavalise kolba met-alsega lasknud asendada, tekitas kuul temale si-iski piisavalt kahju, et Tarou-kun tema koibade va-helt välja suutis rabeleda. Tarou-kun tõukas moori selili ja nii Yamada kui ka Tarou-kun söötsid kui üks mees uksest välja. Tarou-kun haaras veel ukse ees lamanud Hikaru-kuni ja nad jooksid koos alla.

Kui mehed olid sündmuspaigast umbes kolme kvartali kaugele jõudnud, vaatas Yamada Tarou-kunile näkku ja ütles "Sa oled mulle esimese järgu teene võlgu."

Tarou-kun oli vait ja vaatas pingsalt oma kinganinasid. "Läheme nüüd sinu töökotta," ütles Yamada mõnekümne sekundi pärast. "Ma arvan, et olen endale uue elupaiga leidnud."

Kui nad Tarou töökotta tagasi jõudsid, oli Tarou par-em king vett täis - maha vaatamisest hoolimata pol-nud ta maas lamavat teravat metallriba pannud tähele enne, kui ta sellele otsa astus ja muidu veekindla kinga katki lõikas. Jalg kipitas pisut ja kui Tarou toas kingad ära võttis, pani ta tähele, et põrand tema jala all vär-vus kergelt punaseks. Iseenesest poleks sellest olnud hullu, juhtub ikka, aga Tarou pani tähele, mis pilguga Yamada-sensei tema jalga vaatas. Ideed, mis kunag-ise õpetaja pähe kerkis, võinuks pimegi välja lugeda.

Probleem oli selles, et Taroul oli sellele ideele keer-uline vastu vaielda - Yamada-sensei oli iseenesest tema (ja Hikaru!) elu päästnud, nii et kui õpetaja vastutas-uks regulaarselt tema verd ja töökoda tahtis, poleks tal eriti vastuargumente olnud. Vere ja elupaiga andmine iseenesest ei olekski nii problemaatiline olnud, eriti kui Yamada-sensei ta seina külge aheldamata jätaks - ja Hikaru oli talle ütelnud, et aheldamine toimus alles

pärast Hikaru esimest põgenemiskatset, nii et võimalik, et teatav autonoomia oleks Taroule alles jäänud. Jama oli aga selles, et sel juhul ei oleks ta mingis positsioonis, kus Yamada-senseile teha mingeid teeneid, millega Hikaru välja lunastada. Peale selle pidi Tarou tunnistama, et Yamada-sensei oli peale jäänud ja Taroule, nagu ilmselt kogu maailmale, ei meeldinud kaotada.

Yamada-sensei oli Tarou töökojas ka varem käinud, ent siis oli ta seda alati kliendina vaadanud - nüüd oli tema pilk peremehe oma, ta vaatas katete alla ja tuhnis sahtlites ning, viie minuti jooksul seda, mida ta otsinud oli, ilmselt mitte leidnud olles, vaatas ta Tarou poole ja ütles: "Tee Hikaru-kunile uued ahelad."

Tarou neelatas ja vaja oli tõepoolest pingutust, et mitte ühtegi emotsiooni väljendada. "Ahelate tegemine, arvan ma, on umbes teise järgu teene," vastas ta jahedalt pärast mõningasi vaikusehetki. Hääl siiski pisut värises.

"Jamajutt," ütles Yamada-sensei ärritunult. "Ma ütleks, et see on kõigest kuuenda järgu teene ja parem looda, et ma ei hakka uurima, kuidas Hikaru-kun oma vanad ahelad lahti päästis."

Tarou jalg kipitas, ta parem ranne oli tolle vanamoori poolt katki torgatud ja ta tundis end nagu läbivettinud koer. Ta ei osanud mitte midagi vastu ütelda, seisis paigal ja vaatas maha.

"Ma ootan," ütles Yamada-sensei.

Nagu unes kõndis Tarou tagumise kapi juurde ja võttis sealt paar vidinat. Aeglaselt. Kiire töö lõbu ei pea ta Yamada-senseile kinkima.

Umbes siis pani Tarou tähele, et Hikaru silmad olid kergelt lahti. Ta võttis kapist ühe teravate nurkadega mooduli ja veel paar eset, asetas need Hikaru kõrva maha ja läks tagasi kapi juurde, tehes nägu, nagu oleks tal veel mingeid juppe vaja. Paistis, et Yamada-sensei ei saanud midagi aru. Tarou katsus tähelepanu äratamata kätt püstoli juures hoida.

"Mis hääl see oli?" küsis siis äkki Yamada-sensei.

Esmalt arvas Tarou, et Yamada-sensei oli Hikaru liigutamist kuulnud ja plaan oligi untsus, ent siis taipas ta, et viimase hääles ei olnud mitte kerget parastust vaid täiesti autentne üllatus. Ja siis kuulis ka Tarou koivaklõbinat.

Uksest sööstis sisse robotputukas-vanamoor - õige küll, Tarou oli ju kergelt verine olnud ja ju siis oli too lõhna üles võtnud ja nemad kahekesi olid veel liiga lollid olnud, et selle peale mõelda. Otsene frontaalrännak oli võib-olla viga - Yamada-sensei saatis oma

sõjakirve keset vanaeide nägu, too oli aga liiga kiire ja kirves kõlksatas vaid vastu viimase õlga - tõsi, tundus, et põhilise hoo võttis see manööver maha. Hiidputukas hüppas Yamada-senseile kaela, aga mees jäi püsti. Tarou judistas end, mäletades, kui tugev moor oli olnud. Neil Hikaruga oleks isegi püstitoliga Yamada-sensei vastu väga raske saada olnud.

"Tulista, Tarou-kun, mida sa passid," karjus Yamada-sensei. Tema ja vanamoor olid üksteist haardesse võtnud ja kumbki ei tundnud hetkel teisest otseselt üle olevat, iga hetk võis see tasakaal aga muutuda.

Tarou vaatas enda käes olevat püstolit kui kuulis järsku Hikaru häält. "Mis sa mulle ja Taroule võlgu jääd?" hüüdis too.

Yamada-sensei ägises. Paistis, et moor oli temast siiski tugevam.

"Kolmanda järgu teene," pigistas ta läbi hammaste.

Hikaru hüppas püsti ja võttis Tarou käest püstoli.

"Vale!" hüüdis ta rõõmsalt ja lasi Yamada-senseile kuuli kuklasse. Too vajus lõdvana maha.

Vanaeit-putukas võttis Yamada laiaba koibade vahele ning nuusutas seda.

Hikaru sihtis nüüd moori, aga Tarou pani tähele, et tema käsi värises natuke. "Paistab, poisid, et nüüd olen ma teile küll vähemalt teise järgu teene võlgu," sedastas vanaeit tõsiselt ning asus Yamada-senseid pseudokoest tühjaks imema.

Hikaru noogutas naeratades, pani ukse kinni, et vihm sisse ei sajak ja mõne aja pärast jõid nad kõik kolmekesi juba koos rõõmsasti teed.

Aidanaine

Bix Pokupoe

Kõu kärgatas ning veeres raginal üle süngsinise tae-
vavõlvi.

Andres võpatas ning heitis pilgu selja taha. Cathy-Mar-
cia marssis tujutult tema kannul, käed sügaval jopetas-
kutes ja pea kõrvunitõstetud krae vahele tõmmatud.
Vihma veel ei sadanud, aga tüma metsaalune oli naise
sukad poriseks teinud ning kingad lootusetult läbi veti-
tanud.

„Mis sa vahid, astu edasi!“ turtsus naine. „Kohe hakkab
sadama ja ma saan MÄRJAKSI!“

Andres tõmbas pea õlgade vahele ja kiirendas sammu.
Vaevumärgatav teerada, mida mööda nad olid tulnud,
oli kadunud. Varem hõredalt kasvanud kaharad kuused
olid ruumi andnud tihedale lepavõsale ja vastikult
torkivatele põõsastele. Hulk tiivulisi putukaid saatis
minejaid ning varitses hetke, mil saaks ennast juuste
sisse peita või krae vahele pugeda.

Feisspuugi saunapidu, oli Kätu öelnud...

Sul on kaart ja GPS telefonis, oli Kätu öelnud...

Nad olid maanteelt pööranud kõrvalteele, seejärel
veel kõrvalisemale teele ning lõpuks juhatas GPS neid
kahtlaselt kasutamata metsarajale, mille pragunenud
porikirmest polnud teab mis ajast keegi läbi sõitnud.
Paar kilomeetrit hiljem selgus ka põhjus – mädanenud
palkidest kraavisild, mis oli murdunud tugitala tõttu
külgepidi vette vajunud.

Nad olid autos tükk aega vaielnud.

Andres oli süüdi selles, et ta oma naisest ei hooli. Süüdi
selles, et ta kaarti lugeda ei oska. Ja kohe eriliselt oli ta
süüdi selles, et juba esimese äikeseraksatusega oli mõle-
mal mobiilil levi ära kadunud.

„Me ei sõitnud kaks tundi selleks, et kaks kilomeetrit
enne metsamaja ots ringi keerata!“ kähvas Kätu ning
virutas autoukse tagantkätt kinni. Päevinäinud Mazda
päraluuk rebiti lahti ja virutati kinni veel kõvema mürt-
suga. Pisike seljakott üle õla visatud ukerdas naine üle
terveksjäänud sillapoole ning marssis metsa vahele.

Ohates võttis Andres pakiruumist oma koti ning kiirus-
tas Kätule järele.

Kui kraavikaldale jäetud auto enam ei paistnud, tülit-
sesid nad veel kord. Seekord suuna üle. Kuna koos levi-
ga oli ka GPS mobiilis töötamise lõpetanud, ei suutnud
nad kokku leppida kuhu poole peokutses kirjeldatud
metsalagendik jääma pidi. Lõpuks jäi peale Andrese
arvamus, aga see tähendas, et nüüd oli mees süüdi ka
porises metsaaluses, näljastes puukides ja kuuseokste
poolt sassi kraabitud soengus.

Ja selles, et nad ikka veel kohal ei ole.

Õhtu oli alles noor, kuid mets tinaja äikesepilve all oli
pimedam kui keset ööd. Taskulamp, mille Andres igaks
juhaks kotti oli visanud, ei teinud pilti paremaks. Jal-
geesine ja lähimad põõsad paistsid küll paremini, kuid
kõik see, mis jäi põõsaste vahele ning kaugemale, mat-
tus süsimusta nähtamatusesse. Kuni järgmise valgusäh-

vatuseni.

Raske kõuekömin algas otse nende pea kohalt ning
jooksis siis mööda pilvepealset laiali. Ere piksevalgus
söövitas ümbritseva silueti metsas ekslejate silmapõh-
jadesse ning sundis neid peatuma kuniks äraehmatatud
pupillid taas pimedusega harjuda suutsid. Tugev tuul
rebis ümberringi oksid, aga vihm lasi ennast veel oodata.
Õrn tibutamine ilmus vaid hetkeks ning taandus siis
taas.

„Mööda pööratud! Seal see on!“

Kätu sõrm osutas metsa vahele, peaaegu risti suunaga,
milles nad seni kõmpinud olid.

„Mina ei näe seal midagi!“

„Muidugi sa ei näe! Vehid taskulambiga ringi ja vahid
ainult omaenda nina ette!“

Andrus surus huuled kokku ning pöördus Kätu näi-
datud suunda. Alguses ei näinud ta midagi, kuid olles
põõsaste vahelt läbi rüsinud, märkas ka tema eemal
värelevat valgustäppi.

Järjekordne mürin laotus üle metsalagendiku, mille
keskel seisva majakese välguvalgus pimedusest välja
lõikas. Ka maja ise oli kottpime välja arvatud keskmise
aken, mille taga hubises üksik küünlaleek.

„See ei ole õige koht!“

„Sinu jaoks ei ole üksik koht õige, jobu!“ nähvas Kätu.

„Lähme sisse, kohe hakkab sadama!“

Andres tõstis lambi ja püüdis leida maja ümber min-
gitki jälge pidulistest, kelle sekka neid oli kutsutud. As-
jatult. Kõrge tallamata rohi ulatus pea aknalaudadeni
ning kõik oli hiirvaikne. Isegi ennist okstes sahistanud
tuul oli vaikinud ning ainus heli oli üksikute raskete vi-
hmapiiskade langemine, mis andis teada, et kauem ei
suuda vihm ennast kinni hoida.

„Lähme!“ tõukas Kätu Andresele selga. „Või anna lamp
siia ja ma lähen ise. Sina passi siin kui sa pidu ei taha.“

Andres läks. Selleks tuli maha suruda vaist, mida olid
treeninud arvukad B-kategooria õudusfilmid ja üksi-
kud, aga sedavõrd eredamad lapsepõlve hirmud. See
koht lihtsalt ei olnud õige!

Nad olid juba peaaegu maja juures kui taevas kõva pau-
guga pooleks rebiti.

„Aaaahhhh...“

Kätu kiljus ning Andres pillas lambi. Välguvalgus-
es seisis hiiglaslik siluett. Kõverad sarved peas ning
küünistega tiivad õieli.

„Jookse!“ röögatas Andres ning pööras ümber. Ta jõudis
teha vaid sammu kivikujuna seisva naise poole kui
maapind kõikuma löi ning maailm kildudeks pudenes.

* * *

„Andres!“

„Kätu!“

Vaikus...

Andres öökis. Pea kumises valutada ning suus oli okse-
maik. Ta avas ettevaatlikult kipitavad silmad, kuid see
ei teinud midagi paremaks. Röske pimedus ümberringi
oli läbitungimatu.

Andres kobas ettevaatlikult kukalt. Juuksed olid läbimärjad, aga ta ei suutnud otsustada, kas see on veri või higi. Või mõlemad. Kuigi pea lõhkus meeletult, siis lahtist haava või käegakatsutavat muhku sõrmede all tunda ei olnud.

„Andres!“

„Kätu?“

Vaikne sosin kostis mehe selja tagant, aga öeldud sõnad jäid arusaamatuks. Andres üritas ennast püsti ajada, kuid ei suutnud. Pingutus, mida pea tõstmise nõudis, kattis teda külma higiga ning pani pea ringi käima. Jõuetult vajus Andres niisketele heintele tagasi.

„Andres, aita mind...“

Anuv häälib vaibus veidralt kaugusesse.

Andres tegi veel ühe pingutuse ja keeras ennast külili. Ränga pingutusega õnnestus tal ennast küünarnuki nälale upitada ja teise käega ümbrust kobada.

Heinasületäis, millel ta lebas, oli visatud laiali kõvakstambitud muldpõrandale. Kätt veidi kaugemale sirutades ulatusid sõrmed krohvimata müürini, mille pragude vahelt pudises lahtist kiviprügi. Rohmakatest paekividest laotud sein kerkis umbes põlve kõrgusele ja hakkas siis sissepoole kaarduma.

Teisel pool oli rohkem ruumi. Andres küünitas nii kaugele kui suutis, kuid peale sõrmi määriva mulla ei jäänud midagi käe alla.

Siin-seal oli see muld tõeliselt ligane.

„Andres, kas sa kuuled mind?“

„Kätu? Kus Kätu ...“

„Sinu naist ei ole siin. Mina olen!“

„Kes sa oled? Ja kus...?“

„Ma olen peidus. Peida ennast, NAD tulevad tagasi! Varsti...“

„Kes tulevad? Kus Kätu on?“

Jälle oli vastuseks vaid vaikus.

Vaevaliselt oiates ajas Andres ennast käpuli. Iiveldustunne, mida ta siiani oli maha surunud, märkas võimalust ning surus oma tahtmise läbi. Andrese kõht tõmbus krampi ning ta oksendas heinte kõrvale, lüües seda tehes mitu korda peaga vastu seinu. Ümberringi oli kottpime ja seetõttu ei saanud ta aru, kas valu lõi tal silme ees mustaks või mitte. Jõuetult varises mees tagasi heintele.

„Andres!“

Andres avas silmad.

„Siruta ennast välja! Otse edasi...“ Vaikne häälibises eemale.

Hambad ristas tõusis Andres neljakäpakile ning koperdas juhatatud suunas. Heinte peatsis, kröömikese kaugemal kui ta käed ulatanud oleks, vedeles riidehunnik. Selle all mõlemad seljakotid ning ...

Taskulamp!

Andres rabas taskulambi pihku ning klõpsas põlema.

Tilluke ruum nägi välja nagu keskaegne kelder. Seinad olid laotud paekivist ning need kaardusid üle pea kokku, moodustades madala lae, kus isegi ruumi keskel seistes oleks riskinud pea lõhkilöömisega. Keldrile ko-

haselt oli ukسلävi põrandast pea pool meetrit kõrgemal ning ukseni jõudmiseks tuli astuda läve ees seisvale kuulunud paekivist astmele. Uks ise oli paksudest plankudest rohmakalt kokku klopsitud ja lukus.

Andres nõjatus värisevate jalgadega vastu ust ning tundis, kuidas jääkülma higi mööda keha voolab. Pingutus, mida ta enda püstiajamiseks oli teinud, pani sisikonna uuesti protestima. Magu tõmbus veel korra või paar krampi, kuid nähtavasti polnud sinna enam midagi jäänud, mida välja visata. Andres ei mäletanud, millal ta viimati oli söönud.

Või joonud.

Teravkibe maitse suus kuivas. Andres tõmbas käega üle lauba, hoolimata janust ei tahtnud higistamine kuidagi lõppeda.

„Andres!“

Mees pöördus ringi. „Mida põrgut?“

Ruum polnud just tühi, kuid esimesel pilgul ei paistnud ühtegi kohta, kuhu salapärase sosistaja ennast peita oleks võinud. Heinad, paar tühja kasti, ämber mingi olulusega.

„Kätu, roni välja!“ käratas Andres. „See ei ole üldse naljakas!“

Vaikne ohe hajus üle ruumi laiali. Andres ei suutnud selle allikat määratleda. Asi oli absurdne ja vastikult irreaalne, aga ta ei suutnud kusagilt kinni hakata, et end tagasi reaalsusesse sundida.

Andres lompas tagasi Kätu riiete juurde. Need olid visatud hooletult puntrasse. Nende all vedeles naise kotisisu. Kes iganes oli Kätu seljakoti lahti tõmmanud ning kogu selle sisu maha puistanud ja vaevumata seda kokku korjama, riided sinna peale kuhjanud.

„Kätu!“

Andres lappas naise riided kõrvale. Jope, seelik, pluus, kotis olnud kampsun ja teksad, pesu... Andres tõstis jahmunult hunnikust naise lõhkirebitud sukkpüksid, millel olevad mustad plekid lambivalguses tumepruunideks osutusid.

Veri!

Uks raksatas, kuid ei liikunud mitte millimeetritki. Andres vajus lõõtsutades selle ette astmele ja mudis põrutada saanud õlga. Uks oli suletud väljastpoolt riivi või tabalukuga, sest selle sees polnud vähimatki märki lukuaugust. Polnud ka pragusid, millest oleks saanud välja piiluda, et teada saada kas väljas oli ikka veel öö või hakkas juba koitma.

„Andres...“

„Kes sa oled? Kus Kätu on?“ kähises mees.

„Mul on raske sinuni ulatuda! Sa pead minu juurde tulema!“

„Mis tähendab sinu juurde tulema? Kus sa oled?“

„Ma olen peidus. Sina pead ka peitu tulema!“

„Kuhu?“

Vastuseta jäänud küsimus ajas mehe hulluks. Andres lompas nurgas olevate pappkastide juurde ning loopis need laiali. Kastide all ega kastide taga polnud kedagi ega midagi. Ka heinte all olev muldpõrand täpselt sama

ebahuvitav. Andres virutas paar korda prooviks rusikaga vastu seina ning hõõrus siis haigetsaanut kätt vastu pükse. Müür oli ausalt laotud ning kõik kivid püsisid oma kohal.

Ägades vajus mees keldrinurka istuma.

„Andres...”

Sõnadele järgnenud vaikne ketikölin tõmbas mehe pilgu endale. Habras naisekuju Andrese kõrval paistis ainult siis, kui seda veidra nurga all kõõritada ning ka siis jättis vaatepilt valesti fokuseeritud tunde nagu 3D kino.

Naine oli ihualasti ning pöidlajämeduse ketiga seina külge aheldatud.

„Mida...?”

Naine vaatas Andresele pingsalt otsa. See ei olnud Kätu. Andres teadis seda tegelikult juba algusest peale, et Kätu ei räägi niimoodi, aga nähes enda kõrval istuvat viirastuslikult kaunist naist sai ta aru kui väga too Kätu EI OLE.

„Sa näed mind?”

Naise silmadesse tekkis lootus. „Tule minu juurde, aita mind!”

Andres sirutas ennast naise poole. Ta püüdis anuvall tema poole sirutuvast käest kinni võtta, kuid sõrmed tabasid vaid külma õhku. Andres küünitas ennast kaugemale ning seekord tundis ta tõeliselt jäist jahedust kui tema käsi naise peopesast läbi viipas.

Ehmunult pörkas Andres tagasi.

„Jää minuga!” karjatas naine. „Vaata mulle silma, ära mine ära!”

Andrese kaotas tasakaalu ning oleks äärepealt kukla vastu seina/lage ära löönud. Ähmis vehkides tabas ta ämbri serva ning tõmbas endale peaaegu sülle. Tume kleepuv vedelik, mida ämbri oli pea tubli kolmandiku jagu, voolas üle ta käte ning imbus püksisäärtesse. Ninna löönud imal lõhn ei jätnud mingit kahtlust - see oli veri.

Veri!

Lõõtsutades kargas Andres püsti ning raputas käsi. Taibates, et see ei aita, sööstis ta oma aseme juurde ning üritas käsi heinte sisse puhtaks nühkida.

„Andres!”

Nukker hää kostis jälle eikusagilt. Paljas aheldatud naine oli taas kadunud oma peidukohta, kus iganes see ka oli.

„Andres...”

Ootamatult tabas mees silmanurgast tuttava kontuuri ning pimeduses läikiva silmapaari. Mida rohkem ta oma silmi pingutas, seda selgemalt ta jälle oma kummalist kaaslast nägi. Too istus käärgas keldrinurgas, hoidis kätega kõvasti põlvede ümber kinni ning värises.

„Tule!” sosistas too. „Tule ja aita mind vabaks!”

„Miks sa siin kinni oled?”

„Et ma ära ei jookseks.” Naise silmad läikisid veel rohkem ning üksik pisar veeres üle tema põse.

Illustratsioon: Aili Gerz

„Me olime neljakesi ... Anna ... Anna viidi esimesena minema. Me näinud, mida temaga tehti ... aga ma kuulsin! Siis nad tulid ... tulid tagasi ... Me ootasime ukse taga ... ei tahtnud! Ühe saime pikali. Teine haaras minust kinni ... paiskas maha. Joosep komistas minu otsa ... Karla jooksis metsa. Tema vist ... pääses. Joosep viidi minema ... Mina ... mind kisti paljaks ... siis ... siis ... Ma ei mäleta! Ma olin ketis! Mul oli nii hirm! Hirm, et nad tulevad tagasi! Ja siis ma läksin peitu!”

Naine luksatas ja püüdis nuuksumist maha suruda.

„Kaua sa oled siin juba olnud? Kaua MINA olen siin olnud?”

„Ma ei tea! Kui ma ennast peidan, siis ma olen nagu udus. Ma ei taju aega. Kui ma sind nägin, olid sa heintel pikali. Keegi nimetas sinu nime, aga ma ei näinud teda. Nad rääkisid veel midagi, aga see oli ainus sõna, millest ma aru sain. Ja siis ma kutsusin sind.”

Ettevaatlikult sirutas Andres käe välja ja libistas sõrmedega üle seina. Rauast ankur, mille külge kett kinnitus, oli taotud sügavale kivide vahele ning mõrdiga plaasterdatud.

„Tule, aita mind!”

Kett oli ankru küljes kõvasti kinni. Lüli lüli haaval lasi mees haljal raual läbi pihu joosta kuni tema käsi jõudis naise kaela külge needitud võruni. Õrnalt riivasid ta sõrmed juukseid ning pühkisid õla pealt sinna voolanud pisara. Naine võpatas ja haaras Andresest kinni.

„Aita mind” sosistas ta. „Aita mind vabaks enne kui nad tagasi tulevad!”

Ettevaatlikult silitas Andres naise paljast selga ning pani oma käed ümber. Naine tema embuses värises, kuid oli soe ja pehme. Ja nii kaitsetu. Andres tundis, kuidas see teadmine tema mehelikkusele mõjus.

Andres lasi naise lahti. Kett oli jäme ja kõvasti seina külge kinni. Andres võttis ka teise käe appi ning surus

jalad vastu müürikive. Asjatult. Ükskõik kui kõvasti ta ei tõmmanud, kett soonis ainult seda valusamalt tema pihkudesse.

Andres lasi silmad üle põranda. Mitte midagi käepärast ei hakanud silma. Mitte midagi, millest oleks rauast keti või kivist seina vastu abi olnud.

„Tõmbame koos!“ vabises naine.

Andres surus jalad veel kord vastu seina ning pingutas kogu jõust. Ei midagi! Naise käed ei suutnud ketist piisavalt kõvasti kinni hoida ning libisesid tagasi. Andrese käteni. Naise pihud olid soojad ning hetke hoidis ta Andrese käte ümbert kinni enne kui ohates keti lahti lasi.

„Ma ei jaksa ...“ sosistas ta. „Lähme ... peidame ennast ära. Siis nad ei leia meid ...“

Andres mõtles hetke ja libistas veel kord taskulambi vihuga üle keldri.

„Ära jäta mind!“ karjatas naine ja haaras mehest kinni.

„Ei, ei jäta!“

Andres embas naise paljaid õlgu ning ajas ennast püsti. Paekivilahmakas ukse ees oli suur ja raske, aga läbi häda õnnestus Andresel see sülle võtta. Üksi olles poleks ta selle peale isegi mõelda suutnud, aga naise anuv pilk andis talle jõudu ning pani unustama valu ning krambid kõhus.

„Hoia eest! Lase kett lõdvaks!“

Naine taganes nii palju kui see oli võimalik. Andres võttis hoogu, rebis kivi nii kõrgele kui ta vähegi suutis ja virutas selle siis tuhmi raksatusega ankrupea pihta.

Valujutt käis läbi mehe sõrmenukkide. Kusagil oli ta nendega seinakive riivanud ning naha lihani maha raspeldanud. Kui mitte sügavamalt. Laskmata valul oma teadvusesse tungida, logistas Andres ankrut ning lajatas siis sellele veel kord.

Ukse taga kobistati.

„Nad tulevad!“ karjatas naine summutatult. „Kiiresti, peidame ennast ära või ...“

Mört ankru ümbert oli laiali lennanud. Andres sikutas, logistas, tõmbas, raputas ning järsku kargas pikk raudora müüripraost välja.

„Lähme,“ hingeldas mees. „See võib olla meie ainus võimalus. Nad arvavad, et ma olen siin üksinda. Oime-tu. Nad ei tea, et sina oled minuga!“

Nad jooksid ukse juurde. Andres surus ennast seina vastu ning lükkas naise enda selja taha. Ahela otsas rip-puv raske metallitükk sobitus tema pihku otsekui pistoda.

Uks avanes ...

* * *

„Lähme!“

Kātu tõukas Andrest. Mees seisis nagu lollakas ja jõl-litas Kātu leitud metsamaja.

„Või anna lamp siia ja ma lähen ise. Sina passi siin kui sa pidu ei taha.“

Andres hakkas vastumeelselt minema lohistades jalgu läbi kõrge rohu. Kātu vihkas seda maltsa sees kõndimist, kus polnud näha mille või kelle otsa sa võid astuda. Sell-

epärast üritas ta käia täpselt mehe jälgedes nii palju kui see siin pimedas võimalik oli.

Nad olid juba peaaegu maja juures kui taevas kõva pau-guga pooleks rebiti.

Andres röögatas.

Kātu ei näinud, mis juhtus, sest Andres oli lambi rohu sisse puterdanud. Keegi seisis igatahes maja nurga ju-ures ning vehkis ähvardavalt käega. Instinktiivselt ra-bas Kātu põuetaskust gaasiballooni, mille üks kunagine baarituttav oli talle purjuspäi kinkinud ning pressis päästikut nii kõvasti kui suutis.

Järgmine kaader, mida ta mäletas, oli Andres liikumatult pikali tema jalge ees.

„Hei, on kes seal on?“ hüüdis maja juures seisja. „On teil kõik korras?“

„Kaits, sina või?“ hüüdis Kātu vastu.

„Kātu? Me juba arvasime, et te ei tulegi. Mis juhtus?“

„Sa ehmatasid siin kellegi surnuks!“ itsitas naine.

Tugev tuuleil keerutas ümber maja ning taevased kraa-nid vallandasid seni kinni peetud veejoad. Rasked pi-isad löid kohe läbi kerge jope, mida Kātu kandis.

„Andres, ära pulli! Aja ennast püsti ja tule!“

Kātu kalpsas üle mehe ning lippas koos Kaidoga maja ette, kus seisis teiste piduliste autod. Trepil peal varika-tuse all jäid nad seisma, et Andrest järele oodata. Pisike pirn ukse ees valgustas räästanurgast voolavat veejuga. Maja aknad olid hämarad kui mitte arvestada küünlaid, mis olid aknalaudadele asetatud.

„Meil seal sees on juba päris hubane olemine,“ pilgu-tas Kaido Kätule silma. „Saun on soe ning esimene ring peaks ennast juba paljaks koorima.“

Nähtavasti oli ka Kaido plaaninud esimeses ringis sau-na minna, sest kogu tema riietus koosnes hiigelsuur-est saunalinast ning plastist viikingikiivrist. Mees nägi, kuidas rätikuhõlmade vahele eksinud pilk pani Kātu kulmud kerkima.

„Meil siin on sooline võrdõiguslikkus,“ muigas ta. „Ka saunas.“

Kātu trampis kärsitult kontsaga uksematti.

„Mida paganat ta sinna tegema jäi?! Kaua peab oota-ma?“

„Mis temaga juhtus?“

„Sa tulid nii ootamatult ja ehmatasid meid korralikult. Andres igatahes oli valmis juba metsa putkama. Ma ei imestaks, kui ta praegu kõhutakski mõne põõsa taga.“

„Aga miks ta sinna rohu sisse pikali viskas?“

„Noh, ma lasin vist talle sutsu gaasi. Kust ma pidin teadma, et ta niimoodi tagasi hüppab.“

Kātu tõmbas taskust ballooni ja näitas seda Kaidole.

„Kust sa selle said?“ läksid mehe silmad imestusest su-ureks. „See ei ole tavaline pipar, see on midagi kange-mat.“

Kaido püüdis portikulambi valguses balloonil ole-vaid venekeelseid kirju veerida. See oli keeruline, sest päevinäinud etikett ei olnud kuigi loetav.

„Ma arvan, et see on närvigaas. Räägitakse, et eriuksus-tel on midagi sellist. Kust sa selle said?“

„Üks ... sõber kinkis selle mulle. Noh, et ma ennast turvaliselt tunneksin.“

Kaido vaatas Kätut altkulmu, kuid ei pärinud rohkem.

„Kuule, lähme vaatame su meest. Ma arvan, et ta on siamaani seal pikali.“

Andres oli tõepoolest täpselt samas asendis. Märg taskulamp põles endiselt rohu sees tema kõrval. Kaido katsus lamaja pulssi ja haaras ta siis pealtnäha mängeldes sülle.

„Viime ta sisse. Kui see on see gaas, mida ma arvan, siis ta on vähemalt paar tundi teadvuseta. Ja pärast on tal pagana paha olla.“

Kätu korjas maast Andrese seljakoti ning taskulambi.

„On teil seal sees kohta, kuhu teda panna?“ küsis ta. „Ja mida ülejäänud seltskond arvab kui me ta niisuguses olekus sisse lohistame?“

Kaido peatus hetke.

„Seltskond joob. Enamus neist on millegi arvamiseks juba liiga pehmed. Aga me võime ta tegelikult tõesti hoopis aita viia. Ma viskasin sinna just sületäie heinu, et kui mõni ära vajub ja ropsima hakkab, siis on koht kuhu teda jalust ära lohistada. Ma lihtsalt ei arvanud, et keegi on juba peole saabudes sellises olekus.“

Kätu naeris.

Ait seisis maja kõrval. Madala uksega paekivist hoone oli poolenisti maa sisse kaevatud. Ka selle seinad ning katus olid kaetud paksu mullakihi ning tiheda padrikuga. Võis arvata, et aidahoone on palju vanem kui lakitud laudadest fassaadiga puhkemaja.

Kaido lasi Andresel heintele vajuda. Seestpoolt oli ait avaram, kui väljast oleks võinud arvata. Selle põrand oli maapinnast madalamal ning sinna jõudmiseks tuli teha kaks sammu allapoole.

„Mis need siin on?“ küsis Kätu.

„Puutumatu tagavara,“ vastas Kaido. „Krõpsud, õlled ja kook, mida oleks pidanud kohvi kõrvale sööma. Sa aitad mul selle kraami pärast majja viia. Praadi oli lihtsalt nii palju, et keegi ei tundnud koogi vastu huvi kui kohvi valmis sai.“

„Mis praadi?“

„Viimse reliikvia praadi. Väints tõi põrsa kaasa. Saad aru, ehtsa ja elusa põrsa! Kujuta ette kui palju mu kõrvad täna hommikul seda seakisa pidid kuulama enne kui me tal vere välja lasime.“

„Huh, ära räägi mulle sellest!“ võdistas Kätu õlgu.

„Mine sa ees, ma tahan veidi ennast kohendada.“

„Nagu preilid soovivad,“ pilgutas Kaido silma ning ronis uksest välja koos koogi ja krõpsudega.

Kätu ajas jope seljast ning üritas taskulambi valgelt oma kaubanduslikku välimust hinnata. Kingad olid porised, seelik märg ning sukkpüksid nähtavasti mõne oksatüüka otsa jäänud. Kätu sobras närviliselt kotis, kallas selle sisu põrandale ning vandus. Tagavara sukad olid kadunud. Vihaselt rebis ta püksid jalast.

„Kui saunapidu, siis saunapidu!“ pomises ta ennast lahti koorides. Keeranud rätiku endale ümber haaras ta kaks sikspäkki kaasa ning lipsas vihma kätte.

Siis tuli ta selle viimase sikspäkki järele. Rätik moepärast üle õla. Ta oli söönud praadi ja joonud õlut. Ta oli käinud saunas ning jooksnud koos teiste saunalistega vihma käes mööda lagendikku. Ta oli ... mmm, ... noh ühesõnaga, ... mõnusalt aega veetnud.

Ta lasi taskulambivihul üle aidapõranda, et vaadata, kas on veel midagi, mida tasuks kaasa võtta. Ta pilk jäi peatuma ämbril, milles loksus praeks tehtud põrsa veri. Väino oli alguses lubanud suure suuga lisaks praele ka verekäksi valmistada, aga nüüd magas ta laua all ning vaevalt ta sealt enne hommikut välja roomab. Kätu keerutas veidi sõrme vere sees ning maalís sellega oma kehale ringe ning tähekesi.

„Saatanast sa oled sigitatud ja saatan sinu võtab!“ itsitas ta ning pühkis sõrmed sukkpükstest järele jäänud nartsu sisse puhtaks. Tal oli janu ning ta rebis ühe originaali purgi lahti.

„Kätu...“

„Andres?“

Ta oli oma mehe olemasolu täielikult unustanud!

Kätu piidles lamajat. Pärís kindlasti ei olnud Andresest hetkel peo panijat. Teda peaks põetama ning poputama, hullemal juhul nõuaks ta ka arsti kutsumist, kuigi jumal teab kuidas ja kui kaua arstiabi siia pärapõrgusse võib tulla. Kätu pilk langes põrandal vedelevale gaasiballoonile.

„Suur poiss, elad üle!“ sosistas ta ning vajutas. Mõnuga. Haaranud rätiku kaasa tuikus ta koos õllega õue ning pani aidaukse kinni. Veidi mõelnud, lükkas ta igaks juhuks ka riivid ette. Mõlemad, nii ülevalt kui alt.

* * *

Hommikupäike säras valusasti otse silmaauku. Kätu lükkas Kaido veidi eemale ning tuikus kööki. Juua polnud enam midagi, isegi vesi oli otsas. Pudelivesi oli läinud käiku siis kui ta saunas avastas, et pole millegagi seepi maha loputada. Kraane siin ei olnud, pesuvesi kangutati õues olevast kaevust. Ta oleks muidugi võinud poisid õue saata, aga siis oleks pidanud ootama kuni jääkülm vesi vähegi soojemaks läheb. Ja vihma ju ka enam ei sadanud...

Kätu läks tagasi magamiskottide juurde ning nügís Kaidot.

„Ma tahan juua!“

„M-grrrr“ porises mees, kuid ajas ennast siiski jalule.

Kaevul oli kõrge kook. Kätu polnud varem näinud, kuidas kooguga kaevust vett õngitsetakse. Vesi tundus küll kahtlaselt hägune, kuid janu oli suurem.

„Kas su mees lasi juba jalga?“ uuris Kaido. „Õösel ma mingil ajal küsisin, aga sa löid ainult käega.“

Kätu luksatas.

„Ma arvan, et ta on siamaani pikali,“ vastas ta ettevaatlikult. „Ma panin igaks juhuks ukse ka kinni, et keegi teda ei segaks...“

„Või tema sind ei segaks,“ puksus Kaido. „Ma tahaks näha, mis näoga ta nüüd sealt välja ronib. Või siis pigem ei taha. Hüüa, kui su olukord eluohtlikuks peaks muutuma.“

„Häh, Andres ei ole selline!“ teatas Kätu enesekindlalt. „Eks sa ise tead,“ lausus Kaido tagasi tuppa minnes. „Mine vaata, kas ta vaim on valmis, et välja tulla.“ Kätu sammus aidaukse juurde ning kuulatas. Andres oli ilmselgelt ärkvel, seest kostis tuhm müts ning oigamine. Kätu hingas sügavalt sisse ning tõmbas riivid uksel eest. Aidas oli pime. Kätu pilutas silmi, mis ereda päikese käest tulles midagi ei näinud ning kiikas üle ukse. Ait oli veidralt lage. Andrese ase heintel oli tühi, Kätu riided laiali pillutatud ja tühjad peokraami kastid nurga loobitud. Õnetu vereämber oli kummuli keeratud ning läve taga seisnud kivirahn teise seina virutatud. „Jessas,“ sosistas Kätu. Andres oli ilmselgelt marus. Kuidas ta riivis ukse tagant välja oli pääsenud, seda ei suutnud Kätu endale ette kujutada. Aga nüüd oli ta suure tõenäosusega juba teel kodu poole ning see saab olema üks suuremat sorti klaarimine, kui ta ka ükskord koju jõuab. Kätu kortsutas vihaselt kulmu. See asi vajab klaarimist! MITTE KEEGI ei jäta teda niimoodi üksinda metsa maha!

Ta pidi juba uksest sisse astuma, et ennast riidesse pan-na, kui kile karjatus teda paigale naelutas. Teab kust sis-sevuhisenud tuuleil keerutas läbi aida, virutas kinniva-juva ukse taas ristseliti lahti ning rebis ümber ta piha keeratud rätikut. Kusagilt kostis ketikölinat. Jääkül-m jutt sähvatas Kätu südame alt läbi ning miski, või õigem-oleks öelda miskid, söötsid temast läbi, üle õuemuru ja

Aelin istus köögis akna all ja puhastas juurvilja. Väljast kostis naeru ja karjumist, Aelin pani noa käest ja vaatas aknast välja, töökodade poole. Hilissuvised päikese käes valendav betoonsein pimestas silmi, põõsaste taga puude all paistis liikumist. Aelin saatis pilguga kaht kaitsevärvi riideis kogu, kuni nad aknaraami varju kadusid. Q47 tüürimees ja radist, kes alatasa üksteist nokkisid ja teineteisele koerusi korraldasid. Poisid tegid jälle pulli, nagu kapten Mahn tavatses öelda. Aelin vangutas ohates pead ja vaatas juurviljakausse. Juurvilju oli palju. Lihapada, mida Aelin vaevu tõsta jõudis, podises juba pliidil. Siin valmis söök kogu isikkoosseisule, mitmekümnele mehele. Aelin teadis, et kui ta juurviljad keema paneb, siis jääb tal parasjagu aega köögi ja söögisaali põrandapesemiseks ja nõude laudadele viimiseks ja siis – kümnendal öhtutunnil, kui sõdurid söögisaali mar-sivad, on söök valmis ja söögisaal eeskujulikult korras.

Aelin sai oma ülesannetega suurepäraselt hakkama. Ta tegi süüa, koristas kasarmukompleksi, vahetas voodiriideid, pesi, kuivatas. Aega jätkus isegi lillepeenarde rohimiseks ja hekkide pügamiseks. Aga ikkagi – miks Perenaine ta siia saatis? Perenaine väitis, et selleks, et Aelin end rohkem liigutaks, kuna ta on modellimöö-dust välja kasvanud ehk paksuks läinud. Aga miks ta siis viimasel talvel talle nii lahkelt kooke ja muud ma-gusat lubas? Aelin tundis reie vastas märga. Ei, see ei olnud porine juurviljakoor, vaid sõrmenukilt tilkunud vesi. Nojah, juurviljakoores märga poleks Aelin niimoo-di tundnud ka, kuna temal, kui kodukatil, oli lisaks klei-dile ka õhuke karvkate, mida inimestel pole. Kleit oli puhas. Aga reie ümber pingul. Seegi oli kitsaks jäänud! Nii palju siis liigutamisest!

Ei, Aelinile meeldis siin sõjaväeosas. Mehed, eriti elu-kutselised sõjaväelased, olid lõbusad ja lahedad, heitsid nalja. Kõik suhtusid temasse hästi. Kohati tundis Ae-lin end lausa võrdsena, teda ei koheldud nagu alamt olendit. Perenaine ka ei kohelnud, aga need teised in-imesed, kellega ta linnaelus kokku oli puutunud... Aelin oli siiski katt. Ori. Mis siis, et ta oli täpselt, nagu inimene, ainult õhukese karva, kikk-kõrvade ja terava koonuga. Aelin igatses vahest Perenaist, kes kutsus ta ateljeesse, andis vastse traageldatud riidehilbu ja käskis riietuda; siis pidi Aelin mitmesuguseid poose võtma, Perenaine käis ümber tema, sakutas, uuris, arutles, kust tuleb järgi anda, kust kitsamini ömmelda... Lõpuks oli tore vaadata, kuidas mõni uhke daam läks, Perenaise disainitud moekas kleit seljas. See oli südantsoojendav vaatepilt, Aelin tundis, et temagi on osa endast sellesse ilusse pannud. Aga ateljee ja kodu olid linnasüdames, seal olid vaid üksikud puud tänavääres, tänav oli tol-mune ja kärarikas. Südalinnas ei olnud sellist vaikust ja

rohelust, nagu linnaääres sõjaväeosas. Ja ei olnud neid üleolevaid põlglikke pilke, mis meenutasid: sa oled katt, sa ei ole mitte keegi!

Kõik tundus olevat tore, aga Aelin tundis hinges seletamatut tühjust ja hirmu. Kas see tuli igapäevasest rutinist? Ta ju tegi iga päev samasuguseid asju; samal kellaajal süüa, samal kellaajal koristada ja pesi. Ja niimoodi iga päev. Juba terve suve. Ei, teda see ei häirinud. Ta oli paljudelt inimestelt kuulnud, et katid taluvad igavaid töid paremini, kui inimesed, et katid ei tüdine nii kergesti. Aelinile tundus, et nii oli isegi kergem, kui ta ei pea igaks päevaks uusi asju välja mõtlema ja õppima, kui oli alati teada, mida ta homme tegema peab. Kõik oli tore, söök oli maitsev ja alati võis juurde tõsta, mehed silitasid ja patsutasid vahest, mitte keegi polnud tema peale häält tõstnud, mis siis, et tegu oli sõjaväeosaga, kus valitsevat kõva kord. Ent sellegipoolest nägi Aelin süngelt olematust, kui mõtles tulevikust.

Õue, lõunaseina äärde, lillepeenrasse olid jäänud mõned umbroholibled. Ajateenijad istusid laudade ümber, söögisaali akendest kostis jutukõma. Päike oli loojumas, põõsaalused ja peenrad olid hämarad, sealt õhkas juba jahedat õist rõskust. Aelin kummardus ja surus küünised mulda, umbrohujuurte järele. Muld oli veel soe, aga lillelehtedelt tilkus juba jahe kaste. Kellegi käsi laksatas vastu Aelini kannikat. Katitüdruk viskus sirgu ning nägi enda kõrval Edit, Q47 pardamehaanikut, kes mõõtis teda heatahtliku pilguga.

Aelin seisis kohmetult ega osanud midagi öelda, Edi naeris: “No kuidas sa jäta juhuse kasutamata, kui selline ümmargune tagumik lillede vahelt vastu vaatab!” ja istus seina äärde pingile. Aelin seisis veel hetke, raputas siis käsi ning istus mehe kõrvale, venitades samal ajal kleiti allapoole.

“Kisub üles, kitsaks on jäänud,” ütles Edi.

“Miskipärast jah,” lausus Aelin oma põlvi vaadates.

Edi pani suitsu põlema ning lasi pilgul üle Ge sügavsinise taeva libiseda. Aelingi vaatas puudelatvu ja laotust.

“Ma... Ma...” kokutas Aelin arglikult.

“On sul miskit muret? Räägi ära,” ütles Edi sõbralikult, vaadates kati sinkjaid silmi, mis ikka unistavalt taevasse vaatasid.

“Ma... Ma tahaksin... Aga ei saa kunagi!” kaebas Aelin koonu käte vahele peites.

“Mida sa tahaksid?” Küsis Edi kati turja silitades. “Miks sa nutad?”

“Ma ei tea...” sosistas Aelin silmi peites ja rohkem küüru tõmbudes. Edi sirutas end ja tõmbas järgmise mahvi. Kahju. Aelinongi nüüd siis sellises eas. Eas, kus unistused ja igatsused hakkavad inimeste teenimist segama. Eas, kus... Edi vaatas Aelini vormikat keha ja raputas pead. Ta ei tahtnud sellest mõelda.

“Kas sulle enam ei meeldi meile süüa teha ja nende peenarde eest hoolitseda? Tead, kui ilusaks need veel enne sügist lähevad,” rääkis Edi.

“Meeldib... Aga... Ma ei ole näinud endast vanemaid katte. Ei linnas ega mujal,” pahvatas Aelin ja vaatas pardamehaanikule otsa.

“Eks sa pole kokku sattunud. Pole nägema juhtunud,” vastas Edi.

“Kas neid on siis?”

“Muidugi on! Mina olen küll näinud,” naeris Edi suitsukoni pingi kõrvale prügiurni visates.

“Neid ei ole. Kuhu nad kaovad?” sosistas Aelin Edi käest haarates, kui viimane püsti hakkas tõusma.

“Mis sa kardad?! Mis mõtted sa omaale pähe oled võtnud? Mine maga rahulikult, homme on ilus päev!” naeris Edi Aelini juukseid silitades ja teda lohutavalt kallistades.

Läbi pitskardina paistev hommikupäike tekitas tapeedimustril omapärast varjudemängu. Kleit rippus toolileenil, lilled laua peal vaasis olid longu vajunud. Lillevaasi kõrval laudlinal vedeles nuga, millega Aelin tavaliselt juurvilju kooris. Äkki oli ikkagi Edil õigus – äkki ei olnud Aelin lihtsalt vanemaid katte nägema juhtunud? Kus meeskatid olid? Neid oli Aelin siiski näinud, talle meenus jalutuskäik linnas, mil ta nägi korra katte kaablikraavis töötamas. Aga ikkagi – kõik nad olid noored... Ja kaldusid priskusele. Aelin vaatas enda figuuri peeglist, ohkas, võttis vaasist ühe lille ja põimis selle omaale pealaele, parema kikk-kõrva juurde juustesse. Kohen-das kleiti, võttis noa ja lahkus oma toast.

Köögis ootas teda kapten Mahn kes küsis: “Jäid magama?”

Aelin lõi silmad maha, ta keha läbis värin.

“Ära nüüd muretse, ajateenijad läksid laagrisse, meeskonnad on treeninglennul. Tee meie meeskonnale söök valmis, pärast too 14 normi jagu juurvilja ja koori ära. Näed, konteinerid on siin, pane nende sisse,” kirjeldas kapten ülesannet.

“14 normi? Nii palju?” küsis Aelin arglikult.

“Jah. Võtame kaasa. Lähme lendama. Hakka pihta,” käskis kapten uksest välja astudes.

Liha oli vähevõitu, tõesti vaid viie portsjoni jagu, kapist olid veel välja tõstetud maitseained. Mehed tahtsid praadi. Ja 14 normi juurvilju? Aelin ohkas ja asus tööle. Lähme lendama? Meie lähme lendama? Kas Aelin võetakse kaasa? Erutusevärin läbis katitüdrukü käsi, lendamine oli asi, millest ta seni unistanudki ei olnud! Edil oli õigus, töötas tulla ilus päev!

Q47 meeskond marssis söögisaali just siis, kui Aelin lihapanni ahjust välja võttis.

“Jäta praeguseks need juurikad, tule söö ka,” ütles kapten Mahn. “Kust sa tead, et täna selline päev on, et tasub kohe lillekest juustesse panna?”

“Ma ei tea... Tundsin, nagu jääks lilleke üksi,” vastas Aelin istet võttes. Nõud klõbisesid, mehed heitsid nalja ja rääkisid “Voomeri” juhtimise iseärasustest ja rikest, intsidentidest ja lahinguist. Aelin oli lennukeid seni vaid taevas lendamas näinud, mõned korrad ka päris madalalt. Väeosa, kus ta teenis, oli üks linna radarijaamadest. Sideväeosa. Ja siia oli mahutatud ka väike grupp väiksemaid paigaltstardiga transpordilennukeid, vanad ja kehvakased, iganenud ründelennukeist ümber ehitatud. Tagalavarustusüksus. Rahuajal leidis raketid peamiselt päästejõudude teenistuses: metsatulekahjude tõrjumises, kadunud inimeste otsingutel, kiirabi asemel raskesti ligipääsetavates kohtades...

“Söö veel, kuni saad, varsti enam ei saa,” naeris radist Aelini käsivart patsutades. Aelin vaatas ehmunult, Edi lõi radistile vastu õlga ja vastas: “Sind ja sinu lolle nalju!”

“Poisid, lõpetagem julmad naljad,” ütles kapten Mahn silmi tõstmata. “Aelin, kui juurikatega valmis saad, siis tule klassiruumi.”

Aelin vaatas juurviljahunnikut ja kummalisi kaste, mida kapten konteineriteks nimetas. Koorimist jagus veel tükiks ajaks. Mis mõttes julmad naljad? Mis et... Varsti enam ei saa? Süüa? Aelini käed hakkasid värise-ma. Ta pani noa käest, tõusis akna äärde ja vaatas tükk aega enda rohitud peenraid. Ilm oli ilus. Päev oli ilus. Poiste lollid naljad. Aelin ohkas, istus pingile ja jätkas tööd.

“Mis katt siin teeb?” küsis väeosa komandör, kui Aelin klassiruumi uksele ilmus.

“Tuleb kaasa,” vastas kapten Mahn. Edi noogutas sõbralikult Aelinile, katitüdruk istus Edi kõrvale, peitis käed häbelikult põlvede vahele.

“Lugu on lihtne. Kotli aheliku all on teadupärast nikli-

ja koobaltimaagi lademed. Riik hakkab kaevandusi rajama. Ja meie viime sinna Voki oja kaldale mehed, kes võtavad maha nii palju metsa, et sinna saaks juba ehitustehnika kohale tuua,” tutvustas komandör ülesannet, vedades kaardikepiga mööda ekraani ja suurendades-vähendades ekraanile ilmuvaid maakaarte.

Komandör jätkas: “Teie olete laagris, hooldate lennukit. Metsamehed teevad oma tööd ja nende õlul on ka söögitegemine. Toiduained on meie poolt. Nüüd aga ohtudest. Nagu te teate, oleme meie hetkel hiidkärpidest sõjaliselt nõrgemad ja tehnoloogiliselt maas. See ei ole argus, vaid tõe konstateerimine. Ja kärbiriik on juba Voki oja teisel kaldal. Ehkki hiidkärpidel ei paista mingeid agressioone plaanis olevat, siiski – vältigem intsidente. Erinevalt meist nemad pikka juttu ei räägi ja vange ei võta. Ja veel: relvad peavad valmis olema, sest piirkonnas elab laanekatte...”

Tüürimees ohkas hirmunult.

“Ärge kartke, tavaliselt nad väldivad inimesi. Reeglina nad ei ründa, kui aru saavad, et neid ei kavatseta küttida. Seega ärge üritage neid küttida. Küsimusi on?”

“Lennuülesanded on siis pardaarvutis?” küsis kapten Mahn.

“Nagu ikka,” vastas komandör.

“Mis siis ikka,” ütles kapten tõustes ja meeskonnale noogutusega märku andes.

Käru juurviljakonteineritega oli raske, tee kiviklibune ja konarlik ja käru rattad väiksed. Edi pani oma õlakoti konteinerite otsa ja aitas Aelinil lükata. Taamal maandumisplatsil seisis Q47 – igivana “Voomer” seeria jalaväe tuletoetuslennuk, kole ja robustne, kahe kerega ja ebasümmeetriline. Parempoolsel kerel olid sabastabilisaatorid ja meeskonnakabiin, vasak, lühem ja ilma tagatiibadeta kere oli olnud relvablokk, millest tulistati rakette ja heideti pomme. Neid ülesandeid polnud see kere enam kaua täitnud, see oli relvasüsteemidest tühjaks lõhutud, seina äärde olid pikad pingid ehitatud. Praegu oli eesmine kausjas luuk kõrvale keeratud ja metsamehed tassisid oma mootorsaage ja varustuskotte lennukisse.

Aelin kohtas habetunud nägudest paari põlastavat pilku ja peatus.

“Toidukonteinerid tulevad meie poole peale, tule ma näitan,” juhatas kapten käru lennukile lähemale sikutades. “Kohe laseb Edi mootorid käima, siis sa ei kuule, kui nad sulle halvasti öelda tahavad.”

Aelin juhutati endisesse sihturi kajutisse, kus oli väike

pink ja aken ning riiulid seintes. Just parasjagu nii suured, et nendele kõik toidukonteinerid laduda. Aelin tassis konteinereid, mehed ronisid lennuki peal ja all, avasid luuke, kontrollisid, keerasid kraane, tõmbasid lüliteid. Ühel hetkel hakkas reaktor urisema, peatselt vilisesid ka mootorite turbiinid. Tolm lendles, ärritades Aelini vurre, metsamehed hoidsid kätt silme ees, hambad vastikusgrimassis irevil ja tõmbasid luugi kinni. Kapten Mahn lükkas tühja käru eemale platsiäärde, juhtis Aelini tagumikule patsutades redeli juurde ning ronis kati järel lennukisse ning tõmbas luugi kinni.

“Kurjam, me kaotame ju õhku!” hädaldas tüürimees, kui oli tõusnud 2000 meetri peale.

“Selle kokpit pole juba kaks aastat pidanud,” vastas kapten Mahn rahulikult.

“Mis me hakkame nüüd siin puhangutes kolmandiku helikiirusega tantsima või?”

“Mis sa siis mõtlesid, et jõuad pärastlõunaks kohale või?”

“Kuidas siis muidu, ikka stratosfääri piiril helikiirusega,” hädaldas tüürimees, otsides navigatsiooniekraanilt piirkonna lennujuhi antud kõrgust, trajektoori ja kursusi. “1500 meetrit! Uu...” hädaldas tüürimees.

“Ja kuidas sa nõnda skafandrita metsamehed kohale mõtlesid toimetada? Relvablokis pole isegi hapnikumaske ega balloone, hermeetilisusest rääkimata,” rääkis kapten rahulikult, ent ärritunud ilmel. Radist naeris, mehaanik ütles: “Mahn, jäta joomine maha, äkki saame siis kunagi korralikumasse kohta teenima!”

“Ma sulle joon siin, lähed pärast lendu Aelini asemele kõögitoimkonda, kui palju virised. Lennutunde on vaja!” urises kapten. “Olge rahul, praegu jälle saate neid tublisti!”

“Kuhu mina lähen, kui Edi kööki tuleb?” küsis Aelin, kes oli meeste juttu kokpiti ükselt pealt kuulanud.

“Sina mine parem sinna kajutisse, kus ma sul kohta näitasin, näed, siin pole sul kuskil istuda ja puhangud raputavad lennukit,” vastas Mahn üle öla.

“Aga seal on nii tilluke aken...” järjekordne puhang, millele tüürimees ilmselt juhustega veidike lisa andis, näitis katitüdruku jalust, nii et viimane olaga vastu kaitsmepaneeli kukkus.

“Kurjam, ma ütlesin, et istu seal, kus näitasin! Hea on, et nupud kaitsevarraste vahel on, mine tea, mis sa praegu välja oleks tõmmand!” Aelin ajas end vaguralt püsti ja läks, kuuldes selja tagant kapteni häält “...äkki olek-

sime alla kukkunud!”

Kokpitis valitses mitu tundi vaikus, Aelin istus tagapool sihturi kajutis, vaatas läbi tillukese akna mööduvaid maastikke ning lasi end lennukil kiigutada. Esialgne hirm ja ebalus olid üle läinud.

“Ta on kõhnavõitu,” ütles Edi viimaks.

“Nagu niru jah, kuidagi vaevaliselt kosub,” nentis kapten Mahn.

“See on sellest, et ta armastab peenarde vahel ringi sahmardada, on selline ergas ja liikuv, mitte selline uimarrull, nagu meie eelmine katt... Nagu kõik kated tavaliselt on,” ütles tüürimees.

“Ta on natuke peenemast seltskonnast...” alustas Edi.

“Mida? Katt ja peenemast seltskonnast!” naeris tüürimees. “Seltskonnakatt!”

“Mis selles siis erilist on, keskajal peeti neid kohati ka seltskonnas, et juua täis sõjasulased nendega müraksid, mitte ei kipuks teenijatüdrukute ja daamide kallale, et ei oleks vallaslapsi ja asjatuid tülisid-intriige,” rääkis kapten. “See ei tähenda muidugi, et keegi neid tänapäeval magataks, ehkki jah, inimesi on igasuguseid.”

“Ta oli Mona Klarki oma enne, kui siia osteti, ta oli Klarkile mannekeeniks ja toateenijaks,” ütles Edi.

“Kust sa tead?” imestas radist.

“Ise rääkis. Eks sealtpoolt talle rühti ja käitumist ole õpetatud, seepärast ta nii kena ongi. Mina küll ei tahaks...”

“Mitte keegi meist ei tahaks seda teha, aga paraku... jah,” ohkas kapten.

“Kas ainult mulle tundub, et Edil on temaga mingine kahtlane läbisaamine?” naeris tüürimees. “Ja kui daamid teaksid, et Klarki seelikud on vormitud kati perse ümber.”

Edi vaatas solvunult maha.

“Võibolla teavad kah. Aga kui sa ise oleks moekunstnik ja sul oleks paksu persega mannekeen, kes võtab selle asendi, mis käsed, siis oleks sul teiste ees mõningane edumaa. Eriti just selles osas, kui üritad luua riideid, mis paksu perset kõhnemana näitavad. Teate küll, kui tähtis see daamidele on. Palju tähtsam, kui see, et milise puki otsas löiked modelleeritud on,” urises kapten.

“Ikkagi – mis me temaga teeme?” küsis Edi nukralt.

“Tõmbame liisku, et kes teeb?” pakkus tüürimees. “Ma võin ise ära teha, kui te kõik siin nii hädad olete. Ise veel sõjaväelased!”

“Meil on kari metsamehi relvasektsioonis, mõni sellise näoga, et pimedal tänaval kohtuda ei julgeks. Äkki leiab nende hulgast kedagi,” ütles radist.

“Hiidkärbid röövivad Idatasandikult rohtlakatte. Tulevad kosmose kaudu, püüavad kinni ja viivad minema,” hakkas kapten Mahn rääkima.

“Sellest siis see rohtlakati liha hinnatõus, enne oli nii kallis, et vaid rikkurid said enesele lubada, nüüd ainult kallimaks läheb,” nõustus tüürimees.

“Kui nemad meilt röövivad, võime meie neilt ka mõne võtta. Ehk et me ei tee katitudrukuga midagi. Kurss 281!” ütles kapten.

“Me ületame Kärbiriigi piiri niimoodi,” kaebas tüürimees radariekraani vaadates.

“Edi, tead isegi – kaitse A28 – tõmbad välja, kui ütlen, siis jäävad radarid, transponder ja raadiojaam vooluta. Siis jätkame silma järgi,” tutvustas kapten järgnevat.

Kotli aheliku kaljused mäetipud möödusid “Voomeri” alt, nähtavale ilmusid kiviprahti täis kuristikud, mis allpool tihenevas taimestikis hajusid. Taamal laiusid laaned, mida lõhestasid laiad taevaläikelised jõed.

“Laskuda kurusse, kuru põhja kohal 500 meetri peale... Ah puhka ka, ma sõidan nüüd väheke ise,” rääkis kapten ja võttis juhtimise üle.

“Ilus maa. Kuramuse ilus maa,” lausus tüürimees, pilk silmapiiri varjavas päikesekollases hämus.

“Ilus, aga hiidkärpide oma,” nentis radist.

“Aga neil ainult see ongi, Kotlist igijää piirini, ainult Meeria org. Meil on aga kogu ülejäänud Ge,” vastas Edi vaadet nautides. Tüürimees turtsatas.

“Pealegi ei looju neil sel aastaajal päike, polaarjoon jäi meist kaugele selja taha. Sellist maad meil siiski ei ole, see on põhjapoolseim piirkond, kus veel elada kannatab,” jätkas Mahn metsaste küngaste vahele jõudes.

“Lõunapoolkeral ehk leiab sellise koha,” ütles Edi.

“Jäta targutamine, me jõuame kohe Voki orgu, lendame laagripaigast üle, on aeg kaitse välja tõmmata,” käskis kapten madalale puulatvade kohale laskudes.

Edi tõmbas kaitsme välja ja rääkis: “Rohtlakattidega on

kahtlane lugu. Ma tean, kui raske on neid küttida, ometi röövivat kärbid neid kümnete kaupa...”

“Mis sellest? Ju siis on osavad püüdjad, kasutavad infrapuna, gaasimürske...” naeris radist, Edi jätkas: “Siis oleks sellised vahendid võimude poolt leitud ja tuvatatud. Nad kutsuvad neid kokku, sellel on tõsi taga, et põhja põlluharijad suhtlevad nendega.”

“Äkki loeksid vähem lasteraamatuid?” küsis radist, Edi vaatas solvunult maha.

“Jah, see põhjarahvaste värk on müüt. Rohtlakatid võivad kavalad ja osavad olla, aga see on teadlaste poolt selgeks tehtud, et sellist mõistust, nagu inimestel, ei saa neil olla, ajumaht ja ehitus ei vea lihtsalt välja,” rääkis Mahn juhtides.

“Miks nad üldse katid on? Neil pole mõistust nagu laane- kodu- ja džunglikatil, kehaehitus täiesti teine, jooksevad neljal jalal nagu antiloobid,” arutles tüürimees hämmeldunult.

“Mina ka ei tea. Koolitunnis öeldi ja raamatutes on kirjas, et on ikka katlased,” kehtas Mahn õlgu.

Lennuk õõtsus, akende tagant ja alt möödus puutumatu rohelus. Aelinil oli igav hakanud, ta ilmus jälle kokpiti uksepiida najale, hoidis nüüd hoolsamalt uksepiidast kinni. Kaugemal lennuki ees aimus suur lagendik – rohtla.

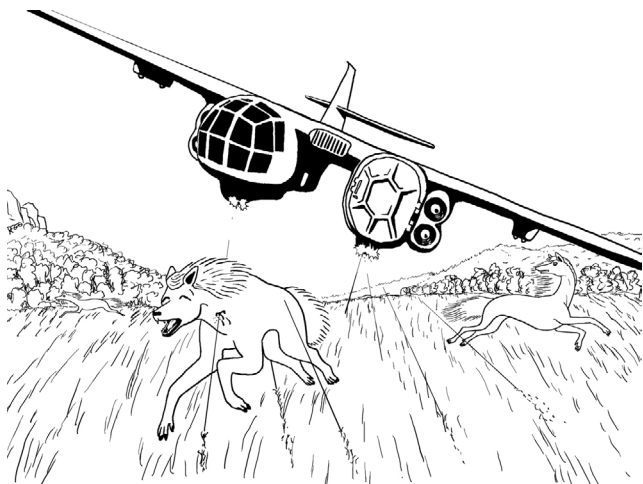
“Mina soovitaks otsida antiloope, rohtlakatid on nii kõhetud...” rääkis Edi, tüürimees käratas: “Lollakas oled või? Sul avaneb ainus võimalus rohtlakati liha proovida ja sa ajad mingit kägu, mingit luulu põhjarahvaste muistendist!”

“Kõhetud on nad küll, ega nad muidu üle 100 joosta saaks, seda küll,” nõustus kapten kuulipildujate kaitseriive avades. “Radist! Kaamera välja ja infrapunaga otsima.”

“Voomeri” põhja alt laskus välja kaamera, radist uuris ekraani, seadis infrapunase sensorite parameetreid ja luges: “Neid on palju. Neid on kari. Tihedam grupp 167 joonel... Ongi rohtlakatid! Liduvad laiali, 400 meetrit...”

“Näen jah!” hüüdis kapten tuules lainetavas heinas liikuvaid tumedamaid kogusid nähes. Lennuk rappus ja kõikus, kuulipildujad tärisesid, kapten karjus: “Kust nad raisad teavad, kuhu ma kallutan ja tulistan! Kurat kuku või alla! No tõsimeeli, ma jõuan ainult mõelda, et tõmban sinnapoole, nemad aga panevad juba vastaspoole ja veel diametraalselt laiali!”

“Kaks on kindlalt maas,” kiitis radist kiiruga infrapu-

naradarilt liikumatuid objekte otsides ja kaameraga zoomides. Aelin üritas kätt silme ette panna, aga kaotas pidepunkti ja kukkus kokpiti põrandale.

“Kurat 3400 padrunit läks ka, kuidas ma pärast seletan, et tegime mägedes pulli või? Ja sina ka, paksperse, ütlesin, et istu oma koha peal, et saad haiget, kui ringi kondad liikuvast lennukis!” hädaldas kapten.

Aelin vedas enese häbelikult püsti.

“Q47, vastake Kotli4 postile!” kostis raadiokõlarist.

“Misasi see veel on?!” rõõgatas kapten Edi poole pöördudes. Edi näitas väljalülitatud kaitset ja laiutas käsi.

“Vastuvõtja saab kuskilt voolu, midagi on otseks ühendatud,” arvas radist.

“Kuramuse tiibadega kirstud, igaüks nagu sitahäda, igauhega mingit keemiat tehtud, üle varre kuidagi parandatud!” sajatas kapten mägede poole tagasi keerates.

“Q47, vastake Kotli4 postile,” kordas valjuhääldi.

“Saatja jällegi ei tööta,” naeris radist, kapten lausus Edile: “Et sa praegu kaitset tagasi ei paneks, ma ei tea, mis meiega tehakse, kui me Kärbiirigi territooriumilt mingigi signaali edastame! Alles peale maandumist!”

“Aga rohtlakatid!?” hüüdis tüürimees, nähes, et kapten ei kavatse maanduda, vaid lisab kiirust.

“Tühja neist, teeme kähku et oleksime oma õhuruumis tagasi! Lootkem, et me millegiga vahele ei jää ja asi suuremate kellade külge ei lähe. Muidu mässame “Voomeritega” pensionini välja! Mida kuradit see neljas post meist tahab!”

“Q47, miks te ei vasta?” kostis valjuhääldist. Edi vaatas korra Aelinile silma ja suunas pilgu maha. Aelin läks koridori.

Voki oja välgatas “Voomeri” alt läbi, Edi lülitas raadiosüsteemide voolu tagasi ja kapten haaras kohe mikrofoni.

“Kuulge meil oli siin mingine voolukatkestus, mehaanik uurib praegu asja, teate isegi neid vanu “Voomereid,” nendega kogu aeg üks häda teise taga, hea, et alla ei kukkunud,” rääkis kapten, tüürimees käivitas püstmootorid. Ees paistis väike lagendik Voki oja kaldal – tulevane laagripaik.

“Me vaatasime, et kuidagi suur oli teie viimane kiirus me radaril, siis kadusite äkki täiesti ära, meil tekkis kahtlus jah,” kostis kõlarist. “Tore, et teiega korras on.”

“Voomeri” suusad vajusid pehmesse pinnasesse, kapten seiskas reaktori, tõsis püsti ja lõi vihaselt rusikaga vastu kaitsmepaneeli. Sülitas maha.

Edi avas luugi, kõndis lennuki varjust välja ja sirutas end. Tundus, nagu maapind õõtsunuks. Lennutunnid!

Aelin ruttas Edist mööda ja põlvitas ühe lille juurde, uuris ja nuusutas, ruttas siis järgmist uudistama. Neid oli palju. Palju värve ja liike! Liblikad lendasid, linnud laulsid, altpoolt metsaäärest õhkus jahedat niiskust ja kostis ojavulinat.

Relvabloki koonus avanes, rohule astus paar habetunud meest, üks kärkis: “Sõda pidasite või, kurat, üks kuulipilduja oli otse meie perse all! Esmalt loksutate oksele ja siis veel panete kõrvad ka pilli lööma!”

“Lootsime teid rohtlakatilihaga kostitada, aga läks vähe nihu. Ärge sellest ainult väga rääkige,” rahustas kapten põuest pudelit näidates. “Poisid! Varustus välja ja telk püsti, sina ka, Aelin, käed külge!”

Loodushääled jäid nüüd tundideks meeste jutuvada, telgivaiaade, konteinerite ja kastide kolina varju. Metsamehed panid saed vinguma. Ilm oli palav, päike ei tahtnud kuidagi loojuda, Aelin lõõtsutas, komistas ja kukkus oma kastide otsa. Edi pühkis higi ja viskas relvavöö telgi eesruumi. Isegi tüürimees ja radist ei tüüdanud teineteist oma roppude naljadega. Vaid kapten nõjatus korra lennuki najale, vaatas mornil pilgul põhja poole ja tõmbas suitsu.

Edi oli surmväsinud, ta komberdas jalgu järel lohistades saabastega läbi oja ja istus oja kaldale ühe suure puu juurele ning vaatas laagripaika. Ehkki õhtu oli ammu käes, oli ilm vaid hämardunud, hämarus tõi aasalillede ilu ja kontrasti veel eriti esile. Puud lennuki taga olid suured ja võimsad, lennuk tundus nende taustal väike, peaaegu nagu mingi lasteaia või lõbustuspargi atraktsioon. Aelin astus nõtkel sammul, koon püsti, nina vedamas looduse lõhnu, alla oja poole.

“Kui ilus siin on. Mis kell on? Miks siin nii valge on? Ikka veel?” õhkas Aelin läbi oja astudes.

“Siin on tõesti ilus. Suvel siin päike ei looju, kogu öö on hämar,” vastas Edi Aelini piha poole sirutades ja teda enda põlvele istuma vedades.

“Miks sa nii teed?” küsis Aelin. Edi embas teda korra ja silitas puusa.

“Sa oled kuidagi kurb? Kas minu pärast?” küsis Aelin. Edi ei vastanud, vaid vaatas kurvalt maha.

“Kõht on tühi... aga ma kardan paksemaks minna...” so-
sistas Aelin ülespoole vaadates. “Kui suured puud. Kui
võimsad. Ma pole kunagi midagi säärast näinud.”

“Kõht on tühi, Aelin, meil on süüa vaja!” kostis telgi
poolt kapten Mahni hää. Katitüdruk hüppas nõtkelt
püsti ja ruttas kleidi lehvides telgi poole. Edi ei tahtnud
seda näha. Veel vähem kuulda.

“Vett ma tõin,” hingeldas Aelin, kui oli telgi eeskotta
jõudnud. “Kauss on jalus, miks ta siin on,” imestas Ae-
lin eeskojas vedelevast kausist mööda tippides. “Liha.
Meil ei ole liha, me unustasime liha maha!”

Mehed seisis ümber katitüdruku, vaatasid teda pika
pilguga.

“Ei, me ei unustanud sind maha. Paras matakas, üle 80
kilo kindlasti,” vastas kapten ette astudes. Aelin vaatas
vaheldumisi kõigile otsa, ta keha läbis värin, hirm
naelutas ta paigale. Ta vingatas haledalt, kui kapten ta
koonu pihku võttis ja pea kuklasse, veidi küljele väänas.
Käed küll tõusid natuke, aga jäid õhku värisema – šokk
oli Aelini täiesti abituks ja tegutsemisvõimetuks muut-
nud. Radist kohendas kausi katitüdruku jalge ette, ka-
pten lükkas juuksed Aelini kõri pealt kõrvale ja sirutas
käte püksisääre, noatupe poole.

Edi loivas tuseselt telgi poole, kartes kuulda Aelini valu-
karjatust ja veresolinat. Ta ei tahtnud midagi kuulata,
ta oleks hea meelega kõrval kinni katnud! Ta ei oleks
tohtinud katitüdrukuga nii lähedalt suhelda ja talle ei-
tea-mida kokku rääkida! Mis siis, et ta on kõigest katt!
Ilus päev jah! Aga õhtusse jõudis!

Kõrvu kriipis kauge õõvastav ulg. Ioonmootor. Kos-
moseaparaadid on liikvel! Kärbid? Mis nad teevad, kus
nad lendavad? Edi jooksis legendiku teise otsa, mis oli
kõrgem, jälgis taevast ja kuulatas. Ainult linnulaul. See
oli muutunud, osa liike oli ilmselt magama jäänud, too-
ni andsid öölindude süngemad huiked. Jälle kostis vili-
nat. See kostis katkendlikult... ja lähedalt. Madalal len-
davad raisad... Edi hoidis hinge kinni, teda häiris isegi
omaenese verekohin kõrvus. Ioonmootorid mõiratasid

äkki õige kõvasti ja madalalt, otse puulatvade kohalt
sööstsid üle laagri kaks tumedat kogu.

Edi jooksis üle lageda, lõõtsutades: “Kaks kosmosehävi-
tajat! Kuulsite!”

Telgi eesruumis nägi ta Aelini ja kaussi ta jalge ees.
Aelini taga seisis kapten, kes hoidis nuga katitüdruku
kõril. Kapten langetas noa ja küsis: “Xi-d?”

“Ei näinud, kiiresti lendasid... Xi-d kindlasti mitte, mi-
dagi väiksemat! Kuuled, jälle! Annavad gaasi, tõuse-
vad!” hädaldas Edi.

“Tõusevad kurat jah,” urises kapten kuulatades, radist
hüüdis tagantpoolt: “Lõika katt maha, ta saab šokist üle
ja hakkab siplema!”

Kapten raputas pead ja otsis sõrmenukiga tuikavat
kohta Aelini kaelal, Edi keeras selja ja jooksis telgist väl-
ja. Ehataevas paistis liikumist, väiksed lennukid tõusid
kõrgemale ja võtsid suuna otse laagrikohale. Edi tormas
telki tagasi.

“Jookseme, meid rünnatakse!” hüüdis Edi ja rabas
Aelini käest. Nuga kukkus, Aelin kukkus ja kapten kuk-
kus, Edi pingutas, katitüdruk järel lohisemas, teadmata,
kas viimane enam eluski on. Mida kamraadid mõtlesid,
seda Edi ei teadnud, keegi temast mööda igatahes
ei jooksnud. Päästev ojakaldatagune oli siinsamas,
aga lähenes nii aeglaselt, lilled kaldapervel sinetasid
omaette ega tahtnud midagi tsivilisatsiooniinimeste hä-
dadest teada. Puudelt peegeldusid sinakad sähvatused,
Edi viskus külili, rabades Aelini enese vastu ja veeretas
end üle kaldajärsaku vette. Maapind vappus, sisikonda
väristas plahvatuste müra, lendasid muld ja mättad, pu-
ulehtedelt peegeldus tulekahju kollane kuma.

Aelin oli siiski elus ja terve, ent šokis ja teovõimetu,
hoidis kägarasse ja halises arusaamatult. Laagri poolt
kostis röökimist ja oigeid. Telk oli osaliselt maas ja
põles, “Voomeri” kere oli lääbakil ja ajas musta tossu
välja. Edi hakkas telgi poole jooksmas, et sõpru välja
aidata, vaatas taevasse ja nägi, et lennukid tulevad ta-
gasi. Jälle jooksis ta oja poole, ent seekord ei jõudnud
ta pikali visata, lööklaine lajatas ta täies pikkuses vette.
Õnneks oli seal ojakäärus sügav koht. Midagi suurt ja
rasket lartsatas ta kõrvale. See oli üks metsameestest.
Ilma peata.

Edi lebas pikalt külmas vees, pea täis ebamääraseid
mõttekatkeid. Miks kärbid neid ründasid? Ta ajas end
sirgu ja vaatas üle kaldajärsaku. Laagri asemel oli tule-
meri, lennuki kere juba hõõgus punakalt. Kuulipildu-
jate laskemoon plahvatas. Kuumus kõrvetas Edi nägu,
mis siis, et ta oli tulekahjust kaugel ja läbimärg. Neil ei
olnud kaasas midagi sellist, mis nii valusalt põleda või-
nuks! Kärbid pommitasid siis neid veel mingite süüte-

pommidega! Mille eest?!

Edi kahlas jälle läbi oja ja vaatas Aelini. Katitüdruk oli täiesti terve, ainult põlved olid kriimustatud ja kleit kohati katki. Kapten ei jõudnud talle midagi teha. Ent šokist polnud ta seniajani üle saanud, ta halises, hoidis kägarasse ega võtnud jalgu alla. Edi võttis ta sülle, tassis teisele poole, kaugemale metsa alla, tulekahju lõõmast eemale. Vaatamata, et ta oli kati kohta kaunis nõtkes ja graatsiline, oli Aelin päris raske ja matsakas. Kaugele Edi ei jõudnud, ta varises ühe hiiglasliku põlispuu juurte vahele, seadis enese mugavamalt istuma ja tiris Aelini omale sülle, silitas ja püüdis lohutada. Aelin küll rahunes aegamisi, aga ei rääkinud midagi, ainult luristas, nuuksus ja halises.

Külmavärinad äratasid Edi. Aelin oli kadunud. Kommunikaator, kell ja relv olid jäänud koos vööga tulle. Noatupp oli ka tühi. Laas mehaaniku ümber elas oma elu ega tahtnud temast midagi teada. Päike oli kuskil mägede taga, Edi oli täielikult minetanud ajataju. Ta ei teadnud, kas oli kesköö või koit, ainult Aelin oli kadunud. Ta uitas mööda laant ja hüüdis katitüdrukut, aga keegi ei vastanud. Siiski ta kuulis korra justkui katitüdruku nuttu ja kiirendas sammu. Midagi teraskõva haakus ümber ta käsivarre, maapind kadus jalge alt ja õlaliiges peaaegu et naksatas välja. "Laanekatt," mõtles Edi, kui punakaspruuni karmi karva nägi ja äkki kaaluta olekut tundis. Jälle pandi proovile ta õlaliiges, kui ta vangistaja hüppelt järgmisele puule raksatas. Jälle hüpe, kaaluta olek ja raksaki vastu järgmist tüve. Seekord vaatas Edi ülespoole ja nägi hetke, kuidas eluka võimsad küünised puukoore tungisid. Ta ei vibutanud end käte abil oksalt oksale, vaid hüppas tüvelt tüvele nagu orav! Nüüd krabistas ta uskumatult kiiresti, pea ees mööda tüve allapoole, hoides oma veerandtonnist keret vaid küüntega puukoore küljes kinni! Ja nende kuldsete silmade külm pilk... Jälle kaaluta olek ja vali raksatus. Seekord käis ka Edi lapiti vastu tüve, õlg sikutada ei saanud. Küll aga kadus meelemärkus.

"Läheb-läheb, kohe!" kuulis Edi häält. See ei olnud inimene. Ta selja vastas oli kõva betoonpind ja näo kohale kummardus hallikaspruun hiidkärp, kes talle külma vett näkku kallaskas.

"Ja saingi selle tsivilisatsioonlase käima!" kiitles kärp, kui Edi end istuli venitas.

"Jah, pisut räsitud ta ju on, aga täiesti töökorras," naeris teine kuskilt selja tagant.

Edi masseeris kukalt ja vaatas ringi. Ta istus laial betoonrajal, mille ääres paistis blindaaže, hargnemisi, kaitsevalle. Voki oja. Oletatavalt tõi ta siia laanekatt. Järelikult pidi see olema Gadila kosmodroom, laagriale lähim suurem hiidkärpide asula. Ühe kaitsevali tagant

paistsid tähelaeva püststabilisaatorid, sealt kostis hääli ja kolinat. Väike lahtise kabiiniga vedur sikutas tähelaeva alt tühje maagivaguneid, küljega sõidusuunas istuv kärpist juht karjus üle kolina ja juhatas käega, teine jooksis veduri tagant mööda, betoonraja äärde pöörangukangide kallale.

"Limu võinuks temaga hellem olla," kostis jälle lähenalt selja tagant.

"Milleks peaks tsivilisatsioonlasega hell olema, on nad kunagi meiega hellalt käitunud?" kortsutas hallikaspruun hiidkärp kulmu.

"Tahad teada, mis nad siin tegid või ei taha?" kostis selja tagant. Edi keeras valutavat kaela ja nägi raja ääres kõssitavat priskemat musta hiidkärp.

"Tulid rohtlakatte jahtima! Nagu ikka – maastikuvärvi riided, iganenud, relvastusest maas lennukiront, kuhugi piiri äärde laagrisse! Ogarad rohtlakati liha järgi!" vandus hallikaspruun.

"Ei, tõsijutt, maaki tulime kaevama," alustas Edi, hallikaspruun kärp kõverdus naerukrampides.

"Meie vedasime, metsamehed pidid puid hakkama saagima, et tehnikale ruumi teha..." Edi vakatas, kuna selja taha ilmus midagi suurt, mis varjas päikese. See oli katt, suur ja paks, vähemalt kahe Aelini suurune, kolmnurksed päikesepriidid koonul, kollane kleit seljas. Reite tagant paistis egajalt kollane kohev saba... See oli hoopis väheldast kasvu laanekatt! Ta käsi ja sääri kattis tuttavlik punakaspruun karm karv, samm oli suurkiskjale omaselt nõtkes. Edi taganes istuli kakerdades, hallikaspruun kärp naeris: "Jäta, Kariine, ehmatad tal veel kõhu lahti!"

"Kui ta on sõjaväelane, siis ei tohiks ta seda teha, teab niisamagi, et üks korralik kähahoop ja verine nupp veereb betoonil," vastas Kariine mahedal häälel ja võttis priidid eest.

Edit üllatas kati kollaste silmade arukas daamipilk, kus paistis vaid etteheide, ei mingit verejanu ega tapahimu, mis siis, et tegu oli planeedi ohtlikuima kiskjaga, kes inimeste hirmujuttude põhjal vaid selleks elaski, et tappa, murda ja lõhki kiskuda.

"Maaki kaevama! Kuulipildujatega!" turtsatas Kariine nõtkelt pöördudes. "Räägi sa seda Li-le ja Milkile, kui nad tagasi jõuavad! Aga hoiatan: nad näevad läbi hirmu ja ebasiirust ja neil on väledad kihvad."

Kõige tagumise kaitsevali tagant ilmus üks must ja saledam emakärp, kes hüüdis heledal häälel: "Katitüdrukul on juba parem, ta rääkis minuga!"

“Mida?!” hüüdis Kariine kärbi poole joostes.

“Täiesti uskumatut juttu ajas,” vastas must kärp valli taha kadudes.

“Noh, aja püsti, lähme vaatame, mis su saak räägib!” käskis hallikaspruun kärp Edit sikutades.

“Saak? Mis saak?” pomises Edi otsaesist muljades. “Kas Aelin? Kas ta on elus, on temaga kõik korras?”

Valli tagant ilmus nähtavale kitsam betoontee, mis viis ühe väsinud välimusega hooneni, mis võis olla mingine staap. Väike must kärp kadus parasjagu uksest sisse.

“Mida te siis tegite? Mis juhtus? Tõsimeeli te ei tulnudki rohtlakattide järele?” naeris pruunikashall kärp.

“Ma ütlesin, et tulime tegema laagrit, kuhu mäetehnika tuua. Katt oli meil lihaks kaasas. Ja tema oli ainus, keda õnnestus mul teie tule alt ära tirida. Ja tegelikult ei tahtnud me teda veristada, seepärast lootsime muud liha leida. Aga kapten läks hulluks, kui rohtlakatid avastas. Ma ei tundnud end hästi nende rohtlakattide pärast, ma soovitasin neil antiloope otsida, nad naersid minu üle, et kuidas ma võin loobuda võimalusest süüa liha, mida vaid rikkad omale lubada saavad,” jutustas Edi kätega vehkides. “Kas te tõsimeeli ründasite meid paari rohtlakati pärast?”

Kärp vaatas Edit kavalal pilgul ja naeris: “Ega hiidkärbid rünnanudki!”

“Kes... Siis?” kortsutas Edi kulmu. Üle raudtee müra ja tähelaeva poolt kostvate hõigete kandus tuttav kume ulg.

“Kohe saad teada. Meil on ikka veel blindaaž uppunud, oleme kaks robotit kuhugi torustikku ära kaotanud ega ole äravoolu lahti saanud, seepärast käivad nad üleval emalaeva varustusshahtis...”

“Kes – nad?”

“Gadila lahingugrupp muidugi. See on mehitatud kohalike...” hiidkärp ja Edi tõmbusid küüru, kuna kaks hävitajat tuiskasid otse valliharjade kõrgusel üle nende peade.

“Kurat nad ei karda midagi, nad ei tea, misasi on napikas! Ainult kaks varianti – kas mahub või ei mahu – on neil meeles! Aga ei arvesta, et nad mürisevad vastikult!” sõimles kärp. Müra lähenes taas, seekord aeglasemalt, midagi laskus otse kõrvaloleva valli taha. Reaktorid seiskusid, turbiinide tuurid hakkasid raugema.

“Nüüd kuuleme, mis nad räägivad. Mina tean vaid, et tuli teade mäealuselt tasandikult, et tsivilisatsiooni ja himedhed on tapnud kaks rohtlakatti. Kohalik komandant – tema vist ongi ainus hiidkärp, kes operatsioonis osales – andis loa õhkutõusuks. Emalaev minuteada ei osalenud, ei andnud vist jälitusandmeidki,” rääkis hiidkärp Edile ust avades. “Täiesti tavaline salaküttide juhtum, tegelikult kahju jah, et asi laipadeni läks, reeglina oleme nad niisama kodumaa poole tagasi ehmatanud, enamasti nad paha peale välja ei jõua.”

Uks ei jõudnud Edi taga sulgudagi, kuna jala oli vahele pistnud... Rohtlakatt! Teine, priske ja tume sinakashall, ootas kaugemal.

“Tule, sul pole midagi karta, kui sa pole midagi teinud,” sikutas kärp Edit käest. Edi komberdas edasi, lummatud pilk üle öla. Ta ei olnud kunagi elusat rohtlakatti näinud. Ta ei olnud kunagi kedagi nii ilusat näinud.

Nad jõudsid suuremasse akendeta tuppa, mis ilmselt oli küljega järgmise kaitsevali vastas. Siin oli toole ja laudu, mõned juhuslikult, mõned korrapäraselt. Edi ei mõelnud välja, mis ruum see olla võis. Kariine löus tas seinääres pingil, küünarnukk kõrvalolevale lauale toetatud, teise seina ääres toolil halises küürus Aelin, saledam must kärp silitas ja lohutas teda. Ruumi keskpõrand oli lagedam, sinna astus nõtkel sammul paks rohtlakatt, see tume sinakashall. Kui ilus ta oli! Mis siis, et vähemalt kolme saleda rohtlakati jämedune, prul-lakas nagu lihaantiloop... Siiski mitte liialt pekkis; sile küll, aga lopsaka lihastikuga. Ja see õhkkerge, kohev, kollane lakk ja saba...

“Kas tõesti oleme me nii ihaldusväärased, et tasub kaugelt lõunast meid tapma lennata, endal aasad lihaantiloopidest kirjud?” kostis hele hää. Rohtlakatt vaatas Edile otsa. Neis silmis lõõmas midagi. Ehkki nad tundusid kurvad, igatsevad. Edi vaikis, surus end kõvemini vastu seina.

“Kas sa tahaksid mind tappa?” küsis rohtlakatt, koolutades kaela ja sirutades jalga, et ta kumerused rohkem välja paistaks.

“Ei. Ei tahaks. Sa oled liiga ilus... Ilusaim loom, keda näind olen,” tunnistas Edi väriseval häälel.

“Kas mitte parajalt priske?”

“Jaa, kapten Mahn annaks sulle kõhkle mata nuga...” rohtlakatt oli väkkiirelt Edi ees, ninaots Edi lõua all. Soe, niiske hingeõhk käis vastu kõrisõlme.

“Aga meil on väledad kihvad! Ja lennukid ka!” sisises rohtlakatt ja tõmbus aeglaselt tagasi. Edi teadis, et rohtlakatid söövad valdavalt taimset toitu. Aga talvel, kui

rohtu ei leidu ja noori võrseid vähe, püüdsid rohtlakatid teisi loomi, kombineerides keerulisi pettemanöövreid, ise kummaliste heledate häälightsustega üksteisega sidet pidades. Ja nad ei rüselanud ega võidelnud oma saakloomadega, vaid napsasid mööda joostes kõri läbi. Sell-eks olid neil väga teravad hambad, sale, painduv kael ja pikk koon. Jalad olid neil vaid jooksmiseks; nad küll haarasid, nagu inimkäed, ent küünised olid tõmbid ja sõrgade moodi, nendega sai ainult lüüa, leopardi kombel saaklooma külge klammerduda nad ei suutnud.

“Ma pole kunagi rohtlakatti lähedalt näinud... Ma pole üldse elavat rohtlakatti näinud,” kogeles Edi.

“Tsivilisatsioonlane ei näegi meid lähedalt. Vähemalt mitte elavana,” vastas rohtlakatt pead uhkelt ära keerates.

“Mis su nimi on, rohtlakatt?” küsis Edi areldi.

“Maje Li,” vastas rohtlakatt. “Maje, mitte rohtlakatt.”

“Miks te võimalust ei andnud, miks te ründasite uuesti? Ja veel napalmiga?”

“Sest me ei ole sadistid, nagu teie, kes te jätsite Maje Ehje ülemöödund suvel kolmeks ööks ja päevaks piinlema, kui teie nanotraadist püüis tal jalad alt lõikas,” lausus Li Aelini ja väikse musta kärbi suunas astudes.

Pole sadistid. Ja kasutavad napalmi. Teisalt oli see tõesti täpse tulistamise korral kindel moodus kõik vigastatud tappa. Komandant ütles, et kärbid vange ei võta. Rohtlakatid siis samuti mitte. Ja salakütid olid vedanud rohu sisse pingutatud nanotraate, et loomad nende vastas jalad alt lõikaks. Selline sadism oli lõunapool jahti pidades seadusega keelatud.

“Vähemalt mina ei usu, et su liha nii maitsev on, et tasuks selle eest mitmekümnekordset hinda maksta või siia, kaugel põhja, sind tapma tulla,” hüüatas Edi.

“Sa tõesti ei käitu päris nii, nagu tavaline tsivilisatsioonlane,” vastas Li peatudes ja ripsmeid langetades. Väga kummaline. See priske ja nukravõitu olend ei meenutanud ühestki kandist lahingulendurit. Kuidas ta kokpitis istub, kuhu oma pika kaela paneb? Kuidas juhiseid käsitseb? Kas kärbid ja rohtlakatid teevad temaga nalja või? Milleks?

“Mis ta siis räägib?” küsis Kariine Aelini ja väikse kärbi poole küünitades.

“Jaa, ta on peaaegu rahunenud. Usud sa või mitte, see tsivilisatsioonlane tiris ta ise tule alt ära, jättes teised mehed maha! Nii ta räägib,” naeris väike kärp.

“Ja sina ei üritanudki teda tappa?” kortsutas hallikaspruun kärp kulmu, vaadates Edile otsa.

“Mis? Miks mina?” imestas Edi vaatama küünitades. Aelini kleidi vahelt paistsid ümber rinna veetud sidemed. “Jumala eest, ta oli terve, kui ma teda viimati nägin!”

“Sinu nuga?” küsis Kariine pussi lauale pannes.

“Küllap vist, teiste omad jäid ju tulle, minu oma kadus metsas ära,” vastas Edi. “Või võttis see katt selle ära, kes mu kinni võttis... Ei, nuga oli juba siis läinud, kui ärkasin varahommikul, Aelin oli ka läinud...”

“Sirj leidis selle kodukati juurest, Limu ütles, et tsivilisatsioonlane, kelle tema tõi, oli relvadeta,” ütles must kärp.

“Kes siis teda torkimas käis?” imestas hall kärp.

“Ma ise... Ma ei taha enam elada!” halas Aelin nüüd valjemalt, nii et teised ka kuulsid.

“Taha ikka, kuni saad,” naeris hallikaspruun kärp. “Näe, tsivilisatsioonlane veel päästis su elu ja sina hakkad enast surkima! Miks sa sellega lõpuni ei läinud?”

“Valus oli!” karjatas Aelin küüru tõmbudes.

Laanekatt mängis noaga, haaras seda küüniste vahele, lasi lauale kukkuda, keeras ringi ja keerutas.

“Tsivilisatsioonlased tulevad Voki oja äärde laagrisse. Väidavad, et maaki kaevama,” arutles ta. “Siis tapavad paar rohtlakatti, aga jätavad need maha ja kui rohtlakatid ründavad, siis üks sõjaväelastest päästab mõne kamraadi asemel hoopis matsaka kodukati. Võta nüüd kinni.”

Hallikaspruun kärp lõi käega.

“Ma rääkisin, et ainult metsa tulime maha võtma, et tehnika ja suurema laagri jaoks ruumi teha,” alustas Edi uuesti.

“Mäetehnika? Kaevandustehnika? Kuidas te maagi sealt minema oleks saanud? Ühel pool on meie piir, kust edasi te tulla ei tohi, teisel pool mäestik ja kaljud, ei raudteed ega midagi!” vastas kärp tüdinult.

“Äkki neile öeldi tõesti nii, aga nemad seal suures linnas, kes asja organiseerivad, plaanisid sinna midagi muud paigutada?” pakkus Maje Li, vaadates Edile otsa, pea viltu. “Ta ei elaks enam, kui ta valetaks.”

Kärbid ja laanekatt vahetasid küsivaid pilke, hal-

likaspruun leidis: "Siis peaks tõesti nende tegevust hoolsamalt jälgima hakkama. Gadila baasile nii lähedal ka..."

Katid ja kärbid jäid kahtlustaval pilgul tsivilisatsiooni-inimest vaatama.

"Mis me nendega peale hakkame?" küsis must kärbike.

"Kuju tagasi?" pakkus Edi tasa.

"Kuju tagasi?" hüüatas Kariine. "Läheksid ja räägiksid, et laagrit ründasid rohtlakatid, kes teie teada pole isegi mitte mõistusega liik. Millega seletaksid seda, et trisid tule alt sõprade asemel hoopis paksu kodukati ära?"

"Ta oli kõige lähemal..." kokutas Edi, hallikaspruun kärp katektas: "Ei-ei, see ei tule kõne alla, samahästi võib ta juba siin maha lasta."

"Pandaks hullumajja, kui läheb jutuga, et rohtlakatid räägivad ja lendavad hävitajatega," ütles Kariine.

"Ei pandaks sinna ka, üsna kindlalt löödaks maha, et kellelgi ei tekkiks kiusatust teda ajuskänneriga uurida. Tsivilisatsioonlaste hulgas leidub gruppe, kes usuvad niinimetatud põhja muinasjutte ja nõuavad jahipidamise täielikku keeldu. Aga teatud ringkonna jaoks on rohtlakatid mõistusega jahiloom ja jutul lõpp!" rääkis hallikaspruun kärp. "Teate ju hästi, kuidas tsivilisatsioonis asjad käivad ja mis teinekord juhtub nendega, kes on teatud ringkondade arvates liiga palju näinud."

"Meie õnneks pole nad näinud, kes "Fuuriad" juhivad. Ega tea sellest midagi," lausus Li mõtlikult. "Või peame ennast neile esitlema. Nii jahiisu jahutamiseks või mis-ki. Huvitav, mis nad teeksid – kas jätaksid rahule või üritaksid meid kõiki tappa?"

"Patrull-lennud tuleb taastada, see on kõige lihtsam," vastas hallikaspruun kärp. "Mida vähem nad meist teavad, seda parem. Kohe kindlasti parem."

"Aga ikkagi – mis nendega peale hakata?" sosistas must kärbike.

"Katt Meeria kosmosebaasi? Söökklasse näiteks? Reegli-na on nad tublid ja töökad," arutles hallikaspruun vurre siludes. "Tsivilisatsioonlane? Kah Meeriasse?"

"Meerias elas kunagi üks katt, aga inimesed röõvisid ja sõid ta ära," meenutas must kärp.

"Siis me olime alles tulnud, seadsime end sisse, linnas oli siis täielik anarhia, kõik tegid, mis tahtsid, retsid ja politsei olid omavahel segunenud, õnnetu perifeeria kolgas," meenutas hallikaspruun kärp. "Praegu kos-

mosebaas üles ehitatud, linnas kord majas, hullemad grupeeringud ja tsivilisatsiooni politsei minema kupa-tatud. Eeslinnades ja ülejõel on kahtlasem aga jah – mõte on hea, tsivilisatsioonlase võib tõesti sinna viia, las teostab end ja äkki saab koju tagasigi, kui ajad paremaks pööravad. Hakka nüüd teda lõunasse vedama ja tõesti, mis temaga tehakse, kui juba kärbid ta ära too-vad. Lihtsam on ta siinsamas maha lasta. Nii et ma hak-kan admiralile raportit koostama, äkki see Meeria vari-ant läheb läbi."

Elevant Pillega Elephandias

Kristjan Laats

Ulmeajakiri Reaktor jätkab Võru Linnaraamatukogu poolt korraldatud ulmejutuvõistluse tööde avaldamist. All-olev kirjatükk "Elevant Pillega Elephandias" suutis vanemas vanusegrupis rebida auhinnalisele kolmandale kohale.

„Aia“ oli ainuke asi, mida suutsin öelda peale elevandi seljast alla kukkumist. Elevandi seljast, keda olin harjunud kutsuma Pilleks. Ta oli mulle nii parima sõbra kui ka kodulooma eest. Meie omavahelist läbisaamist ei ole võimalik sõnadesse panna.

Vaatasin imestunult Pillele otsa. Miks ta mu küll seljast maha raputas?

„Mis sulle nüüd sisse läks?“ küsisin talt. Vaatasin tema suurtesse mustadesse silmadesse ning lugesin sealt välja mingit seletamatut rahutust. Miski vaevas teda. Pille tegi paar kohmakat liigutust oma pea ja londiga ning viskas siis tee peale pikali, öeldes oma madala häälega: „Midagi hakkab kohe-kohe juhtuma. Ma tajun seda oma varbakünte vahelise koelise struktuuriga sensoritega! Mu kallis sõber, meil pole kaua aega jäänud, enne kui juhtub midagi hirmsat. Tule, hüppa mulle selga, mul on üks idee.“ Pille tõusis hüppega püsti, nii, et maa värises. Tema olekus võis näha entusiasmi, mille sarnast temasugusest rahulikust, laisklevast ning veidi ülekaalulisest elevandist poleks ma iial oodanud. Isegi veidi lustlikkust hakkas mulle silma.

Tegin nagu Pille oli käskinud ning hüppasin talle selga. Ja siis oh seda kihutamist! Poleks iial arvanud, et Pillel on ühiseid geene Tori täkkudega, sest just nendele sarnase hooga kihutas Pille läbi metsade, heinamaade. Isegi sood ei suutnud takistada tema imelist hoogu. Vahel hakkasin pelgama, kas meie planeedi õhuke maakoore peab vastu sellise eepilise elevandi veelgi eepilisemale jooksole. Seda võis võrrelda lausa kodujooksuga vanas heas Ameerika pesapallis. Kõik on täiuslik, mitte ainsamatki viga.

Kuid ükskord pidi ka tema jõudma oma sihtpunkti. Olime maha kihutanud korraliku maa, nii umbes tuhatkond kilomeetrit. Paarsada aastat tagasi oleks see vahe-maa olnud kergesti läbitav autode kaasabil, kuid mitte enam praegu. Just nüüd, 2341. aastal oli just elevant parim viis edasiliikumiseks.

Pille hakkas hoogu maha võtma. Olime jõudnud tema tädi, elevant Esmeralda, elupaiga ligidale. Ta elas vanas linnakeskuses, kus kõrghooned lõikasid pilvi ning viaduktid varjasid silmapiiri. Kuid nüüd oli kõik see ala inimtühi. Esmeralda pikutas vaikselt ühe parkla sissekäigu vastas. Tal paistis olevat vägagi magus uni. Lausa kahju hakkas teda äratada. Kui õnneks polnudki vaja seda teha, kuna Esmeraldal, nagu ka Pillel, oli uusaja evolutsiooni käigus välja arenenud sensorid, millega ta seekord tunnetas Pille saabumist. Esmeralda ärkas ning nägi Pillet. Sellele järgnes nende suguvõsas

juurdunud tervitustants, mis mulle, inimesele, tundus veidi sündsusetu.

„Oh issand Pille, sa oled nii suureks kasvanud,“ ütles Esmeralda. „Ma mäletan, kui olid mulle veel põlvepikune ning siin parklas ringi sibasid.“

„Tore sindki näha, kallid tädi, kuid mul pole viisakusteks aega. Me tulime siia, kuna ma sain ühe tähtsa ilmutuse. Nimelt tuleb Elephantos tagasi meie kodukohta.“

Ma vaatasin mõlemale kordamööda otsa ning ei saanud aru, mis toimub, sest ega Pille mulle midagi rääkinud ei olnud. Nad rääkisid veel pikalt ja laialt sellest Elephantosest, kelle isik oli mulle tundmatu. Ilmselt mingi elevantide pealik, või midagi sellist.

Kui järsku käis üks hirmus kärgatus ning kaugel kaugel paistis kõrghoonete taustal hiigelevant, kelle sarnast minu silmad iialgi polnud näinud. Ta oli vähemalt sadakond meetrit kõrge, iga tema sammu ajal kukkus mõni pilvelõhkuja kokku. Just need samad pilvelõhkujad olid veel paarsada aastat tagasi inimkonna edu sümbolid. Kuid nüüd sai mulle selgeks, et üks ja ainus hiidelevant suudab selle kõik maata teha.

Igast nurgast jooksis kokku veel allesjäänud inimesi. Elevandid Pille ja Esmeralda unustasid kõik muu ning jälgisid andunult Elephantost. „Oo, meie pealik on tagasi! Lõpuks on kogu maailmale õppetund saabumas!“ kisasid nad. Jälgisin seda kõike suure imestumusega ning lõpuks koitis mulle – Elephantos oli siia tulnud, et lõplikult pühkida siit ära meid, inimesi. Me ise oleme juba endale nii palju teinud, et kaduda, kuid siiski mitte lõplikult. Elevandid asuvad maailma valitsema.

Kuid siis nägin ma Pillet, kes viipas mulle. Ma jooksin tema juurde ning ta palus mul enda selga ronida. Algas taas jook, mille eepilisus jäi siiski veidi alla Pille eelmisele jooksole, kuna see kord oli vaja ka Esmeraldat järgi oodata, kes polnud just enam parimas vormis.

Järsku nad peatusid ning ma ronisin Pille seljast maha. Esmeralda liikus meist veidi edasi. See, mis siis juhtuma hakkas oli täiesti sõnuleseletamatu – nagu oleks iga viimnegi kui looduse jupike koostööd teinud, iga viimne kui molekul tema tahet kuulnud. Jah, see oli kui jumalik ilmutus. Otse Esmeralda esijalgade ees hakkas maa lainetama, nagu tormine meri. Lainetus levis tema jalgade juures järjest edasi, kuni lõpuks oli kogu silmapiir täis seda lainetavat maad. Nõudis suurt osavust, et selles möllus mitte siruli kukkuda. Meie endi silme ette hakkas tekkima suur värav, sissekäik oli suunatud maa alla. Järsku kogu see lainetamine peatus. Esmeralda ja Pille, koos minuga kukil, asusime värava poole teele. Küsisin Pillelt: „Kas sa mulle lõpuks ka räägid, mis kogu selle mölluga lahti on?“

Pille mõtles veidi ja siis ütles: „Vaata, mu sõber. Meie, elevandid, oleme kogu oma eksistentsi vältel teid, inimesi, kõrvalt vaadanud. Kuid viimasel ajal on teie eluviis meil ajanud londi üle selja. Me oleme otsustanud teid kõrvaldada, kuid mitte sind, sina oled minu sõber. Elephantose tulekut sain vaid mina ette kuulutada,

nüüd on see tehtud. Esmeralda juurde tulime me, kuna ta teab teed meie, elevantide, mekasse. Nimelt Elephandiasse. See värav nimelt viibki sinna.“

Olin täielikult segadusse aetud. Miks nad tegid seda? Miks?

„Nagu ma enne rääkisin, oleme me jälginud teid, inimesi, kuid varem pole te meid niimoodi välja vihastanud. See on teie tasu. See, kas sina tuled meiega Elephandiasse, on su enda valik“

Mul tekkis klomp kurku. Kas jätta kogu see senine maailm ning minna elevantidega kaasa? Või jääda siis, koos omasugustega, ning võidelda Elephantose vastu. Valikud, valikud. Pille vaatas oma suurte tumedate silmadega mulle otsa ning ma ütlesin: „Ma tulen sinuga, Pille.“

Olime jõudnud Elephandia peaväravani, Esmeralda avas selle. Me jalutasime sisse ja see, mis seal toimus, oli elevantide tapatalgu.

Ajamasinaga reisimas

Janeli Luts

All-olev kirjatükk suutis nooremas vanusegrupis tulla auhinnalisele kolmandale kohale.

Rohelises majas elasid poiss ja kass. Poisi nimi oli Mart ja kassi nimi oli Täpi. Täpi oli noor kass. Mardile meeldis õhtuti suurest aknast tähti vaadata. Ükskord nägi Mart eriliselt helendavat täpikest, mis tuli aina lähemale. Kahe päeva pärast oli see helendav täpik muutunud planeediks. Planeet oli lillat ja sinist värvi.

Ühel ööl ärkas Täpi mingi müra peale ja ei saanud enam magama jääda. Täpi hüppas Mardi voodisse, et ta üles ärkaks. Mart oli väga unine, aga ta kuulis ka mingit müra. Mart pani sussid jalga, hommikumantli selga ja läks õue vaatama. Mart nägi kosmoselaeva. Sealt tuli välja roheline tulnukas. Tulnukal oli ajamasin käes. Tulnukas andis ajamasina Mardile. Ajamasina vihmavari oli kuldne ja säras.

Mart võttis ajamasina ja vajutas lillale nupule, siis punasele nupule. See oli minevikku minemine. Mart pidi soovima, kuhu ta tahab minna. Mart läks oma vanavanaema juurde. Ta tahtis küsida vanavanaema käest „Kuidas läheb?“ Aga teda nagu ei olekski seal olnud. Mart nägi seal väikest tüdrukut, kelle silmad olid tema ema moodi. Siiski otsustas Mart oma koju tagasi pöörduda.

Nüüd tahtis Mart näha tulevikku. Sinna ei olnud väga pikk tee. Mart jõudis oma tänavasse. Kõik oli muutunud. Autosid ei olnud. Olid ainult väikesed ühe istmega masinad. Mart nägi ühte soliidset härrasmeest, kellel olid temamoodi veidi peast eemale hoidvad kõrvad. Tänavatel liikusid robotid, taevast lendasid robotlinnud. Linnaväljaku ekraanilt võis lugeda reisipakkumisi Kuu ja Marsile. Aga Mart soovis oma koju tagasi. Täpi juba ootas teda.

Uinudes kuulis Mart jälle müra. Ta sai juba aru, mis müra see on. Ta võttis oma ajamasina ja andis selle tulnukale tagasi. Tulnukas ütles: „Võta oma kass ja tule külla meie planeeti vaatama. Aga kaugemale ma sind ei vii.“ Siiski tahtis Mart kangesti näha planeeti, millel elasid tulnukad.

Juhtum kosmoselaevas

Mirjam Meerit Mets

All-olev kirjatükk suutis nooremas vanusegrupis tulla auhinnalisele kolmandale kohale.

Ta ärkas üles ja vaatas ringi - kõik oli tundmatu. Ta püüdis käsi liigutada, kuid miski takistas teda. Ta märkas, et ta käed on kinni seotud. Suure vaevaga rabeles ta lahti ja astus laualt maha, mida ta arvas olevat midagi eriskummalist. Ta vaatas ringi ja püüdis aru saada, mis on juhtunud, püüdis mäletada, kuid ainuke asi, millest ta aru oli saanud, et ta on täiesti üksi. Ta oli kosmose-laevas XON 13, avakosmoses.

Äkki kuulis Madis häält. See oli väga ebamaine ja oli lähenemas. Hirmujudinad käisid üle ta selja. Ta tahtis põgeneda, kuid kuhu, kuhu ta jookseks? Tal tuli mõte ja ta hüppas ruttu lauale tagasi ja teeskles, nagu poleks ta ärganud. Sammud lähenesid ja kostus see sama hää. Uks läks lahti, sisse astus tähtsa näoga inimene. Ta kõndis kiirel sammul laua juurde. Madisel oli väga raske liikumatult paigal püsida ja mitte silmi avada, et vaadata, kes tema kõrval seisab. Inimene kõndis eemale oma skafandrit ära võtma ja ütles: „Mulle pole mõtet midagi teeselda. Kui oled aus ja teed, mis vaja, saad siit varsti minema.“ Madis avas oma silmad ja tõusis istukile. Ta oli kergendatult ohanud, et uksest astus sisse naine mingi tulnuka asemel. Naine pööras ümber ja ütles: „Minu nimi on Xena.“ „Madis,“ vastas ikka veel natuke kohkunud mees. „Olgu, nüüd tule minuga.“ Xena hakkas ukse poole minema. „Kuhu? miks?“ küsis Madis. Xena vaikis hetke ja ütles: „Sul on kindlasti kõht tühi ja...“ Ärritunud Madis tõusis ja küsis häält tõstes: „Kas sa tõesti arvad, et suurim asi, mille pärast ma praegu muretsen, on toit? Ma tahan teada, mis siin toimub, ma tahan koju minna, mitte mingit sööki!“ „Lihtsalt tule minuga kaasa ja ma luban sulle, sa saad tagasi, aga sa pead tegema nii, nagu mina ütlen. Me ei ole praegu Maal, siin on teistsugused reeglid.“ „Olgu,“ rahunes Madis, „aga kuidas ma tean, et ma sind usaldada saan?“ „Ei teagi, sa lihtsalt pead proovima,“ vastas Xena, „aga tule nüüd, me peame minema.“ Madis ohkas ja läks kaasa. Nad kõndisid läbi tuledega valgustatud tunneli moodi käigu. Kõik oli vaikne ja hämar, ainult nende sammud kostusid. Tunnel lõppes ja Madist haaras hämming. Ta vaatas üle reelingupuu suurde musta auku. Siis ta nägi, et platvormi all, millel ta seisis, oli samasugune platvorm ja selle all veel üks samasugune. Ta vaatas üles ja tema peal oli samamoodi. See oli nagu korrusmaja. Ta vaatas imestunud seda auku, kuni Xena teda randmest haaras ja kaasa hakkas tõmbama: „Tule nüüd, me peame minema.“ „Mis see on, kus ma üldse olen?“ küsis Madis. Xena hakkas siis seletama, kui nad ikka kõndisid: „Sa oled ühes suurimas kosmoselaevas, mida on universum üldse näinud. See on poole sinu Maa suurune.“ Madis vaikis hetke ja ütles: „See on ju sinu Maa

ka.“ „Ei,“ ütles Xena kurvalt, kuid kindlalt. „Kuidas?“ oli Madis segaduses. „Sa oled ka ju seal sündinud, seal on sinu kodu.“ „Ma võisin seal sündida, kuid mu kodu seal pole. Maal olemine on mulle ainult õnnetust kaela toonud... Me oleme kohal.“ Nad olid jõudnud mingisse valgesse saali. Xena lukustas ukse ja ütles: „Nüüd teeme nii, et sina lamad selle laua peale ja lased meil oma tööd teha.“ Madis oli kohkunud ja hirmul. „Sa ütlesid, et me läheme sööma. Miks sa mulle valetasid?“ Xena muigas ja ütles: „Ma tean sinusuguseid. Te usute kõike ja nii ei pidanud me sind tassides vaeva nägema. Aga nüüd jääme hüvasti. Ehk kunagi kohtume veel.“ Xena võttis puldi, vajutas sellele ja rääkis võõras keeles. Kohe ilmusid uksest tursked mehed. Äkki tundis Madis end väga uniselt ja järgmisel hetkel ta juba magas. Mis edasi toimus, seda võis Madis vaid arvata ja ette kujutada. Kui Madis üles ärkas, tundis ta suurt peavalu ja kuulis tohutut müra. Ta jooksis akna juurde ja nägi põllult suurt kosmoselaeva õhku tõusmas. Kohe mõtles ta juhtunu ja Xena peale. Ta läks tagasi voodisse ja mõtles: „Nüüd on uni küll kuuks ajaks läinud.“

Galaktikasõjad

Robert Kuuba

All-olev kirjatükk "Galaktikasõjad" tuli vanemas vanusegrupis auhinnalisele kolmandale kohale ning pälvis ka kosmoseajaloo parima tundja tiitli.

Aegade jooksul on elu väga palju muutunud. Umbes neljanda aastatuhande alguseks p. Kr. oli inimene jõudnud oma teaduslikus arengus nii kaugele, et oli suutnud koloniseerida kogu päikesesüsteemi. Lähimatele planeetidele oli enam-vähem püsivaid kolooniaid tekkinud juba aastaks 2300, hilisemate sajandite jooksul vallutati ka ülejäänud. Kosmosesse loodi tehisobjekte ning liikuvaid baase, mis olid asustatud. Sel ajal oli inimkond veel suhteliselt ühtne, hoolimata mõndadest konfliktidest erinevate planeetide kolooniate vahel. Umbes 3000 aastaks ja neljanda millenniumi alguseks oli päikesesüsteemis elavaid inimesi ligi 50 miljardit. Planeedid olid ülerahvastatud, seepärast oli tekkinud unistus kaugema galaktika vallutamiseks. Hakati välja töötama tehnikat, millega oleks võimalik moonutada universumi aeg-ruumi ja materiat ja läbida suuri vahemaid, olles ise sisuliselt paigal. Olgugi, et teadus oli meeletult arenenud, tundus selline võimalus paljudele endiselt utoopiana. Sellest hoolimata hakkasid 34. sajandil toimuma läbimurre selles vallas ja koitis lootus, et see on päriselt võimalik. 35. sajandil suudeti edukalt sooritada katsetusi ja kuigi tehnika oli algeline, ennustati, et järgmise sajandi jooksul suudetakse ka inimest elusalt nõnda transportida. Kuigi projekt toimus aeglasemalt kui arvati, suudeti 37. sajandil teha edukaid katseid inimestega. Teaduslik progress toimus ka muudes valdkondades ja hakati valmistuma kaugema kosmose asustamiseks.

39. sajandil töötati viimaks välja tehnoloogia, millega transportida hiiglasliku kosmoselaeva nii ajas kui ruumis. Tehnoloogia oli küll algeline, aga olemas. Mitusada miljonit inimest mahutav kosmoselaev oli võimeline moonutama universumi materiat ja läbima sadu valgusaastaid pikka vahemaad kõigest mõne päevaga. See tähendas revolutsiooni, läbimurret, sootuks uut elukorraldust. Kuigi tähtede vahelised reisid olid kohutavalt kallid ja neelasid nappima kippuvaid ressursse, oli võimatu saanud võimalikuks ja inimkond hakkas galaktikas oma mõjuvõimu laiendama. Päikesesüsteemist said 40. sajandil alguse mitmed suured ekspeditsioonid ja aegamisi laienes inimeste poolt asustatud kosmos. Märkamatu kiirusega suurenes inimeste arv ja mida kaugemaid tähesüsteeme asustati, seda tihedamaks muutus asustus. Siiani võrdlemisi ühtne Maa Konföderatsioon, mis endiselt kõiki planeete oma „emamaaga“ ühendas, hakkas üsna kiiresti lagunema. Sidemete lagunedes hakkas uutes kolooniates küpsema enesemääramissoovid ja kavatsus Konföderatsioonist lahku lüüa.

Aastal 4056 kuulutasid end sõltumatuks põhjas,

rohkem kui 1000 valgusaasta raadiuses olevad kolooniad, nimetades end Korpaali Föderatsiooniks. Oma vägevuses veendunud Maa Konföderatsioon kuulutas Korpaali Föderatsioonile sõja, lootes mässama hakanud kolooniate iseseisvuspüüdlused maha suruda. Nii algas Esimene galaktikasõda. Maa Konföderatsiooni püüdlused olid tulutud. Korpaali ühendväed löid sisetungijad puruks. Maalastel polnud midagi vastu panna korpaallasteioonrelvadele.

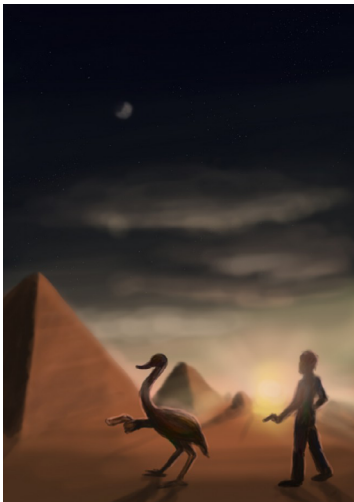
Teisedki kolooniad ütlesid temast lahti: ida pool Päikest loodi 4061. aastal Aseraani Ühendus, lõunas 4063 aastal Vardeeni Föderatsiooni. Tekkinud ühendused olid huvitatud oma võimu kasvust ja laienemisest. Konföderatsioon, olles sõjast toibumas, polnud isegi enam üritanud oma varasemaid kolooniaid takistada. Vahepeal oli Maa Konföderatsioon kaotanud üle poole oma territooriumist ning killustumise tõttu muutunud haavatavaks.

Korpaali mõju aina laienes ja aastal 4115 kuulutas ta Maa Konföderatsioonile sõja. Nüüdseks killustunud Maa Konföderatsioon ei suutnud enam end kaitsta. Korpaali ülitõhusa relvastusega vägi sõitis Maa Konföderatsioonist üle kui teerull. Aastal 4118 langes nende valdusse Konföderatsiooni süda, planeet Maa. Konföderatsiooni idapoolsemad kolooniad astusid Aseraani ning lõunapoolsemad Vardeeni koosseisu. Korpaali isu aina kasvas, kuna nii Aseraan kui Vardeen olid omavahel sõjajalal, läksid mõne aja jooksul kõik üksteisega sõtta. 4123. aasta, mil kolm kosmoseimpeeriumi üksteisega kokku läksid, sai Suure galaktikasõja alguseks. Sõda kestis aastakümneid: kord oli võidukas Korpaal, siis Aseraan, kelle oma korda seljatas Vardeen. Otsustavat lahingut ei suutnud keegi neist anda. Aastaks 4180 olid ressursid otsakorral, ühendused kukkusid kokku, puhkes kaos. Inimkond pudenes kildudena mööda Linnuteed laiali ja käis alla. Pole midagi uut Päikese all!

Marsi odüsseia

Stanley G. Weinbaum

Illustratsiooni autor: Luule Lille

Jarvis sirutas end „Arese“ kitsukeses üldkajutis võimalikult mugavalt välja. „Hingamiskõlbulik õhk!“ rõõmustas ta. „Pärast seda hõredat kraami seal väljas tundub see paks nagu supp!“ Ta nookas peaga lagedale ja kõledale Marsi maastikule, mis kumblas illuminaatori taga lähima kuu valguses.

Ülejäänud kolm - insener Putz, bioloog Leroy ja astronoomist ning ekspeditsiooni juht Harrison - vaatasid teda kaastundlikult. Dick Jarvis oli „Arese“ meeskonna keemik. Nende kuulsa ekspeditsiooni liikmed olid esimesed inimesed, kes tõstsid oma jala Maa müstilise naaberplaneedi Marsi pinnale. See kõik toimus muidugi vanadel headel aegadel, vähem kui kakskümmend aastat pärast seda, kui hull Ameeriklane Doheny täiustas oma elu hinnaga tuumareaktsiooni, ja ainult kümme aastat pärast seda, kui samavõrd hull Cardoza kasutas täiustatud tuumareaktsiooni Kuule lendamiseks. Need neli „Arese“ pardal olid tõelised pioneerid. Kui välja jätta pool tosinat Kuu-ekspeditsiooni ja de Lancey kurva saatusega lend, mis oli suundunud ahvatlevale Veenusele, olid nad esimesed mehed, kes pidid tundma Maast erinevat raskusjõudu, ning kindlasti esimesed Maa-Kuu süsteemist edukalt lahkujad. Ja nad olid selle edu ka ära teeninud, kui vaid mõelda kõigile raskustele ja ebamugavustele, mida nad olid selle nimel taluma pidanud - Maal aklimatiseerumiskambrites veedetud kuud, õppides hingama sama hõredat õhku kui Marsil, kosmose läbimine 21. sajandi tujukate reaktiivmootoritega pisikeses raketis ning - kõige raskem - silmitsi seismine tundmatu maailmaga.

Jarvis ringutas ja katsus oma hella ning kestendavat külmanäpistatud ninaotsa. Ta ohkas veelkord rahulolevalt. „Hästi,“ pahvatas äkki Harrison. „Kas me saame nüüd lõpuks teada, mis juhtus? Sa lähed teele täiesti töökorras abiraketiga, me ei saa sult kümne päeva jooksul ühtki signaali ja lõpuks korjab Putz sind üles mingist kuutõbisest sipelgapesast... koos su vörd-jaanalinnust sõbraga! Räägi meile ära, mees!“

„Loksuta?“ * uuris segaduses Leroy. „Loksuta mida?“ „Tha mhõttes *spiel*,“ seletas Putz rahulikult. „Šee tähendab rhääkimist.“

Jarvis reaktisoonis Harrisoni lõbusale pilgule polnud naeratuse varjugi. „Täpselt nii, Karl,“ ütles ta Putziga täielikult nõustudes. „*Ich spiel es!*“ Pärast mõnulevat rõhatust hakkas ta jutustama.

„Vastavalt oma korraldustele hoidsin ma silma peal Karli teeasumisel põhja suunas, ronisin siis oma lendavas leiliruumi ja suundusin lõunasse. Nagu sa mäletad, kapten, polnud meil korraldust maabuda, vaid lihtsalt huvipunktide otsingul ringi lennata. Seadsin kaks kaamerat pildistama ja lendasin edasi, püüdes planeedi pinnast tervelt kahe tuhande jala kõrgusel - seda mitmel eri põhjusel. Esiteks andis see kaameratele suurema vaatevälja, teiseks jõuavad reaktiivmootorite õhujoad selles poolvaakumis, mida siin „õhuks“ kutsutakse, nii kaugele, et tekitavad madallennu korral tolmutpilvi.“

„Me oleme seda kõike Putzilt kuulnud,“ urises Harrison. „Ikkagi soovin, et sa oleksid filmid päästnud. Need oleksid selle ekspeditsiooni kulud kinni maksnud - mäletad ju, kuidas avalikkus esimestele Kuu-piltidele tormi jooksis.“

„Filmid on alles,“ vastas Jarvis. „Olgu,“ jätkas ta, „nagu ma ütlesin, lendasin ma suhteliselt kiiresti. Nii nagu me arvasime, pole tiibadel siinses õhus erilist kandejõudu väiksemal kiirusel kui sada miili tunnis ja ka siis pidin ma kasutama alumiste reaktiivmootorite abi.“

Tänu kiirusele, kõrgusele ja reaktiivmootorite tekitatud hämmale polnud nähtavus just kõige parem. Siiski nägin ma piisavalt mõistmaks, et see, millest ma üle lendasin, ei erinenud millegi poolest sellest hallist tasandikust, mida olime uurinud kogu maandumisjärgse nädala jooksul - needsamad vormitud kasvud ja seesama väikeste roomavate taimloomade lõputu vaip, keda Leroy biopodideks kutsus. Nii lendasin ma edasi, teatades oma asukohast iga tunni aja tagant, nagu instruksioonid ette nägid, teadmata, kas te kuulsite mind.“

„Kuulsin küll!“ nähvas Harrison.

„Sada viiskümmend miili lõuna pool,“ jätkas Jarvis häirimatult, „muutus planeedipind mingisuguseks madalaks platooks - ei midagi peale kõrbe ja oranžikarva liiva. Mõistsin, et olime õigesti oletanud ja see hall tasandik, kuhu me maandusime, oli tõesti Mare Cimmerium, millest tulenevalt oli mu oranž kõrb järelikult Xanthuse-nimeline piirkond. Kui mul oli õigus, pidin ma paarisaja miili pärast jõudma järgmise halli kõrbe, Mare Chromiumi kohale, millele pidi järgnema järgmine oranž kõrb, Thyle I või II. Ja nii see läkski.“

„Putz määras meie asukoha kindlaks juba poolteist nädalat tagasi!“ torises kapten. „Asja juurde!“

„Jõuame selleni!“ märkis Jarvis. „Kakskümmend miili pärast Thyle kohale jõudmist ületasin ma - uskuge või mitte - kanali!“

„Putz pildistas sadu kanaleid! Räägi midagi uut!“

„Ja kas ta linna ka nägi?“

„Kahtekümnet - kui sa neid mudahunnikuid linnadeks nimetad.“

„Hästi,“ ütles Jarvis, „järgmiseks räägin ma mõnedest asjadest, mida Putz ei näinud.“ Ta hõõrus oma torkivat nina ja jätkas. „Ma teadsin, et sellel aastaajal on siin kuusteist tundi päevavalgust, nii et kaheksa tunni ja 800 miili järel otsustasin ma tagasi pöörata. Olin endiselt Thyle kohal, kuigi ma polnud kindel, kas see oli I või II-“

mitte rohkem, kui kahekümne viie miili kaugusel selle piirist. Ja siis ütles Putzi lemmikmootor üles!“

„Hütles hüles? Khuidas?“ Putz oli murelik.

„Aatomivoog muutus nõrgaks. Ma hakkasin kohe kõrgust kaotama ja potsatasin äkki keset Thylet maha. Lõin oma nina vastu aknaklaasi lapikuks.“ Ta hõõrus kurvalt vigastatud ihuliiget.

„Vhõibholla proovisid sa der põlemiskambrit vhäävhelhhappegaga pesta?“ uuris Putz. „Mhõnikord thekitab thina ghammakhiirguse...“

„Naah!“ ütles Jarvis vastikusega. „Seda ma kindlasti teha ei püüaks - mitte rohkem, kui kümme korda. Lisaks oli kokkupõrge lõmestanud maandumisseadmed ja alumised reaktiivturbiinid küljest kiskunud. Oletame, et ma oleksin asja tööle saanud - mis siis? Kümme miili otse raketipõhjast väljuva tuumareaktsiooniga ja põrand minu all on sulanud!“ Ta hõõrus jälle oma nina. „Minu õnn, et nael kaalub siin ainult seitse untsi, muidu oleksin ennast lapikuks kukkunud.“

„Ma oleksin võinud pharandhada!“ prahvatas insener.

„Ma vean kihla, et šee polnud thösine!“

„Ilmselt mitte,“ nõustus Jarvis sarkastiliselt. „Rakett oli ju kõigest lennuvõimetu. Ei midagi tõsist, kuid mul oli valida, kas oodata, kuni mind üles korjatakse või püüda jala tagasi kõndida - 800 miili ja ehk 20 päeva aega meie lahkumiseni! 40 miili päevas! Olgu,“ lõpetas ta, „ma valisin jalutamise. Mu üleskorjamise muutis see sama tõenäoliseks ja andis mulle ka mingit tegevust.“

„Me oleksime su üles leidnud,“ ütles Harrison.

„Vähimagi kahtluseta. Igatahes tegin ma istmerihmadest rakmed ja vinnasin nende abil veepaagi seljale, võtsin padrunivöö, revolvri ja veidi proviant ning asusin teele.“

„Veepaagi!“ karjatas väike bioloog Leroy. „Žee kaalub veerand tonni!“

„Paak polnud täis. Maa raskusväljas oleks see kaalunud 250 naela, mis siin on 85 naela. Lisaks on mu enda 210-naelane kaal Marsil ainult 70 naela, nii et mina ja paak kokku kaalusime 155 naela ehk 55 naela vähem kui mu tavaline kaal Maal. Ma mõtlesin selle üle igapäevast 40-miilist vahemaad lonkides. Oh, ja muidugi võtsin ma kaasa ka termonahast magamiskoti nende talviste Marsi ööde jaoks.

Nõnda ma alustasin, hüpates päris kiiresti edasi. 8 tundi päevavalgust tähendas 20-t miili või rohkematki. Muidugi läks see väsitavaks - rühkida üle pehme kõrbeliiva, kus polnud midagi näha - isegi mitte Leroy roomavaid biopode. Kuid umbes tunni aja pärast jõudsin kanalini - see oli umbes 400 jala laiune kuiv kraav, sirge nagu raudtee raudteekompanii kaardil.

Kanalis oli mingil ajal siiski ka vett olnud. Kraav oli kaetud millegagi, mis meenutas kena rohelist muru. Ent kui ma lähenesin, liikus muru mu teelt eemale.“

„Eh?“ ütles Leroy.

„Jah, see muru oli sinu biopodide sugulane. Sain ühe eksemplari kätte, väike rohuliblelaadne leht, minu sõrme pikkune, kahe õhukese tüvija jalaga.“

„Kus žee on?“ küsis Leroy innukalt.

„Žee on läinud! Ma pidin edasi minema, nii et kündsin rahumeeli läbi kõndiva muru, mis avanes mu ees ja sulgus seljataga. Ja siis olin ma jälle Thyle oranžis kõrbes. Rühkisin järjekindlalt edasi, kirudes liiva, mis muutis liikumise nii väsitavaks, ja muuhulgas, Karl, kirusin ma ka su tujukalt mootorit. See oli just enne päikeseloojangut, kui ma jõudsin Thyle servale ja vaatasin üle halli Mare Chroniumi. Ja ma teadsin, et pidin kõndima 75 miili üle selle, seejärel paarsada miili üle Xanthuse kõrbe ja siis umbes samapalju üle Mare Cimmeriumi. Olin ma rahul? Hakkasin kiruma teid, semud, et te mind üles ei korjanud!“

„Me proovisime, sa tola!“ ütles Harrison.

„Sellest polnud kasu. Olgu, ma otsustasin, et võin samahästi allesjäänud päevavalgust ära kasutada ja Thyle piirikaljult maha ronida. Leidsin ronimiseks sobiva koha ja all ma olingi. Mare Chronium oli täpselt samasugune koht, nagu see siin - hullud lehtedeta taimed ja hunnik roomajaid. Heitsin sellele pilgu ja võtsin välja oma magamiskoti. Teate, kuni selle ajani polnud ma näinud selles poolsurnud maailmas midagi murettekitavat - mõtlen, et ei midagi ohtlikku.“

„Ja siis nägid?“ uuris Harrison.

„Kas ma siis nägin? Te kuulete sellest, kui ma nii kaugele jõuan. Olin just magama jäämas, kui kuulsin üht kõige hullemat sorti mürglit.“

„Mis hasi on mhürgel?“ uuris Putz.

„Ta ütleb „*Je ne sais quoi*“, seletas Leroy. „Žee tähendab „Ma ei tea, mis“.“

„Täpselt nii!“ nõustus Jarvis. „Ma ei teadnud, mis see on, nii et hiilisin uurima. Seal oli selline kära, nagu üritaks vareseparv karja kanaarilinde ära süüa - viled, kaagutused, kraaksatused, lõõritused ja muud sarnast. Kõndisin ümber kannupuhma ja seal oli Tweel!“

„Tweel?“ küsis Harrison ja „Tweel?“ küsisid Leroy ja Putz.

„See vördjaanalind,“ seletas jutustaja. „Vähemalt on Tweel kõige lähedasem nimekuju, mida ma suudan sülge pritsimata hääldada. Temalt kõlas see nagu „Trrrweerrll!“

„Mida ta tegi?“ küsis kapten.

„Ta oli ära söödamas. Ja muidugi kriiskas, nagu igaüks samas olukorras teeks.“

„Ära söödamas! Mille poolt?“

„Selle selgitasin ma hiljem välja. Kõik, mida ma sel hetkel nägin, oli punt musti kõisjaid jäsemeid klammerdumas millegi ümber, mis meenutas - nagu Putz teile kirjeldas - jaanalindu. Muidugi ei kavatsenud ma sekunda; kui mõlemad olendid olid ohtlikud, oli mulle üks mure vähem.

Ent linnulaadne olend võitles vapralt, lüües kriisete vahel oma 18-tollise nokaga tigedaid hoope. Ja lisaks heitsin ma põgusa pilgu või paar sellele, mis oli nende mustade jäsemetega.“ Jarvis judises. „Ent otsustavaks osutus see, kui ma nägin linnulaadse olendi kaela ümber musta kotti või kohvrit. See oli mõistuslik! Mõis-

tuslik või taltsas, otsustasin. Igatahes määras see mu otuse. Tõmbasin välja oma automaatpüstoli ja tulistasin selle pihta, mis linnu vastasest näha oli.

Järgnesid kombitsate keeristorm ja musta rõveda lõga purse, misjärel olend tõmbas enda ja oma jäsemed vastiku imeva heli saatel auku maapinnas. Teine olend laskis kuuldavale rea laksatusi, taarus oma golfikeppidena peentel jalgadel ja pöördus järsku mulle otse vaatama. Hoidsin relva laskevalmis ja me vahtisime teineteist.

Marslane polnud tegelikult lind. Ta polnud isegi linnulaadne, kui esmamulje välja jätta. Tal oli küll nokk ja mõned sulgjad jätked, aga nokk polnud tegelikult nokk. See oli kuidagi elastne; nägin nokaotsa küljelt küljele vonklemas, tegu oli rohkem millegi noka ja londi vahepealsega. Olendil olid neljavarbalised jalad, neljasõrmelised asjad - nimetagem neid käteks - väike ümar keha, pisike pea pika kaela otsas - ja see nokk. Ta oli minust tolli võrra pikem ja... Olgu, Putz nägi teda.“ Insener noogutas: „Ja! Ma nhägin.“

Jarvis jätkas: „Nii et me vaatasime teineteist. Lõpuks sirutas olend rea loksumiste ja säutsatuste järel oma tühjad käed. Ma pidasin seda sõpruse žestiks.“

„Võib-olla,“ pakkus Harrison, „nägi ta su nina ja pidas sind oma vennaks.“

„Oeh! Sa oled kah nii vaimukas, isegi kui sa suudki lahti ei tee. Igatahes tõstsin oma relva üles ja ütlesin: „Oh, pole mõtet seda mainidagi!“ või midagi sarnast. Olend tuli minu juurde ja olimegi semud.“

Selleks ajaks oli päike juba päris madalale vajunud ja ma teadsin, et ma peaks tegema lõkke või pugema oma termonaha sisse. Otsustasin lõkke kasuks. Valisin koha Thyle kalju jalamil, kus kalju võis mu seljale veidi soojust tagasi kiirata. Hakkasin kuivanud Marsi taimestiku kamakaid maast lahti rebima, mu kaaslane sai mu tegevuse mõttest aru ja tõi omalt pooltki sületäie. Küünitasin tiku järele, ent marslane sobras oma paunas ja tõi nähtavale midagi, mis meenutas hõõguvat sütt. Üks puudutas sellega ja löke leegitses - ja te ju teate, kui ränka vaeva nõuab lõkkesüütamine selles atmosfääris! Ja see tema kott!“ jätkas jutustaja. „See oli vabrikutoode, mu sõbrad. Kotiotsa vajutamisel see avanes, koti keskpaiga vajutamisel aga sulgus nii täiuslikult, et kotisisust polnud midagi näha. Parem kui tõmblukud.“

Olgu, me vaatasime mingi aeg lõket, ja siis ma otsustasin püüda marslasega suhelda. Osutasin iseendale ja ütlesin: „Dick,“; ta sai kohe mõttest aru, sirutas mulle oma kondise sõra ja kordas: „Tick.“ Siis osutasin talle ja ta tõi kuuldavale vile, mida ma nimetasin Tweeliks - ma ei oska ta hääldust järele teha. Asjad edenesid ladusalt. Nimede rõhutamiseks kordasin ma „Dick“, ja siis, talle osutades, „Tweel.“

Sinna me pidama jäimegi! Ta laskis kuuldavale mõned eitava kõlaga klõbinad ja ütles midagi, mis kõlas nagu „P-p-p-root.“ Ja see oli vaid algus - ma olin alati „Tick“, kuid mis puutus temasse, siis oli ta osa ajast „Tweel“, osa

ajast „P-p-p-root“ ja osa ajast oli ta kuusteist muud hääbitsust.

Me lihtsalt ei suutnud ühendust luua. Proovisin öelda „kalju“, „täht“, „puu“, „tuli“ ja Jumal teab, mida veel, ent püüdsin ma, mis ma püüdsin, ei saanud ma ainsatki sõna vastuseks. Miski ei meenutanud enam neid kaht edukat minutit ja kui see on keel, olen ma alkeemik. Lõpuks andsin ma alla ja nimetasin ta Tweeliks ning sellest paistis piisavat.

Ent mõned mu sõnad jäid Tweeli pähe pidama. Ta mäletas paari neist, mis on minu meelest suur saavutus kellelki, kes on harjunud keelega, mille sõnu peab käigupealt leiutama. Ent tema keelt ma selgeks ei saanud - kas jäid mul mingid peensused mõistmata või me lihtsalt mõtlesime erinevalt ja pigem kahtlustan ma viimast.

Selle arvamiseks on mul teisigi põhjusi. Mõne aja pärast andsin ma keeleküsimuses alla ja proovisin matemaatikat. Kraapisin liivale „2+2=4“ ja demonstreerisin seda kiviklibu abil. Tweel sai mu mõttest aru, ja teatas, et „3+3=6“. Veel üks kord paistis, et jõuame kuhugi välja. Nii et teades, et Tweelil on vähemalt algharidus, tõmbasin ma Päikest märkiva ringi, osutasin kõigepealt sellele ja siis hääbuvale päikesevalgusele. Siis visandasin ma Merkuuri, Veenuse, emakese Maa, Marsi ja lõpuks, osutades Marsile, tegin kõikehõlmava žesti vihjamaks, et Marss on meie praegune keskkond. Pingutasin, andmaks edasi mõtet, et mu kodu on Maal.

Tweel sai mu diagrammist aru. Ta tonksas seda nokaga ja pärast pikka lõõritamist ning loksumist lisas Marsile Deimose ja Phobose ning visandas seejärel Maa Kuu!

Kas te mõistate, mida see tõestab? Seda, et Tweeli rass kasutab teleskoobe - et nad on tsiviliseeritud!“

„Ei tõesta!“ nähvas Harrison. „Kuu on siit nähtav viienda suurusjärgu tähena. Nad võivad näha selle pöörlemist palja silmaga.“

„Kuu küll!“ vastas Jarvis. „Sa ei saanud mu jutu mõttele pihta. Merkuur ei ole nähtav. Ja Tweel teadis Merkuurist, sest ta visandas Kuu kolmanda, mitte teise planeedi juurde. Kui ta poleks teadnud Merkuurist, oleks ta pannud Maa teiseks, ja Marsi neljanda asemel kolmandaks. Saad aru?“

„Hm!“ ütles Harrison.

„Igatahes,“ jätkas Jarvis, „jätkasin ma oma õppetunniga. Asjad läksid libedalt ja näis, et suudan oma plaanid teoks teha. Osutasin Maale oma diagrammil, seejärel iseendale ning seejärel seoste loomiseks algul endale ning seejärel Maale, mis sãras ererohelisena peaaegu seniidil.“

Tweel hakkas nii erutatult loksuma, et olin tema mõistmises kindel. Ta hüppas üles-alla, osutas äkitselt iseendale, siis taevale, siis jälle iseendale ja siis jälle taevale. Ta osutas oma keskkohale ja siis Arktuurusele, oma peale ja siis Spiikale, oma jalgadele ja siis poolele tosinale tähele, kuna ma teda lihtsalt jõllitasin. Siis hüppas ta äkki tohutu kõrgele. Oh mees, milline hüpe see oli! Ta sööstis otse üles tähevalgusse - 75 jala kõrgusele

kindlasti. Nägin taeva taustal ta siluetti, nägin teda õhus ringi pöördumas ja pea ees minu suunas tagasi kukkumas ning maandumas oma nokale, mis odana laksatades maapinda tabas. Ja seal ta siis lamaski liivas minu joonistatud päikeseringi keskel - täistabamus!“

„Lollakas“ märkis kapten. „Lihtsalt lollakas!“

„Seda arvasin minagi. Vaatasin teda lihtsalt ammulisui, kuna ta tõmbas oma pea liivast välja ja tõusus püsti. Arvasin, et ta pole lihtsalt mu jutust aru saanud ja tegin kogu selle kuradi jama uuesti läbi ja see lõppes samamoodi, Tweeliga ninapidi minu joonistatud pildi keskel!“

„Võib-olla on see usuline riitus,“ pakkus Harrison.

„Võib-olla,“ ütles Jarvis kahtlevalt. „Olgu, seal me siis olime. Võisime teatud punktini mõtteid vahetada ja siis - blah! Miski meis oli erinev, seostumatu - ma ei kahtle, et Tweel pidas mind sama segaseks, nagu mina teda. Meie mõistused lihtsalt nägid maailma erinevatest vaatenurkadest ja võimalik, et tema vaatenurk oli sama õige kui meie oma. Aga me ei jõudnud ühele lainele ja kõik. Siiski kõigi raskuste kiuste Tweel *meeldis* mulle ja veidral kombel tean ma kindlalt, et ka mina meeldisin talle.“

„Lollakas!“ kordas kapten. „Lihtsalt tobuke!“

„Ah nii? Oota veidi ja kuula. Mõned korrad mõtlesin, et võib-olla me...“ Ta katkestas lause ja jätkas siis oma jutustusega. „Igatahes andsin ma lõpuks alla ja ronisin oma termonaha sisse magama. Lõke polnud mulle palju sooja andnud, ent see pagana magamiskott andis küll. Viie minuti pärast läks kotis lämbeks. Tegin koti veidi lahti ja bingo! -80-kraadine õhk Fahrenheiti skaalas tabas mu nina ja siis ma saingi selle vahva väikese külmakahjustuse, lisaks raketi allakukkumisel saadud vigastusele.“

Ma ei tea, mida Tweel mu magamisest arvas. Ta istus mu lähedal, ent kui ma üles ärkasin, oli ta läinud. Roomasin just oma magamiskotist välja, kui kuulsin siristamist ja sealt ta tuligi, purjetades alla sellelt kolmekordselt Thyle kaljult, maandudes oma nokal minu kõrval. Osutasin iseendale ja siis põhja suunas. Tema osutas endale ja lõuna suuna suunas, ning kui ma oma kompsud kokku korjasin ja minema hakkasin, järgnes ta mulle.

Ja kuidas ta veel liikus! 150 jalga ühe hüppega, vuhisedes piigina läbi õhu ja maandudes oma nokal. Minu vaevaline liikumine näis teda üllatavat, ent mingi aja pärast jäi ta minu kõrvale pidama, teostades oma hüppeid vaid iga paari minuti tagant, jäädes kvartalijagu maa eespool ninapidi liiva. Siis vihises ta kiiresti minu poole tagasi. Algul ajas see, kui nägin ta nokka piigina minu suunas liikumas, mind veidi närvi, kuid alati lõpetas ta liivas minu kõrval.

Nii rändasime me kahekesi üle Mare Chroniumi. See oli samasugune koht, nagu see siin - samad hullud taimed ja samad väikesed rohelised biopodid liivas kasvamas või su teelt eest roomamas. Me rääkisime - mitte, et me oleksime teineteist mõistnud, aga lihtsalt seltsi mõttes. Ma laulsin laule ja kahtlustan, et Tweel laulis

ka. Vähemalt olid mõnedel ta lõõritustel ja säutsatustel vaevuaimatavad rütmi tunnused.

Siis demonstreeris Tweel vahelduseks oma mõningast arusaamist ingliskeelsetest sõnadest. Ta osutas paljandile ja ütles: „Kalju,“ osutas klibule ja ütles sedasama, või puudutas mu käsivart, öeldes: „Tick,“ ja kordas seda siis. See, et sama sõna tähendas kaht järjestikkust asja, näis talle kohutavalt naljakas olevat, nagu ka see, kui sama sõna käis kahe erineva objekti kohta. See pani mind mõtlema, et ehk oli ta keel samasugune, nagu mõnede Maa inimeste primitiivne jutt - tead küll, kapten, näiteks nagu negriitodel, kellel pole ühtki üldistavat sõna. Ei ühtki sõna toidu, vee või mehe kohta-ainult sõnad hea toidu ja halva toidu kohta, vihmavee ja merevee kohta, või tugeva mehe ja nõrga mehe kohta - ent mitte ühtki nime üldiste kategooriate kohta. Nad on liiga primitiivsed mõistmaks, et vihmavesi ja merevesi on lihtsalt sama asja eri vormid. Ent Tweeliga polnud lood nii. Me olime lihtsalt kuidagi müstiliselt erinevad - meie mõistused olid teineteisele võõrad. Ja sellegipoolest me *meeldisime* teineteisele!“

„Napakas ja kõik!“ märkis Harrison. „Sellepärast te teineteisesse nii kiindunud olitegi.“

„Hah, sa meeldid mulle!“ öelutses Jarvis vastu. „Igatahes,“ jätkas ta, „ära arva, et Tweelis oli midagi napakat. Tegelikult pole ma sugugi kindel, et ta poleks suutnud meie ülikiietud inim mõistustele nii mõndagi huvitavat õpetada. Oh, muidugi polnud ta vaimuhiiglane, vähemalt nii ma arvan, ent ära jäta kahe silma vahele, et ta suutis minu mõtetegevusest midagi mõista, ent mina ei taibanud tema omast midagi.“

„Sest tal polnudki mingit mõtetegevust!“ pakkus kapten, kuid Putz ja Leroy pilgutasid tähelepanelikult silmi.

„Selle üle võid siis otsustada, kui olen oma looga lõpule jõudnud,“ ütles Jarvis. „Olgu, me rühkisime kogu selle ja järgmise päeva üle Mare Chroniumi. Mare Chronium - Aja Meri! Ütleme nii, et teekonna lõpuks nõustusin täiesti selle Schiaparelli pandud nimega. Vaid lõputu, veidra taimestikuga kaetud hall tasandik, kus polnud märkigi mingitest muudest eluvormidest. See oli nii monotoonne, et mul oli isegi hea meel teise päeva öhtupoolikul Xanthuse kõrbe näha.“

Olin suhteliselt kurnatud, ent Tweel paistis sama reibas nagu alati, ehkki ma polnud näinud teda kordagi joomas või söömas. Arvan, et ta oleks võinud oma kvartalipikuste hüpetega ületada Mare Chroniumi paari tunniga, ent ta jäi minu seltsis rändama. Pakkusin talle korra või paar vett - ta võttis mult kruusi, imes vedeliku oma noka sisse, pritsis selle ettevaatlikult kruusi tagasi ja tagastas mulle tõsisel ilmel kruusi.

Just siis, kui me silmasime Xanthust või selle piirikaljusid, tabas meid üks neist vastikutest liivatormidest - mitte nii hull, kui see, mis meid siin tabas, ent rändurite jaoks siiski ebameeldiv. Tõmbasin oma termonahast koti läbipaistva siilu ümber oma näo ja tundsin end päris hästi. Märkas, et Tweel kasutas oma noka

allosas vuntsidena kasvavaid sulgjaid jätkeid, katmaks oma ninasõõrmeid, ning mingeid sarnaseid udemeid silmade kaitseks.“

„Ta on kõrbeolend!“ purskas väike bioloog Leroy.

„Uh? Miks?“

„Ta ei joo vett, ta on kohandunud liivatormidega...“

„See ei tõesta midagi! Sellel Marsi-nimelisel kuivanud keral pole kuskil piisavalt vett, et seda raisata võiks. Maal kutsuksime me seda kõike kõrbeks.“ Ta vaikis hetke. „Igatahes, kui liivatorm oli meist möödunud, jäi nõrk tuuleke, mis polnud isegi piisavalt tugev liiva üleskeerutamiseks, meile näkku puhuma. Ent äkitselt triivisid Xanthuse kaljudelt alla asjad - väikesed läbi- paistvad sfäärid, nagu klaasist tennisepallid, pagana päral! Aga nad olid kerged, peaaegu piisavalt kerged hõljumaks isegi siinses hõredas õhus. Samuti olid nad seest tühjad - tegin mõned neist katki, ent pallide sees oli vaid halb lõhn. Küsisin Tweelilt nende kohta, ent sain ainsaks vastuseks: „Ei, ei, ei!“, millest järeldasin, et ta polnud nendest asjadest kuulnudki. Nii jätkasid nad pörkumist karuohakate tupsudena... või seebimul- lidena. Rühkisime Xanthuse poole edasi. Tweel osutas korra ühele kristallkuulikesele ja ütles: „Kalju,“ ent ma olin temaga vaidlemiseks liiga väsinud. Hiljem sain tea- da, mida ta mõtles.

Viimaks, kui päike oli loojumas, jõudsimme Xanthuse kaljude jalamile. Otsustasin võimaluse korral magada platool, sest šanss, et midagi ohtlikku hiilib läbi Mare Chroniumi taimestiku, näis olevat suurem, kui Xan- thuse liiva puhul. Mitte, et ma oleksin hädaohust ain- satki märki näinud, kui kõisjate kätega must olend, mis oli Tweeli lõksu võtnud, välja arvata ning ilmselt ei luuranud see olevus üldse, vaid peibutas ohvrid oma haardeulatusse. Mind ei saanud see magamise pealt üldse peibutada, eriti kuna Tweel ei paistnud üldse magavat, vaid istus ööd läbi kannatlikult minu kõrval. Mõistatasin, kuidas olendil oli küll õnnestunud Tweel lõksu püüda, ent polnud mingit võimalust talt seda küsida. Avastasin selle hiljem, tõeliselt saatanlik!

Igatahes lonkisime me Xanthuse kaljude jalamil, ot- sides head kohta ronimiseks. Või vähemalt mina tegin seda. Tweel oleks võinud sellest kerge vaevaga üle hüpa- ta, sest kaljud olid madalamad kui Thylel - võib-olla 60 jala kõrgused. Leidsin sobiva koha ja hakkasin ronima, kirudes oma seljale kinnitatud veepaaki - see valmistas mulle muret vaid ronides -, kui ma kuulsin äkki häält, mille ma enda meelest ära tundsin!

Sa ju tead, kui petlikud hääled siinses hõredas õhus on. Lask kõlab pudelikorgi avamisena. Ent see hää- oli raketi undamine ja kindel see, meie teine abirakett lendas minust kümnekond miili lääne pool, minu ja päikeseloojangu vahel!“

„Šee olin mhina!“ ütles Putz. „Ma hotsisin šind.“

„Jah, ma tean seda, aga mis kasu sellest oli? Rippusin kalju küljes, lõugasin ja vehkisin ühe käega. Tweelgi nägi seda ja hakkas lõõritama ning säutsuma, hüpatas kaljubarjääri tippu ja siis kõrgele õhku. Ja minu silme

all liikus see unnates lõunakaare varjudesse.

Komberdasin kalju tippu. Tweel žestikuleeris ja lõõri- tas endiselt erutatult, hüpatas taeva poole ning kuk- kudes pea ees alla, jäämaks tagurpidi selili liiva kinni. Osutasin lõuna suunas ja iseendale ning ta ütles: „Jah, jah, jah!“, ent mõistsin mingil moel, et ta pidas lendavat asja mu sugulaseks, ilmselt vanemaks. Võib-olla olin sel hetkel ta vaimsete võimete suhtes ebaõiglane, vähemalt praegu ma arvan nii.“

Olin oma luhtunud püüdest tähelepanu äratada kibedalt pettunud. Võtsin välja oma termonaha ning ronisin sisse, kuna õhtujahedus oli juba saabumas. Tweel peitis oma noka liiva sisse, tõmbas oma käes-jalad keha ligi ning nägi välja täpselt nagu iga teine neetud põõsas seal väljas. Ma pakun, et ta jäi sedasi kogu ööks.“

„Kaidžev mimikri!“ purskas Leroy. „Näete? Ta on kõr- beolend!“

„Hommiikul,“ jätkas Jarvis, „asusime jälle tee. Me pol- nud jõudnud Xanthuse piirist saja jardigi kaugusele, kui ma nägin midagi veidrat! See oli midagi, mida Putz ei pildistanud, ma võin kihla vedada!

Seal oli väikeste püramiidide rida - pisikesed, mitte kõrgemad kui kuus tolli, laiumas üle Xanthuse nii kaugale, kui ma näha võisin. Väikesed kääbuslikest tellistest tehtud hooned, seest õõnsad ja mahalõigatud tipuga, või igatahes tipust katkised, ja tühjad. Osutasin neile ja küsisin: „Mis?“, kuid sain Tweelilt vastuseks vaid eitavaid säutsatusi, nii et arvan, et ta ei teadnud. Nii et me asusime tee, järgides püramiidide jada, kuna see suundus põhja ja minagi olin põhja poole teel.

Pagan, kus me kõndisime selle rivi kõrval tundide kau- pa! Mõne aja pärast märkasin ma järgmist veidrat asja: püramiidid läksid suuremaks. Sama palju telliskive igas püramiidis, ent tellised olid suuremad.

Keskpäevaks olid püramiidid kasvanud õlakõrgusteks. Vaatasin paari püramiidi sisse - kõik nad olid samasu- gused, katkiste tippudega ja tühjad. Uurisin ka üht või kaht telliskivi, need olid tehtud ränist ja sama vanad kui maailma loomine!

Nad olid servadest kulunud. Räni ei kulu nii kergesti isegi Maal, rääkimata sellest kliimast siin!“

„Mida sa arvad, kui vanad nad olid?“

„Viiskümmend tuhat korda sada tuhat aastat. Kust mina tean? Väikesed püramiidid, mida olime hommikul näi- nud, olid veel vanemad - võib-olla kümme korda nii va- nad. Kokku varisemas. Kui vanaks see *nood* muudaks? Pool miljonit aastat? Kes teab?“ Jarvis vakatas hetkeks. „Olgu,“ jätkas ta, „me kõndisime püramiidide jada kõrval. Tweel osutas neile ja ütles ühel või kahel kor- ral: „Kalju,“ ent ta oli teinud seda palju kordi varemgi. Lisaks, mis püramiididesse puutus, oli tal ju suuremal või vähemal määral õigus.

Püüdsin talle küsimusi esitada. Osutasin püramiidile, küsisin: „Inimesed?“ ja osutasin seejärel meile kahele. Ta hakkas eitavalt loksuma ja ütles: „Ei, ei, ei. Mitte üks- üks-kaks. Mitte kaks-kaks-neli,“ hõõrudes samal ajal oma kõhtu. Vahtisin teda ja ta kordas kogu värgi läbi.

„Mitte üks-üks-kaks. Mitte kaks-kaks-neli.“ Ma lihtsalt jöllitasin teda.“

„See on tõestus!“ hüüdis Harrison. „Tegemist oli nõdra-meelsega!“

„Arvad nii?“ küsis Jarvis sardoniliselt. „Hästi, mina jõudsin teistele järeldustele. „Mitte üks-üks-kaks.“ Sina ei saa sellest mõistagi aru?“

„Ei, ja ega sina kah ei saa!“

„Ma arvan, et saan. Tweel kasutas neid paari ingliskeelset sõna, mida ta teadis, andmaks edasi väga keerulist mõtet. Millest, kui ma küsida võib, paneb matemaatika sind mõtlema?“

„Miks...? Astronoomiast. Või... või loogikast.“

„See see on! „Mitte üks-üks-kaks.“ Tweel ütles mulle, et püramiidide ehitajad ei olnud inimesed - või et nad polnud intelligentsed, et nad polnud mõistuslikud olendid. Saad aru?“

„Huh! Olgu ma neetud!“

„Ilmselt sa oledki.“

„Migž?“ küsis Leroy, „hõõruž ta oma kõhtu?“

„Miks? Sellepärast, mu kallis bioloog, et seal on ta ajud. Mitte ta väikeses peas vaid ta keskkohas.“

„C'est võimatu!“

„Mitte Marsil, siin mitte! See floora ja fauna ei ole maised, sinu biopodid tõestavad seda!“ Jarvis irtas ja jätkas oma looga. „Igatahes rühkisime me üle Xanthuse ja umbes keset pärastlõunat juhtus veel midagi veidrat. Püramiidid lõppesid.“

„Lõppesid!“

„Jah. Ja imelik on seejuures see, et viimane püramiid - ja nüüd nad olid kümne jala kõrgused-oli tipuga! Mõistad? Mis iganes selle ehitas, oli ikka veel seal sees - me olime järgnenud neile nende poole miljoni aasta vanusest algupärast kuni kaasajani.

Tweel ja mina märkasime seda peaaegu samal ajal. Tõmbasin välja oma automaatpüstoli (mul oli selles salvetäis Bolandi lõhkekuule) ja Tweeli kätte ilmus mustkunstniku trikile omase välkkiirusega ta kotist väike imelik klaasrevolver. See oli päris meie relvade moodi, ainult käepide oli suurem, sobimaks ta neljaküüniselisele käele. Hoidsime oma relvad laskevalmis, hiilides mööda tühjade püramiidide jada üles.

Tweel märkas liikumist esimesena. Telliste ülemised read voogasid, rappusid ja libisesid äkki külgi mööda nõrga mürtsatuse saatel maha. Ja siis miski – miski tuli sealt välja!

Ilmus pikk hõbehall käsivars, vedades enda järel soomustatud keha. Soomustatuse all mõtlen hõbehalle ja tuhmilt säravaid soomuseid. Käsivars vedas keha august välja ja elukas mürtsatas liivale.

See oli ebamäärane olend - keha nagu suur hall vaat, käsivars ja mingisugune suuava ühes otsas, jäik teravatipuline saba teises otsas - ja oligi kõik. Ei mingeid muid jäsemeid, silmi, kõrvu, nina - mitte midagi! Olend vedas ennast paar jardi edasi, torkas oma teravatipulise saba liiva, lükkas ennast püsti ja lihtsalt istus.

Tweel ja mina vaatasime seda kümme minutit, enne kui

see liikus. Siis, kriiksumise ja krabina saatel, mis meenus... oh, see meenutas jäiga paberi kortsutamist, liikus selle käsivars suuavale ja võttis sealt välja tellise! Käsivars asetas tellise ettevaatlikult maapinnale ja olend püsis jälle vaikselt.

Järgmised kümme minutit - ja veel üks tellis. Lihtsalt üks looduse müürsepp. Olin just eemaldumas, et edasi liikuda, kui Tweel osutas asjale ja ütles: „Kalju!“ Küsisin: „Mis asja?“ ja ta ütles seda jälle. Siis sõnas ta lõõritamise saatel. „Ei-ei,“ ja hingas kaks või kolm korda vilinal.

Olgu, imekombel sain ta mõttest aru! Ütlesin: „Mitte hingamine!“ ja demonstreerisin sõna. Tweel oli vaimustatud ja ütles: „Jah, jah, jah! Mitte-mitte-mitte ingamine!“ Siis ta hüppas ja maandus ninapidi umbes samm kaugusel koletisest!

Nagu te võite ette kujutada, olin ma ehmunud! Käsivars sirutus tellise järele ja ma arvasin, et näen kuidas Tweel kinni püütakse ja tükkideks rebitakse, ent midagi ei juhtunud! Tweel peksis olendit, käsivars võttis tellise ja asetas selle kenasti esimese tellise kõrvale. Tweel raputas jälle olendi keha ja ütles: „Kalju,“ misjärel ma kogusin piisavalt julgust ja heitsin olendile ise pilgu.

Tweelil oli jälle õigus. Olend *oli* kivist ega hinganud!“

„Guidas ža tead?“ uuris Leroy, mustad silmad uudishimust põlemas.

„Sest ma olen keemik. Elukas koosnes ränikivist. Liivas pidi olema puhas ränikivi ja sellest ta toituski. Saad aru? Meie, Tweel ja need taimed seal väljas ja isegi biopodid on *süsinikupõhised* eluvormid, selle olendi elutegevus aga põhines teist tüüpi keemilistel reaktsioonidel. See oli ränipõhine eluvorm!“

„*La vie silicieuse!*“ karjus Leroy. „Olen žeda kahdлуždanud, ja žiin on tõend! Pean minema ja nägema!“

„*L faut que je...*“

„Olgu! Olgu!“ ütles Jarvis. „Sa võid minna ja vaadata. Igatahes, seal see asi oli, üheaegselt elus ja elutu, liigutamas end iga kümne minuti tagant ja sedagi ainult tellise eemaldamiseks. Mõistad, konnakene? Me oleme tehtud süsinikust ja meie jäätteks on süsihappegaas, see olend aga koosneb ränist ja *tema* jäätteks on ränidioksiidist ränikivi. Kuid ränikivi on tahke, sellest ka tellised. Ja ta müürib ennast sisse ning kui on tellistega kaetud, liigub järgmisel kohta, et otsast peale hakata. Pole ime, et ta kriiksum! Poole miljoni aasta vanune elusolend!“

„Kužd ža tead, kui vana?“ Leroy oli pööraseks muutunud. „Me kõndisime mööda püramiidide jada alates selle algusest, kõndisime ju? Kui see poleks olnud algupärane püramiidide ehitaja, oleks jada kusagil katkenud, enne kui me ta leidsime-eks ju? Katkenud ja väikeste püramiididega otsast peale hakanud. See peaks ju piisavalt selge olema?“

Ent ta paljuneb samuti või vähemalt püüab paljuned. Enne kolmanda tellise väljumist kuulsime veidi krabinat ja nende väikeste kristallkuulikeste oja prahvatas välja. Need on ta eosed või seemned - nimeta neid, kuidas tahad. Need liikusid pörkudes üle Xanthuse, justnagu nad olid ka Mare Chromiumil meist mööda pörkunud.

Aiman, kuidas nad toimivad - see on teadmiseks sulle, Leroy. Arvan, et ränist kristallkest pole midagi enam kui kaitsekest, umbes nagu munakoor, ja et aktiivseks toimeaineks on hoopis lõhn nende sees. See on mingi gaas, mis reageerib räniga ja kui kest puruneb ränilademete läheduses, algab mingi reaktsioon, mis lõpptulmusena areneb sarnaseks elukaks!“

„Ža peagžid proovima!“ hüüdis väike prantslane. „Peame ühe kera lõhkuma, et näha!“

„Jah? Olgu, ma tegin seda. Purustasin mõned kerad liiva vastu. Tahaksid sa umbes 10000 aasta pärast tagasi tulla ja järele uurida, kas ma istutasin mõned püramiidikoletised? Selle aja peale võid sa ilmselt kindlalt öelda!“ Jarvis vakatas ja hingas siis sügavalt sisse. „Issand! See imelik olend! Kas sa kujutad seda endale ette? Pime, kurt, närvideta, ajutu - lihtsalt mehhanism ja sellest hoolimata surematu! Määratud jätkama telliste tegemisega ja püramiidide ehitamisega, kuni räni ning hapnik eksisteerivad ja isegi pärast seda lõpetab see lihtsalt oma tegevuse. See pole surnud. Kui mingi juhus toob selleni miljonite aastate pärast jälle toitu, on ta jälle tegutsemisvalmis, kuna nii ajud kui tsivilisatsioonid on kadunud aegade hämarusse. Veider elukas - ent siiski kohtasin ma veel veidramat!“

„Kui ka kohtasid, pidi see olema ettekujutus!“ urises Harrison.

„Täpselt nii!“ ütles Jarvis kainelt. „Teatud mõttes on sul õigus. Nägemuseelukas! See on talle kõige õigem nimi - ja tegemist on kõige kuratlikuma, hirmutavama olendiga, keda on võimalik ette kujutada! Ohtlikum kui lõvi, reetlikum kui madu!“

„Ütle mulle!“ palus Leroy. „Ma pean minema ja vaatama!“

„Mitte seda saatamat!“ Ta vakatas jälle. „Olgu,“ jätkas ta, „Tweel ja mina lahkusime püramiidiolendist ning rühkisime mööda Xanthust edasi. Olin väsinud ja veidi rööpast väljas, sest Putz polnud mind üles korjanud ning Tweeli lõõritamine ja hüppamine käisid mulle närvidele. Nii et ma lihtsalt kõndisin sõnagi lausumata edasi, tund tunni järel mööda seda monotoonset kõrbe. Pärastlõuna ajal märkasime silmapiiril madalat tume-dat joont. Ma teadsin, mis see oli. See oli kanal - olin ületanud selle raketiga ja see tähendas, et olime ületanud Xanthusest vaid kolmandiku. Meeldiv mõte, kas pole? Ja siiski olin ma graafikus.“

Lähenesime kanalile aeglaselt. Mäletasin, et selle kanali ääres oli lai taimestikuriba ja Mudahunniku Linn.

Nagu ütlesin, olin ma väsinud. Mõtlesin heast soojast toidust ja siis jõudsin mõteteni, kui kena ja kodune paistaks isegi Borneo pärast seda hullu planeeti. Sealt jõudsin mõteteni väikesest vanast New Yorgist ja sealt tüdrukuni, keda seal tundsin, Fancy Longini. Kas te tunnete teda?“

„Visiooniesineja,“ ütles Harrison. „Olen mõnikord ta sisse lülitanud. Kena blondiin-tantsib ja laulab *Yerba Mate* tunnis.“

„Seep’ ta ongi,“ vastas Jarvis õigekeelereeglite vastu

eksides. „Ma tunnen teda päris hästi - oleme lihtsalt sõbrad, mõistad küll? - kuigi ta tuli meid *Aresele* ära saatma. Olgu, ma mõtlesin temast ja tundsin end päris üksildasena, kogu selle aja, mis me kummjate taimede vöödile lähenesime.“

Ja siis ütlesin ma: „Mida kuradit?“ ja jäin jõllitama. Sest seal ta oli - Fancy Long, päevselgelt ühe nende lollakate puude all seismas, naeratamas ja lehvitamas just niimoodi, nagu ma mäletan meie lahkumise päevast!“

„Nüüd oled sa kah lollakas!“ märkis kapten.

„Pagan, olen sinuga peaaegu nõus! Ma lihtsalt vahtisin, näpistasin ennast, panin silmad kinni ja vahtisin jälle - ja iga kord, seal oli Fancy Long, naeratamas ning lehvitamas! Ka Tweel nägi midagi - ta lõõritas ja loksus eemal, ent ma panin teda vaevu tähele. Hüppasin üle liiva tüdruku poole, liiga hämmastunud isegi endale küsimuste esitamiseks.“

Ma polnud temast kahekümne jala kauguselgi, kui Tweel ühe oma lendleva hüppega mind kinni püüdis. Ta krahmas mu käsivarrest ja lõugas oma kriiksuval häälel: „Ei!-Ei!-Ei!“ Püüdsin teda enda küljest ära raputada - ta oli nii kerge, nagu oleks ta olnud bambusest tehtud - ent ta surus oma küüned minu sisse ja jätkas lõugamist. Lõpuks sain mingi osa oma tervest mõistusest tagasi ja peatusin vähem kui kümne jala kaugusel tüdrukust. Seal ta seisis, paistes tahke nagu Putzi pea!“

„Mhida?“ küsis insener.

„Ta naeratas ja lehvitas, ja lehvitas ja naeratas, ja mina, loll nagu Leroy, seisin seal samal ajal, kui Tweel kriiksus ja lõgises. Ma teadsin, et see ei saanud olla reaalne, ent seal ta oli! Lõpuks ma ütlesin: „Fancy! Fancy Long!“ Ta lihtsalt jätkas naeratamist ja lehvitamist, ent näis endiselt nii reaalsena, nagu ma poleks jätnud teda 37 miljoni miili kaugusele.“

Tweel oli haaranud oma klaaspüstoli ja sihtis teda. Haarasin ta käsivarrest, ent ta püüdis mind eemale lükata. Ta osutas tüdrukule ja ütles: „Mitte ingamine! Mitte ingamine!“ ja ma mõistsin, et ta mõtles, et Fancy Longi meenutav asi polnud elus.

Raisk, mu pea käis ringi!

Siiski, vaatepilt Tweelist neiu suunatud relvaga tekitas mul külmavärinaid. Ma ei tea, miks ma seisin seal ja vaatasin teda ettevaatlikult sihtimas, ent seda ma tegin. Siis ta pigistas relva käepidet - väike aurupahvak ja Fancy Long oli kadunud! Ja tema kohal oli üks neid väänlevaid, musti köisjate jäsemetega õudusi, nagu see, kelle käest olin Tweeli päästnud!

Nägemuseelukas! Seisin seal pööritava peaga, vaadates seda suremas, kuna Tweel lõõritas ja vilistas. Lõpuks puudutas ta mu käsivart, osutas tõmblevale asjale ja ütles: „Sina üks-üks-kaks, tema üks-üks-kaks.“ Kui ta oli korranud seda kaheksa või kümme korda, sain ma aru. Kas keegi teist sai?“

„Oui,“ kriiskas Leroy. „*Moi-je le comprends!* Ta mõtlež, et ža mõtled milleždki, elukaž teab ja ža näed žeda! *Un chien* - näljane koer, tema näegž žuurt konti lihaga! Või haistagž žeda - või ei?“

„Täpselt nii!“ ütles Jarvis. Nägemuseelukas kasutab ohvri igatsusi ja ihasid, et teda lõksu meelitada. Lind pesapunumisajal näeks oma paarilist, saaki varitsev rebane aga abitud küülikut!“

„Guidaž ta žeda teeb?“ uuris Leroy.

„Kust mina tean? Kuidas meelitab madu kodus Maal linnu oma lõugade vahele? Ja kas pole olemas süvamerekalu, kes meelitavad ohvri oma suhu? Issand!“ Jarvis judises. „Kas te ei mõista, kui kurikaval see kolektis on? Oleme nüüdsest hoiatud, kuid ei saa edaspidi isegi omaenda silmi uskuda. Sa võid näha mind - ma võin näha üht teist - ja selle taga ei pruugi olla midagi muud kui üks neist mustadest õudustest!“

„Kuidas su sõber teadis?“ küsis kapten äkki.

„Tweel? Seda ma imestan! Võib-olla ta mõtles parajasti millestki, mis poleks mulle huvi pakkunud ja kui ma jooksin hakkasin, mõistis ta, et ma nägin midagi muud ja saigi aru. Võimalik ka, et nägemuseelukas saab korraga luua vaid ühe nägemuse ja Tweel nägi, mida minagi - või üldse mitte midagi. Mul polnud võimalik talt küsida. Ent see on järjekordne tõend, et ta intelligents on võrreldav meie omaga või kõrgem.“

„Ma ütlen sulle, et ta on lollakas!“ ütles Harrison. „Mis paneb sind tema intellekti inimese omaga võrdlema?“

„Paljud erinevad asjad! Esiteks püramiidielukas. Ta polnud ühtki varem näinud, nii palju ta ütles. Siiski ta mõistis, et tegu on ebaelusa ränirobotiga.“

„Ta võis olla sellest kuulnud,“ vaidles Harrison vastu.

„Ta elab siinkandis, saad aru küll.“

„Aga kuidas siis keelega on? Ma ei saanud tema omast sottom, aga minu omast õppis ta kuus või seitse sõna. Ja kas sa mõistad, kui keerulisi ideid ta nende kuue või seitsme sõna abil edasi andis? Püramiidikoletis, unenäoelukas! Ta ütles mulle üheainsa fraasiga, et üks neist oli kahjutu robot, aga teine surmav hüpnootiseerija. Kuidas sellega on?“

„Huh!“ ütles kapten.

„Huh kui sa soovid! Kas sa oleksid suutnud seda teha, teades vaid kuut ingliskeelset sõna? Või minnes veelgi kaugemale, kas sa oleksid saanud seda teha, kui su vestluskaaslane oleks olnud niivõrd erineva intelligentsiga olend, et mõistmine olnuks võimatu - veel võimatum, kui minu ja Tweeli vahel?“

„Mis mõttes?“

„Hiljem. Minu jutu mõte on selles, et Tweel ja tema rass on meie sõprust väärt. Kusagil Marsil - ja sa leiad, et mul on õigus - on meie omaga võrdne tsivilisatsioon ja kultuur, ning võib-olla rohkemgi kui võrdne. Ja suhtlemine meie ning nende vahel on võimalik, Tweel tõestab seda. See võib nõuda aastaid kannatlikku üritamist, sest nende mõistused on võõrad, kuid vähem võõrad, kui järgmised mõistused, mida me kohtame - kui nad on mõistused.“

„Järgmised? Millised järgmised?“

„Mudalinnade elanikud kanalite ääres.“ Jarvis kortsutas kulmu ja jätkas siis oma jutustusega. „Arvasin, et

nägemuseelukas ja ränikoletis olid kõige veidramad kujuteldavad olendid, ent ma eksisin. Need olendid on siiski võõramad kui kumbki mainitu ja kaugelt mõistmatumad, kui Tweel, kellega on võimalik sõprus ja kannatlikkuse ning keskendumise korral ka mõtetevahetus.

Olgu,“ jätkas ta, „me jätsime nägemuseeluka surema ja ennast oma auku tagasi vedama ning liikusime kanali poole. Selle veidra kõndiva rohu vaip lippas meie teelt eemale ja kui me kanali äärde jõudsime, nirises selles väike kollane ojake. Kungaslinn, mida olin raketist märganud, oli umbes miili jagu paremal, ning ma olin piisavalt uudishimulik soovimaks sellele pilku heita.

Kui olin seda eelmine kord näinud, oli see paistnud hüljatuna ning kui mingid olendid selles ka ringi luusisid, olime me Tweeliga mõlemad relvastatud. Ja muide, Tweeli kristallrelv oli huvitav seadeldis - olin sellele pärast episoodi unenäoelukaga pilgu heitnud. See tulistas väikesi klaasikilde, oletan, et mürgitatuid, ja ma arvan, et laetud relva mahtus neid vähemalt sada. Püssirohu aset täitis aur - lihtsalt paljas aur!“

„Haur!“ kordas Putz kajana. „Khust haur thuli?“

„Veest, muidugi! Läbi läbipaistva käepideme oli näha vett ja umbes kortli jagu mingit muud vedelikku, mis oli paks ja kollane. Kui Tweel pigistas relva käepidet, polnud päästikut vajagi - tilk vett ja tilk kollast ainet pritsisid padrunipesasse ning - PAH! - vesi aurustus. See pole nii keeruline, arvan, et me võiksimme sama tööpõhimõtte välja töötada. Kontsentreeritud väävelhape kuumutab vee peaaegu keemistemperatuurini, ning seda teeb ka kustutamata lubi, samuti on olemas kaalium ja naatrium...

Muidugi oli ta relval väiksem laskeulatus kui minu omal, ent siinses hõredas õhus polnudki see nii halb, ja see mahutas sama palju laenguid kui kauboi revolver vesternis. Marsi eluvormide vastu oli see samuti tõhus - proovisin seda, tulistades üht hullu taime ja olgu ma neetud, kui see taim ei närbunud ja kokku ei varisenud! Sellepärast ma arvangi, et klaasikillud olid mürgitatud.

Olgu, me rühkisime edasi mudakuhja-linna suunas ja ma hakkasin mõtlema, kas linnaehitajad olid ka kanalid kaevanud. Osutasin linnale ja siis kanalile ning Tweel ütles: „Ei-ei-ei!“ ja osutas lõuna suunas. Mõistsin seda nii, et kanalite süsteemi oli rajanud mõni teine rass, võib-olla Tweeli inimesed. Ma ei tea, võib-olla on siin veel mõni intelligentne rass või tosin rassi. Mars on väike veider maailm.

Saja jardi kaugusel linnast ületasime me mingisuguse tee - tegu oli lihtsalt kõvakstambitud mudarajaga ja siis äkki kõndis teed mööda üks künkaehitajatest!

Pagan, rääkides fantastilistest olenditest! See meenutas rohkem neljal jalal traavivat vaati, millel olid veel neli käsivart või kombitsat. Sellel polnud pead, lihtsalt keha ja jäsemed, ning seda ümbritses silmade rivi. Keha ülemine ots oli trumminahana pingule tõmmatud membraan ja kõik. See lükkas väikest vasekarva käru ja rebis meist mööda nagu vanasõnas mainitud nahkhiir Põrgust. See ei pannud meid isegi tähele, kuigi minu meelest silmad

minupoolses küljes liikusid veidi, kui see möödus. Hetke pärast saabus teine ja lükkas järgmist tühja käru. Täpselt sama lugu - see lihtsalt lippas meist mööda. Olgu, ma ei kavatsenud lasta rongi mängivate tünnete kambal end eirata, nii et kui saabus kolmas, istutasin end ta teele ette - muidugi hüppevalmina, kui see asi peatuda ei kavatsenud.

Aga see peatus. Peatus ja hakkas membraani enda üles trummina põristama. Hoidsin mõlemaid käsi väljasuretatutena ja ütlesin: „Me oleme sõbrad!“ Ja mida sa arvad, mida see asi tegi?“

„Ütles: „Rõõm kohtuda!“ vean kihla!“ pakkus Harrison. „See, kui ta oleks seda teinud, poleks mind rohkem üllatanud. Ta põristas oma membraani ja kõmises äkki: „Me oleme z-z-z-õbrad!“ ja lükkas oma käru ohtlikult minu suunas ning ma pidin kõrvale hüppama. Ja ära ta läks, mina talle lolli pilguga järele vahtimas.

Minut hiljem tuli kiirustades järgmine. See ei jäänud seisma, lihtsalt põristas: „Me oleme z-z-z-õbrad!“ ja vudis edasi. Kuidas ta selle fraasi küll ära õppis? Kas kõik need olendid olid omavahel mingisuguses kommunikatsioonis? Kas nad olid kõik mingi keske organismi osad? Ma ei tea, ehkki arvan, et Tweel teab.

Igatahes liikusid olendid meist mööda ja kõik nad tervitasid meid sama lausega. See muutus naljakaks - ma poleks kunagi lootnud sellelt Jumalast hüljatud keralt nii palju sõpru leida! Lõpuks tegin Tweelile hämmeldunud žesti - ma arvan, et ta sai aru, sest ta ütles: „Üks-üks-kaks-jah! Kaks-kaks-neli-ei!“ Said aru?“

„Muidugi,“ ütles Harrison. „See on Marsi hällilaulu riim.“

„Jah! Olgu, ma olin Tweeli sümboolse jutuga harjunud, ja ma mõistsin seda nii: „Üks-üks-kaks-jah!“ Olendid olid intelligentsed. „Kaks-kaks-neli-ei!“ Nende intelligentsus polnud meie oma moodi, vaid midagi erinevat ja teisel pool „2+2=4“-loogikat. Võib-olla mõistsin teda valesti. Võib-olla mõtles ta, et nende mõistused olid madalajärgulised, võimelised mõistma vaid lihtsaid asju. „Üks-üks-kaks-jah!“, ent mitte raskemaid asju - „Kaks-kaks-neli-ei!“ Ent sellest, mida nägin hiljem, mõistsin, et ta mõtles midagi muud.

Pärast mõne hetke möödumist tulid olendid rüselles tagasi - algul üks, siis teine. Nende kärud olid täis kive, liiva, kummjate taimede kamakaid ja muud sellist prahti. Nad sumistasid oma sõbralikku tervitust, mis ei kostunudki nii sõbralik ja sööstis edasi. Oletasin, et kolmas oli mu esimene tuttav ja otsustasin temaga veel lobiseda. Astusin rajale ja ootasin.

Üles ta tuli, kõmistades oma „Me oleme z-z-z-õbrad!“ ja peatus. Ma vaatasin teda - neli või viis silma vaatasid mind. Ta proovis jälle oma parooli ja lükkas käru, ent ma seisin kindlalt üle koha peal. Ja siis - segaduses olend sirutas välja ühe oma käsivarre ja kaks sõrmelaadset näpitsat väanasid mu nina!“

„Hahaa!“ mõirgas Harrison. „Võib-olla neil asjadel on ilumeel.“

„Ja sina naerad!“ torises Jarvis. „Mu nina oli nagu nii juba vastikult ära löödud ja külmanäpistatud. Olgu, ma karjusin: „Ai!“ ja hüppasin kõrvale, ning olend sööstis minema, ent sellest hetkest sai nende tervituseks: „Me oleme z-z-z-sõbrad! Ai!“ Veidrad elukad!

Tweel ja mina läksime mööda teed otse lähima künka tippu. Olendid tulid ja läksid, pööramata meile vähimatki tähelepanu, vedades vaid oma rämpsuhunnikuid. Tee lihtsalt sukeldus avausse ja kaldus siis allapoole, nagu vanas kaevanduses. Avausest sisse ja välja sööstis aga vaadirahta esindajad, tervitades meid oma igavese fraasiga.

Vaatasin sisse - kusagil allpool oli valgus ja ma tahtsin seda näha. See ei meenutanud leeki ega törvikut, mõistad, vaid pigem tsiviliseeritumat valgusallikat ja ma mõtlesin, et ehk saan mõne vihje olendite arengutaseme kohta. Nii et ma läksin sisse ja Tweel tuli koos minuga, unustamata veidi lõõritada ja säutsuda.

Valgus oli imelik - see purtsatas ja lahvatas nagu vana kaarlamp, ent tuli ühestainsast seinalekinnitatud mustast vardast. Kahtlemata oli see elektrilamp. Ilmselt olid olendid üsnagi tsiviliseeritud.

Siis nägin ma veel mingit valgust säramas millelgi sätendaval ja ma läksin seda uurima, ent see oli ainult hiilgav liivahunnik. Ma pöördusin sissepääsu poole, ja võtku kurat, kui see polnud haihtunud!

Oletasin, et koridor oli kaardunud või ma olin astunud külgläbikäiku. Olgu, kõndisin tagasi selles suunas, kust ma minu meelest tulnud olime ja ainsad asjad, mida ma nägin, oli veel rohkem tuhmilt valgustatud koridore. See koht oli labürint! Seal polnud midagi muud, kui eri suundadesse minevad käändunud läbikäigud, valgustatud juhuslike tuledega, ja vahel mõni olend, käruga või ilma, mööda jooksmas.

Olgu, alguses ei olnud ma üllatunud. Tweel ja mina olime jõudnud sissepääsust ainult mõne sammu kaugusele. Ent iga liigutus, mis me pärast seda tegime, näis viivat meid sügavamale. Lõpuks püüdsin ma järgneda ühele tühja käruga olendile, arvates, et ta läheb välja oma rämpsu järele, ent ta jooksis sihitult ringi, ühte läbikäiku ja teisest välja. Kui ta hakkas samba ümber sööstma nagu üks neid valtsi tantsivaid jaapani hiiri, andsin ma alla, viskasin oma veepaagi põrandale ja istusin maha.

Tweel oli sama eksinud kui minagi. Ma osutasin üles ja ta ütles mingi abitu lõõritamise saatel: „Ei! Ei! Ei!“ Ja me ei saanud kohalikelt mingit abi. Nad ei pööranud meile mingit tähelepanu, väljaarvatud jätkuvad kinnitused, et nad on meie sõbrad-ai!

Issand! Ma ei tea, kui palju tunde me seal ringi rändasime. Ma jäin kaks korda puhtast kurnatusest magama, Tweel aga ei paistnud iial und vajavat. Püüdsime liikuda ainult ülespoole suunduvaid koridore mööda, ent need suundusid mingi aeg ülespoole ja kaardusid siis allapoole. Temperatuur selles neetud sipelgapesas oli muutumatu, polnud võimalik eristada ööd päevast

ja pärast oma esimest magamist ei teadnud ma, kas olin maganud ühe tunni või kolmteist, mistõttu ma ei saanud oma kella pealt välja lugeda, kas oli kesköö või -päev.

Me nägime mitmeid imelikke asju. Mõnedes koridorides töötasid masinad, ent nad ei paistnud mitte midagi tegevat - rattad lihtsalt pöörlesid. Ja mõnel korral nägin ma kaht vaatelukat mõlemaga ühendatud väikse elukaga nende vahel kasvamas.“

„Partogeneež!“ juubeldas Leroy. „Partogeneež pungumise läbi, nagu *les tulipes!*“

„Kui sa nii arvad, konnakene,“ nõustus Jarvis. „Need asjad ei märganud meid kunagi, kui välja jätta tervitus: „Me oleme z-z-z-sõbrad! Ai!“ Neil ei paistnud olevat mingit kodust elu, lihtsalt ringivudimine kärudega ja rämpsus sissetoomine. Ja lõpuks sain ma teada, mida nad sellega tegid.

Meil oli veidi õnne koridoriga, mis pikalt ülespoole kaldus. Mul oli tunne, et me võime olla maapinna lähedal, kui läbikäik suubus äkki kupliga kambrisse, ainsasse, mida olime näinud. Ja kirevase päralt, oleksin tahtnud tantsida, kui nägin katusepraos midagi, mis meenutas päevavalgust.

Kambris oli mingi masin, lihtsalt hiiglaslik ratas, mida aeglaselt pöörati, ja üks olend viskas selle alla rämpsus. Ratas jahvatas kõige selle - liiva, kivid, taimed - krudina saatel pulbriks, mis kuhugi ära sõeluti. Kui ma vaatasime, sisenesid teised, kordasid toimingut ja see paistiski kõik olevat. Kogu asjal ei paistnud olevat mingit põhjust - ent see oligi sellele neetud planeedile iseloomulik. Ja seal oli veel üks asi, mis on uskumiseks peaaegu liiga pentsik.

Üks neist olenditest, olles oma rämpsus maha kallanud, lükkas käru raksatuse saatel kõrvale ja astus rahulikult ratta alla! Ma vaatasin, kuidas teda lõmastatakse, ise liiga juhmistunud, et iitsatadagi ja hetk hiljem järgnes talle järgmine! Ka selles olid nad täiuslikult meetoodilised - üks käruta olend võttis hüljatud käru.

Tweel ei paistnud olevat üllatunud - osutasin järgmisele enesetapjale ja ta kehtas kõige inimlikumal moel õlgu, nagu tahaks öelda: „Mida mina sinna teha saan?“ Ta pidi neist olenditest suuremal või vähemal määral teadlik olema.

Siis nägin ma midagi muud. Ratta taga oli miski, miski hiilgav mingil madalal alusel. Kõndisin sinna ja leidsin väikese kristalli, umbes munasuuruse, mille kiirgus pannuks kahvatuma ka Põrgu leegid. Kristalli valgus nõelas mu käsi, peaaegu nagu staatiline elektrilahendus ja siis ma märkasin veel üht naljakat asja. Mäletad seda soolatüügast mu vasakul põidlal? Vaata!“ Jarvis sirutas oma käe välja. „See kuivas ära ja kukkus küljest - täpselt nii! Ja minu piinatud nina - ütleme nii, et valu kadus kui võluvael! Sellel asjal olid tugeva röntgen- või gammakiirguse omadused, ainult veelgi tugevamad - see hävitas haige koe ja jättis terve koe vigastamata!

Mõtlesin, kui väärt kingitus see oleks Emakese Maa elanike jaoks, kui algas kõva mürgel. Me söötsime õigel

ajal ratta teise otsa, nägemaks üht käru puruks jahvatavat. Näib, et mõni enesetapja oli olnud hooletu.

Siis äkki trummeldasid ja kõmisesid olendid kõikjal meie ümber ning nende hääli oli selgelt ähvardav. Nende summ liikus meie suunas - me taganesime välja läbikäigust, mida pidasin samaks, kust olime sisenenud ja nad tulid mürinal meie järel, mõned kärusid lükkamas, teised mitte. Hullud loomad! Terve koor karjus: „Me oleme z-z-z-õbrad! Ai!“ Mulle ei meeldinud „ai,“ sellest jäi vihjav mulje.

Tweel võttis oma klaasrelva välja, mina viskasin oma veepaagi liikumiskiiruse hõlbustamiseks maha ja haarasin samuti relva. Me taganesime koridori mööda üles, umbes kakskümmend vaatelukat kannul. Mis oli veider - sisenejad laaditud kärudega möödusid meist vähimagi reaktsioonita mõne tolli kauguselt.

Tweel pidi olema seda märganud. Äkki krabas ta välja oma hõõguva süsi-tulemasina ja puudutas vankritäit taimevarsi. Pahh! Kogu laadung süttis põlema ja seda vedav hull elukas jätkas segamatult teekonda. Meie „z-z-z-õprade“ hulgas põhjustas see igatahes mõnevõrra segadust ja siis märkasin ma suitsu meist mööda keerlemas, sinnapoole, kus kindlasti pidi olema väljapääs.

Ma krabasin Tweeli ja me jooksisime välja, kakskümmend jälitajat kannul. Päevavalgus mõjus paradiislikult, kuigi ma mõistsin esimese pilguga, et päike oli peaaegu loojunud ja see oli halb, sest ma ei suutnud ilma oma termonahast kotita Marsi öös ellu jääda, vähemalt mitte ilma lõkketa.

Ja asjad läksid kiiresti hullemaks. Nad piirasid meid kahe künka vahelises nurgas lõksu ja seal me seisimegi. Kumbki meist polnud tulistanud - jõhkardite ärritamisest poleks kasu olnud. Nad jäid veidi maad eemal seisma ja hakkasid kõmisesema sõprusest ning aidest.

Siis läksid asjad veel hullemaks! Ilmus vaatloom käruga, nad kõik sobrasid kärus ja võtsid sealt peotäied jalapik-kusi vasknooli, mis paistsid teravad ning äkki möödus üks neist vuhinal mu kõrvast. Edasi oli küsimus juba ainult selles, kas tappa või saada tapetud.

Mõnda aega panime me päris hästi vastu. Võtsime maha need, kes olid käru kõrval ja ennetasime sel viisil enamiku noolerünnakutest, ent äkki kostis „z-z-z-õprade“ ja „aide“ kõuemürin ning terve armee elukaid väljus august.

Kirevase päralt! Meiega oli lõpp ja ma teadsin seda! Siis ma mõistsin, et Tweel polnud. Ta oleks võinud kergesti künkast üles hüpata. Ent ta jäi minuga!

Ütleme nii, et kui oleks olnud piisavalt aega, oleksin ma nutma hakanud! Mulle oli Tweel algusest peale meeldinud. Isegi arvestades ta tänuvõlga minu eest - olin ju päästnud ta esimese nägemuseeluka küüsis - oli ta sama palju minu heaks teinud, kas pole? Krabasin ta käsivarre, ütlesin: „Tweel,“ ja osutasin üles, ning ta sai aru. Ta ütles: „Ei-ei-ei, Tick!“ ja hüppas koos oma klaaspüstoliga eemale.

Mida ma pidin tegema? Päikeseloojangu järel olin nangunii surnud mees, ent ma ei saanud talle seda seletada.

Ma ütlesin: „Aitäh, Tweel. Sa oled tõeline mees!“ ja tundsin samas, et see polnud mingi kompliment. Mees! Ainult väga vähesed mehed suudaksid seda teha.

Nii et paugutasin oma relva ja Tweel pahvatas oma ning vaadid viskasid nooli ja valmistusid meid ründama ning kõmisesid, et on sõbrad. Olin lootuse hüljanud. Siis maabus Taevast ingel Putzi kujul, alumiste reaktiivmootorite õhujoad pihustamas vaadid väga väikesteks tükkideks!

Võimas! Karjusin ja tormasin raketi juurde, Putz avas ukse ning ma läksin sisse, naerdes, nuttes ja hüüdes! See oli umbes hetk enne seda, kui mulle meenus Tweel - vaatasin ringi õigel ajal, nägemaks teda üle künka hüppamas ja kadumas.

Putzi talle järgnema veenmine oli põrgulik vaev. Selleks ajaks, kui raketi lendu saime, oli pimedaks läinud. Sa tead ju küll, kuidas see siin juhtub, nagu lülitatakse lamp välja. Me lendasime üle kõrbe ja maandusime korra või paar. Karjusin: „Tweel!“ ja karjusin seda sada korda, ma arvan. Me ei suutnud teda leida. Ta võis rännata tuulekiirusel ja kõik, mida ma kuulsin - või kujutasin ette - oli lõuna suunas kaugenev nõrk lõõritamine ning säutsumine. Ta oli kadunud ja olgu see neetud! Ma soovin... soovin, et ta poleks.“

Neli meest *Arese* pardal vaikisid, isegi sardooniline Harrison. Lõpuks murdis väike Leroy vaikuse.

„Ma dahagžin žeda näha,“ sosistas ta.

„Jah,“ ütles Harrison. „Ja soolatüüka-rohi. Väga kahju, et sa selle unustasid, see võib-olla vähiravim, mida on poolteist sajandit otsitud.“

„Oh, see!“ sosistas Jarvis süngelt. „See, mis võitluse põhjustas!“ Ta tõmbas taskust läikiva objekti.

„Siin see ongi.“

*Spill tähendab inglise keeles nii teabe väljarääkimist kui ka üle ääre loksutamist

Inglise keelest tõlkinud Kristjan-Jaak Rätsep